
Bhikshatanakavyam by Utprekshavallabhakavi

उत्प्रेक्षावल्लभकविविरचितं भिक्षाटनकाव्यम्

Document Information

Text title : BhikshAtanakavyam

File name : bhikShATanakAvyam.itx

Category : shiva, mahAkAvya

Location : doc_shiva

Author : utprekShAvallabhakavi

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : Kavyamala 12

Latest update : April 17, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

April 17, 2025

sanskritdocuments.org

ઉત્પ્રેક્ષાવલ્લભકવિવિરચિતં ભિક્ષાટનકાવ્યમ્

પ્રથમા પદ્ધતિઃ । કાવ્યમુખમ્

કલ્યાણમાહવતુ વઃ શિવયોસ્તદેકં
ગાત્રં યદીયમસિતચ્છવિ કણ્ઠમૂલમ્ ।
વામેતરેડપિ કુરુતે સિતભાસિ ભાગે
પ્રારબ્ધશૈલતનયાપરિણામશઙ્કામ્ ॥ ૧ ॥

કાશ્ચ ક્ષિણોતુ ભવતાં પરમેશ્વરસ્ય
ભિક્ષાટનં તદનુસંહિતદેહિશબ્દમ્ ।
યન્માનિનામપિ વિધેર્વિપરીતભાવે
યાચ્છોક્તિદૈન્યસહમેવ મનશ્ચકાર ॥ ૨ ॥

સઘસ્તુષારગિરિજૌષધિસેવયૈવ
યઃ સ્વોપયુક્તગરલં શમયાગ્ચકાર ।
અચૈરશક્યશમનાજજનનામયાદ્રઃ
પાયાદપાયનિલયાદ્યમાદિવૈદઃ ॥ ૩ ॥

નિત્યં કરોતુ ભગવાન્સ કરીન્દ્રવક્ત્રઃ
પ્રારબ્ધમાણશુભકર્મવિઘાતલોપમ્ ।
દોષાનુષ્ઙ્ગરહિતઃ સ શિવોડપિ યસ્ય
ભૃંગેષુ ગાણ્ડતલચુમ્બિષુ સાભ્યસૂયઃ ॥ ૪ ॥

વાલ્મીકિરસ્તુ વિજયી પ્રથમઃ કવીનાં
તસ્યાનુસારસરલઃ સ ચ કાલિદાસઃ ।
અન્યે ભવન્તુ જયિનઃ કવયોડથ મા વા
એષાં કૃતઃ કૃતિષુ નૈવ મયાવગાહઃ ॥ ૫ ॥

સન્ત્યેવ સૂક્તિરસિકા બહવો મનુષ્યાઃ
સ્વર્ગોક્સો નવસુધારસનિર્વૃતાશ્ચ ।

તૌ દુર્લભૌ કવિવચઃસ્ખલિતસ્ય સોઢા
મર્ત્યેષુ સાગરગરસ્ય ચ યઃ સુરેષુ ॥ ૬ ॥

ભૂયાનસત્કવિજનો જગતીતિ ખેદા-
ન્મૌનગ્રહઃ સુકવિભિર્ન કદાપિ કાર્યઃ ।
કાકૈ રસસ્ય નિનિદૈર્નિચિતેઽપિ લોકે
કિં કોકિલા વિદ્યતે નહિ કૂજિતાનિ ॥ ૭ ॥

દુર્દાન્તદુર્જનચિતે ભુવને નરાણાં
પ્રાયો વરં વિકલતૈવ કલોપપત્તેઃ ।
રાહુગ્રહેણ ન કદાપિ કલાવિહીનઃ
પૂર્ણસ્તુ હન્ત પરિભૂયત એવ ચન્દ્રઃ ॥ ૮ ॥

એકેન સૂક્તિમણિના હૃદયડગમેન
પ્રાણસ્ય સત્કવિપદં કુરવિ(?)પ્રયાતિ ।
વક્ષોગતેન મણિનેવ પરસ્ય પુંસો
રત્નાકરત્વગણના લવણાર્ણવસ્ય ॥ ૯ ॥

નાપેક્ષતે મહદપિ પ્રથમાનદોષં
નિર્દોષમલ્પમપિ નન્દતિ વસ્તુ લોકઃ ।
મૂર્ખાં બિભર્તિ કૃશમાપ્યનિશં સુધાંશું
શમ્ભુઃ કલકુર(સ)હિતં ન તુ પૂર્ણબિમ્બમ્ ॥ ૧૦ ॥

સર્વે ખલાસ્તિલકયન્તુ ચિરાય પૃથ્વી
સત્સમ્ભવો બહુ મતઃ સુજનેષુ હેતુઃ ।
ઘોરેષુ ધર્મદિવસેષ્વતિલઙ્ઘિતેષુ
છાયાદ્રુમાન્મૃગયતે નહિ કોઽપિ મર્ત્યઃ ॥ ૧૧ ॥

સન્તઃ ક્ષતાનિ જનયન્તુ યથેષ્ટમસ્થા-
માભાતિ તૈરધિકમેવ સરસ્વતી મે ।
દન્તક્ષતં પ્રિયતમૈરુપભોગકાલે
કિં મણ્ડનાય ન ભવેદ્વરસુન્દરીણામ્ ॥ ૧૨ ॥

સન્ત્યેવ કેઽપ્યમિતવાઝમયદુર્વિદગ્ધા-
સ્તેષાં પુરઃ સુકવિભિઃ સ્વગિરઃ પ્રકાશ્યાઃ ।
તેજસ્યતિ પ્રવિતતે સતિ તિગ્મરશ્મે-
ર્મુગ્ધ્યન્તિ કેચિદ્દુપલા નિજમલ્પતેજઃ ॥ ૧૩ ॥

ભૂત્વા ચિરેણ ગમિતાઃ કતિ નામ સન્તઃ
 પૃથ્વીશ્વરાશ્ચ કતિ નામ તથેતરેડપિ ।
 અધાપિ કીર્તિવપુષા કવયઃ પૃથિવ્યાં
 જીવન્તિ તેષ્વભિહિતસ્તુતયોડથવા તૈઃ ॥ ૧૪ ॥

મા મા પરત્ર વિષયે વિષમેક્ષણે મે
 તસ્મિન્સદા ભવતુ હીનગુણાપિ વાણી ।
 યો મૂર્ઘિ મુઘલુદયો જનગર્હણીયાં
 ધત્તે સુધાંશુકલયૈવ સહાસ્થિમાલામ્ ॥ ૧૫ ॥

આકર્ણયન્તુ મમ સૂક્તિવેદઃ પ્રબન્ધં
 તૈર્નન્ધતાં પુનરયં ખલુ નિન્ધતાં વા ।
 આકર્ણગોચરતયૈવ ભવેદ્ગરીયા-
 નસ્માકમસ્તુ સફલો રચનાપ્રયાસઃ ॥ ૧૬ ॥

વૃત્તં વસન્તતિલકં વિષયસ્ય જીવ-
 ભિક્ષાટનં કવિરસૌ શિવભક્તદાસઃ ।
 શૃંગાર એવ હિ રસસ્તદિહ પ્રબન્ધે
 શ્રદ્ધા ન કસ્ય યદિ સૂક્તિવિનોદશીલઃ ॥ ૧૭ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે કાવ્યમુખપદ્ધતિઃ પ્રથમા ।

દ્વિતીયા પદ્ધતિઃ । મણ્ડણમ્

ભિક્ષાટનેન પુરુહૂતપુરાડ્ગનાના-
 માકસ્મિકોત્સવવિધાયિનિ ભૂતનાથે ।
 તાસામનડ્ગશરજર્જરમાનસાનાં
 નાનાવિધાનિ ચરિતાનિ વયં વદામઃ ॥ ૧ ॥

રથ્યાગતસ્ય ગિરિશસ્ય વિલોકનાય
 નિર્ગન્તુકામમનસો(?)વનિતાગૃહેભ્યઃ ।
 નૈજાભિરૂપ્યગુણદર્શિતપૌનરુક્ત્ય-
 માચાર ઇત્યભિમતં પરિકર્મ ચક્રુઃ ॥ ૨ ॥

ચન્દ્રસ્ય સગ્ચિતકલસ્ય શરત્પ્રસાદો

ગન્ધદ્વિપસ્ય ચ પુનર્મદિરોપયોગઃ ।
 પ્રાગેવ યૌવનપરિષ્કરણે શરીરે
 ભૂરોડપિ ભૂષણાવિધિઃ પ્રમદાજનસ્ય ॥ ૩ ॥
 લાક્ષાન્નિય(મસ્ય)તુમવલમ્બિતમાત્ર એવ
 સખ્યા કરેણ તરુણામ્બુજકોમલેન ।
 ઈશાન્તિકવ્રજવિદ્મભુવા રુષેવ
 કસ્યાશ્ચિદગ્રદમાશુ બભૂવ રક્તમ્ ॥ ૪ ॥
 કસ્યાશ્ચિદગ્રપદમાશુ સખી વિધાય
 લાક્ષાક(ક્ત)મેકમારગ્રહણે પ્રસક્તે ।
 આરગ્જિતેતરવિવેકમપારયન્તી
 કર્તુ મુહૂર્તમનયોઃ સ્તિમિતાવતસ્થે ॥ ૫ ॥
 કસ્યાશ્ચિતા(દા)યતદ્દશશ્ચરણારવિન્દે
 નૈપથ્યકર્મનિપુણેન સખીજનેન ।
 આમુક્તમેવ મણિનૂપુરમુન્મદસ્ય
 મુક્તક્ષણેન નિગલો મદનદ્વિપસ્ય ॥ ૬ ॥
 કાચિદ્ગતિત્વરણલુપ્તમતિશ્ચકાર
 ચૂડામણિં ચરણ એવ ચકોરદૃષ્ટિઃ ।
 યઃ સ્થાપયત્યસમ એવ પદે સ્વમૂર્ધ્ના
 સમભાવ્યમસ્ય કિમહો ન જનસ્ય હાસ્યમ્ ॥ ૭ ॥
 ઉદ્દામદામકર્યાપવિકલ્પમૌષ્ટિં
 પુંવર્ગચિત્તમૃગવગ્ચનમાર્ગરજ્જુમ્ ।
 કાગ્ચી મદીયવલયાન્ન બહિઃ પુમર્થ
 ઇત્યૂચિ(ચુ)ષી કલરવેણ બબન્ધ કાચિત્ ॥ ૮ ॥
 તાં દિવ્યસિન્ધુપુલિનાકૃતિભાજિ કાચિ-
 ત્હાર્ચી નિતમ્બફલકે કલયાગ્ચકાર ।
 ઉત્તીર્ણભીમજનનામ્બુધયોડપિ મુક્તા
 યામાશ્રિતા જઘનસડ્ગમકૌતુકેન ॥ ૯ ॥
 મુક્તેરપિ પ્રિયતમાજઘનોપભોગઃ
 શ્રેયાન્ન મૃગ્યમિહ વસ્તુનિ નઃ પ્રમાણમ્ ।
 તત્પશ્યતાયતદ્દશા રશનાકલાપે

મુક્તા અપિ સ્વયમહો પુનરેવ બદ્ધાઃ ॥ ૧૦ ॥

પીનસ્તનદ્વિતયધારણકર્ષિતસ્ય
મધ્યસ્ય માણ્ડનવિધીન્ન ચકાર કાચિત્ ।
નિઃશકુભન્યભરનિર્વહણૈકજાતા-
ત્કાશ્ચર્યાત્પરં ન ખલુ ભૂષણમસ્તિ કિઞ્ચિત્ ॥ ૧૧ ॥

હારેણ ચ સ્તનયુગં પરિભૂષ્ય પીન-
મત્યાયતં ચ જઘનં રશનાગુણેન ।
મધ્યસ્તુ હન્ત ન કયાપિ વિભૂષિતોઽભૂ-
દ્રિક્તિઃ સતાં હિ રવિનૈવ હિ માનનીયઃ ॥ ૧૨ ॥

પદ્મોદ્ભવત્વપરિવાદભયાન્મૃગાક્ષ્યા
જાતં સરોજયુગલં કુચવેશધારી ।
શક્યં ન ધાતૃવિહિતં પરિહર્તુમસ્ય
ભૂયોઽપિ યેન ઘનચન્દનપદ્મલેપઃ ॥ ૧૩ ॥

તસ્માનિ(દત્તાનિ)શઙ્ખવલયાનિ કરે કયાચિ-
તાનીન્દુખાણ્ઘટિતાનિ મમૈષ તર્કઃ ।
યસ્યા નિસર્ગમૃદુપાણિસરોજમેષા-
મામોચને ઝટિતિ ચન્મુક્તલીબભૂવ ॥ ૧૪ ॥

એકાવલીકલિતમૌક્તિકકૈતવેન
કસ્યાશ્ચિદ્દુન્નતપયોધરયુગ્મસેવામ્ ।
ચકુર્મનાંસિ ચમિનામતિનિર્મલાનિ
કન્દર્પમુક્તશરપાતકૃતાન્તરાણિ ॥ ૧૫ ॥

દાસ્યામિ હારહરિચન્દનકુકુમાનિ
દાક્ષ્યં ચદા હરવશીકરણં તદા તે ।
ઇત્યાત્મનઃ સ્તનમુપાંશુ નિગદ્ય કાચિ-
ત્સર્વેતરાઙ્ગપરિકર્મવિધિં ચકાર ॥ ૧૬ ॥

નૂનં વિદગ્ધજનકૃત્યમતર્ક્યપાકં
લાક્ષારસપ્રણયિના વનિતાજનેન ।
કસ્યાશ્ચિદોષપુટ એવ કૃતઃ સમસ્તં
યૂનાં મનઃ સપદિ લમ્બિતરાગમાસીત્ ॥ ૧૭ ॥

કાચિત્સ્વકીયદશનાનિ વિશોધયન્તી
ભિમ્બાધરોષ્ઠરુચિસઙ્ગમપાટલાનિ ।
આદર્શ એવ પરિવારજનોપનીતે
દૃષ્ટ્વા ન જાત્વપિ પુનર્વિરરામ રામા ॥ ૧૮ ॥

પ્રાગેવ મોહનમથાઝ્ઞનયોજનેન
ચક્રે તથા મૃગદૃશો નયનં સખીભિઃ ।
પશ્યન્નથા યુવજનો ગલમીશ્વરસ્ય
નિઃશેષલુપ્તગરલં ગણયેદશેષઃ ॥ ૧૯ ॥

સામ્યે મિથઃ સ્થિતવતોઽભ્યુપને(?)નરાણાં
વૈષમ્યબુદ્ધિરુભયોઃ સમદર્શનેન ।
ઇત્યાકલથ્ય કિલ કાપિ વિલોચનાન્તે
કર્ણદ્વયે ગલિતમુત્પલમાતતાન ॥ ૨૦ ॥

નામાર્દ્રચન્દનરસેન સખીલલાટે
લેખાં મદાલસદૃશો વિદધે વિદગ્ધા ।
યાં વીક્ષ્ય શમ્ભુરપિ મુગ્ધજટાશશાકુ
શકુલકુલીકૃતમનાઃ સ્વકરં ચકાર ॥ ૨૧ ॥

મા જાતુ રાહુપરિભૂતિરતર્કયોગા-
ન્મા ભૂત્ક્ષયઃ કિમપિ મા ચ કલહયોગઃ ।
કસ્યાશ્ચિદેવમભિધાય મુખેન્દુભિમ્બં
રક્ષામયં તિલકમામજનશ્ચકાર ॥ ૨૨ ॥

કસ્યાશ્ચન પ્રચુરકેશભરે જલાર્દ્રે
જાડ્યાસ્પદં તરુણવર્ગમનો બભૂવ ।
કાલેયધૂપજુષુ(ષિ)ધૂપિતમાત્પુષ્પે
પુષ્પાવિદ્ધમથમઙ્ગી(?)નિબદ્ધમેવ ॥ ૨૩ ॥

ઇત્યુત્તરેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે મણ્ડણપદ્ધતિદ્વિતીયા ।

તૃતીયા પદ્ધતિઃ । મણ્ડનપ્રતિષેધઃ

નારીષુ નિર્ગમનમણ્ડનતત્પરાસુ
સખ્યોપચારસગુણો(ણ)ર્થમનોહરાણિ ।

ઈશાવલોકનમુહૂર્તનિરોધભીત્યા

પ્રારબ્ધમાણ્ડનનિષેધકૃલાન્યવોચન્ ॥ ૧ ॥

અર્કાભિમુખ્યસલિલસ્થિતિસાધનાનિ

રક્તામ્બુજસ્ય કૃલિતાન્યધુના તપાંસઃ(સિ) ।

યદ્ભીરુ તસ્ય પરિભૂતિકરં પદં તે

લાક્ષારસાન્તરિતરાગમિદં કરોષિ ॥ ૨ ॥

ગન્તું પરૈરવિદિતં યદિ શમ્ભુપાર્શ્વે

વાઞ્છા કિમાલિ રણતા નવનૂપુરેણ ।

કર્તું હરસ્ય ચરિતાન્યમિલાષવદ્ભિઃ

પ્રારમ્ભ એવ પિશુનઃ પરિવર્જનીયઃ ॥ ૩ ॥

મા વિશ્વસઃ સખિ કલાં મણિમેખલાં તાં

ક્ષૌમસ્ય યદ્ધાભિમતં પરિરક્ષણં તે ।

યાવં હિતાપિ દૃઢબન્ધમિહાપ્રયત્ના-

જજાયેત બન્ધવિમુખી પુરતઃ પુરારેઃ ॥ ૪ ॥

યાનિ વ્યથન્તિ વિરહે વિરલં ન યાતિ(ન્તિ)

યોગે હરેણ વલયૈઃ સખિ કિં ફલં તે ।

નૈવાસ્તિ ચૈર્વિચદિ ચા(સમ્)પદિ ચોપયોગે(ગસ્)

તૈઃ સઙ્ગમં ન ખલુ વાહ(ઞ્)તિ કોઽપિ મર્ત્યઃ ॥ ૫ ॥

વિસ્તારિણી(ણિ)સ્તનતટે હરિચન્દનં તે

લજ્જાવહં કિમનુ લિમ્પતિ કાતરાક્ષિ ।

સમ્ભોગસઙ્કમિતકાન્ત . . રા . .

દન્તઃપ્રવૃદ્ધકૃલકૌષધિલેપકલ્પમ્ ॥ ૬ ॥

મધ્યઃ કૃશો વિધિવશેન સમર્પિતોઽયં

તસ્થોપરિ સ્તનભરો નવયૌવનેન ।

ભૂયોઽપિ હારમભિવાઞ્છસિ તત્ર વોદ્ધુ-

મેકસ્ય ભઙ્ગકરણો બહવઃ પ્રવૃત્તાઃ ॥ ૭ ॥

બદ્ધાસિ દગ્ધમણિનૂપુરમઙ્ગીયુગ્મે

કસ્મૈ કૃલાય યદિ નિર્ગમનેઽભિલાષઃ ।

એણીદૃશા દૃ(શો દ્રુ)તગતેઃ પ્રતિબદ્ધ(ન્ધ)ભાવે

નાસ્તિ ધ્રુવં નિગલનૂપુરયોર્વિશેષઃ ॥ ૮ ॥

ભસ્મવ લિમ્પ કુચયોઃ સખિ રક્ષણાર્થ
મધ્યાવલોપનતયા યદિમૌ સુદુઃસ્થૌ ।
હારેણ કિં કિમથવા નવકુકુમેન
લબ્ધ્વાત્મનઃ ખલુ પુનઃ પરિકર્મવાઝ્છા(મ્) ॥ ૯ ॥

મા ચન્દ્રનેન કુચયોઃ કુરુ પત્રભડ્ગં
લબ્ધ્વા દૃશોરનુમતિં સ તુ કલ્પિતવ્યઃ ।
યાદૃચ્છિકપ્રણયિના વિરહે હરેણ
નેત્રદ્વયાત્તવ પતિષ્યતિ બાષ્પપૂરઃ ॥ ૧૦ ॥

પર્યામયૌવનકૃતોન્નતિશાલિનૌ તે
મા ત્વં તિરસ્કુરુ કુચૌ નવકુકુમેન ।
સ્તોકોદ્રમં મનસિ કશ્ચિરમાશશંસે
જેતું યયોઃ પશુપતિં નિજપૂર્વશત્રુમ્ ॥ ૧૧ ॥

આજન્મપાટલરુચાવધરે તદીયે
રાગોડપરઃ પુનરયં સખિ દૂષણાય ।
જાતાસ્ય રત્નશકલસ્ય કૃતોડપિ દક્ષૈ-
રર્થક્ષયાય નવકૃત્રિમરાગયોગઃ ॥ ૧૨ ॥

મા કજ્જલેન મલિનીકુરુ લોચનાન્તે
યદ્યસ્તદુક્તિમવમન્ય તથા કિયન્ત ।
ચન્દ્રશિરાય વદનેન તવાભિવાઝ્છ-
ન્સામ્યં લભેત સખિ હન્ત મલીમસોડપિ ॥ ૧૩ ॥

સ્નિગ્ધાપિ ન પ્રણયિ ચેત્તવ નેત્રમન્ય-
મ(દ)ન્યસ્ય મા ભવતુ સંસ્કરણપ્રયાસઃ ।
આકલ્પિતાદપિ તયોઃ સખિ કેવલસ્ય
જાનાતુ કાન્તિમખિલામખિલોડપિ લોકઃ ॥ ૧૪ ॥

પર્યામદીર્ઘનયનોત્પલભૂરિતં(ષિતે)તે
કર્ણો કુતઃ સખિ નબોત્પલમાદધાસિ ।
યદ્યન્યથા(દા)ભરણમિચ્છસિ કર્ણયોસ્તે
પથ્યોક્તય(યઃ)શ્રવણભૂષણતાં લભન્તામ્ ॥ ૧૫ ॥

આદર્શમાશુ સખિ મુચ્યતુ વાપરાધં

કસ્ત્વાં વિનાપિ મલિનાશયમાશ્રયેત ।
છાયાં પ્રદૃશ્ય સતતં તવ યોડધ રૂપે
નિર્ઘ્નવાદમધુના શિથિલીચકાર ॥ ૧૬ ॥

કેયૂરનૂપુરશિખામણિપારિહાર્ય-
હારાદિભિઃ કિંમબલે શૃંગુ સઙ્ગહોક્તિમ્ ।
ભૂષા ત્રપા મૃગદૃશઃ શુચિ સમ્પ્રદાયિ
પુંસઃ શ્રુતં યદવરં પરમઙ્ગભારઃ ॥ ૧૭ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે મણ્ડનપ્રતિષેધપદ્ધતિસ્તૃતીયા ।

ચતુર્થી પદ્ધતિઃ । નિર્ગમનમ્

પ્રેમોત્તરૈઃ પ્રિયસખીવચનૈરલઙ્ઘ્યૈ-
રુત્તીર્ય મણ્ડનવિધાનધુરં ક(થં)ચિત્ ।
વીથીસમાગતવૃષાહ્લવિલોકનાય
નિર્જગ્મુરાયતદૃશો નિજમન્દિરેભ્યઃ ॥ ૧ ॥

કાચિત્પદાગ્રગલિતેન ગૃહાત્પ્રયાતી
લાક્ષારસેન પદવીમરુણીચકાર ।
સા ચ ક્ષણેન સરણીશ્ચરણાગ્રમસ્યાઃ
કસ્યોપકર્તુમુપકર્તરિ નૈવ વાઙ્મ ॥ ૨ ॥

કસ્યાશ્ચિદાત્તરભસે ગમને પ્રવૃત્તે
કાઙ્ઘી પપાત પદયોઃ કરુણં ક્વણન્તી ।
મધ્યવ્યપાયગણનવ્યથયેવ કર્તું
વિચ્છિન્તિમાશુ ગમનોદ્યમસાહસસ્ય ॥ ૩ ॥

કિઞ્ચિદ્વિલમ્બિતભરેણ પથોધરસ્ય
તૂર્ણં ગતાસ્વપિ સખીષુ હરોપકણ્ઠમ્ ।
તાદૃગ્વિધસ્તનવિજૃમ્ભણમૂલમેષા
સર્વાર્થનીયમપિ મધ્યવયો નિનિન્દ ॥ ૪ ॥

કૃચ્છ્રેણ કાપિ ગુરુણૈવ જનેન રોધ-
મુલ્લઙ્ઘ્ય શઙ્કુરસમીપનભિપ્રતસ્યે ।
હા હન્ત શીઘ્રગમનપ્રતિરોધહેતુ-

स्तस्यां पुनः स्तनभरोऽपि गुरुर्बभूव ॥ ५ ॥

काचिन्निवारितभङ्गिर्गमना जनन्या

द्रष्टुं उरं भवनजालकमाससाध ।

तस्या विलोपनमदृश्यत दाशयत्न-

यत्नोपरुद्धशङ्करोपमितं क्षणेन ॥ ६ ॥

कृत्वा मसीमलिनमीक्षामेकमेका

वैकल्पभूषणमथ्यान्यद्विधाय रथ्याम् ।

किं नैव जैत्रमनवो(यो)र्मदनास्त्रमेकं

दग्धं विषेण यद्वि रुढकलङ्गमन्यत् ॥ ७ ॥

ईशावलोकनकुतूहलमश्रुलेशै-

र्वायं विनैव जननीं प्रति काचिदूये ।

तस्यास्तथैव विदधे गमनाभ्यनुज्ञां

मातापि पाणिवलयापलयच्छलेन ॥ ८ ॥

धात्रीमुद्धूर्तविनिवारितनिर्गमाया

भाष्पस्मितद्वितयलब्धविरुद्धयोगम् ।

कस्याश्चिदाननमशान्तिहिमाम्बुजालं

प्रत्यूषपङ्कजमिव क्षणमाभभासे ॥ ९ ॥

भूषाविधावपि निवृत्तमनाः स्वकीये

शम्भोः समीपगमनत्वयैव काचित् ।

भूषोद्यतां प्रियसर्षीं परिपाल्य तस्थौ

स्निग्धं तिरात्मनि सप्तीष्विव उन्त नार्था ॥ १०

(स्निहयन्ति नात्मनि सप्तीष्विव उन्त नार्था) ॥ १० ॥

प्रारब्धमात्रकलजल्पितशिक्षणेन

वामप्रकोष्ठवलयावलिस्त्रितेन ।

काचित्ससम्भ्रममुपापतिवीक्षणाय

कीडाशुकेन सल राजपथं प्रतस्थे ॥ ११ ॥

प्रस्थानसम्भ्रमवशाद्गलितालकाया

लग्नाङ्घ्रियावकरसे पथि शोणारूपैः ।

धम्मिल्लपुष्पनिवडो दृढये प्रविष्ट-

रक्ताक्तमारविशिष्माश्रियमाततान ॥ १२ ॥

આ(અ)સ્થાનગામ(મિ)ભિરલહુરણૈરુપેતા
ભૂયઃ પરિચ્છલનનિહ્નુતિરપ્રસન્ના ।
વાણીવ કાપિ કુકવેર્મધુપાનમત્તા
વેવા(ગા)ત્રિપાતબહુલૈવ વિનિર્જગામ ॥ ૧૩ ॥

વેગપ્રયાણસમયે ચલિતાલકેભ્યઃ
પુષ્પૈરથો નિપતિતૈરપરા વિરેજે ।
ઈશોપકણ્ઠગમનપ્રણયસ્ય પૂજા
કર્તું નિજાઙ્ઘ્રિયુગલસ્ય કૃતોદ્યમેવ ॥ ૧૪ ॥

યાને ગૃહાદ્ભહિરુપાન્તજનેન રુદ્ધે
રોષારુણં સપદિ સમ્ભૂતબાષ્પપૂરમ્ ।
કસ્યાશ્ચિદીક્ષણયુગં વિદધે હુતાશ-
નિષ્ટમદત્તસલિલસ્મરશાસ્ત્રશકુભ્ ॥ ૧૫ ॥

ત્રુટ્યદ્ભુજેન નિજવૃત્તપરિચ્યુતેન
સઙ્કાન્તભૂરિરજસા હતકન્તુકેન ।
વ્યાકુર્વતા યુવતિવશ્યદશાં નરાણાં
કાચિદ્ભિહાય વિહૃતિં હરમાસસાદ ॥ ૧૬ ॥

નેત્રં વિધાય ધૃતકજ્જલમેકત(મ)સ્થા
માત્રા પરસ્ય કરણેડપિ તથા પ્રવૃત્તે ।
કાચિદ્ભવાન્તિકગતિત્વરિતપ્રવૃત્તૈ-
ર્ભાષ્પૈઃ કૃતાર્થમપિ તેન સમીચકાર ॥ ૧૭ ॥

ત્યાજ્યા સપિ દ્રુતગતિઃ કચધારકોડયં
સંશય્યતાં તવ યથા સમયાતિ(?)મધ્યઃ ।
લોકે સુદુર્લભતતો ગુણવાન્કૃશોડપિ
યઃ કલ્પતેડન્યભરનિર્વહણોત્સવાય ॥ ૧૮ ॥

અપ્યુત્તરાંશુકમિદં હરિતપ્રયાણૌ
પીનસ્તના ક્ષિપતિ ચેલ્લઘુભારભીત્યા ।
વોદ્ધું ક્ષમા ભવસિ તત્ર નિષેદુસીનાં(ષીણાં)
ભારં પુનસ્તરુણચિત્તપરમ્પરાણામ્ ॥ ૧૯ ॥

યત્નાન્મયૈવ વિહિતં તિલક લલાટે

ઘર્મામ્બુના વિલુલિતં ગતિસમ્ભમેણ ।
પત્રક્રિયા ચ સખિ તે કુચયોર્વિલુમા
વ્યાપત્તયે ભવતિ હન્ત જલે(ડે)ન યોગઃ ॥ ૨૦ ॥

કણ્ઠોત્પલાન્નયનમાપ ગતિચ્યુતાત્તે
તન્મીલને મુખમયં ન જહાતિ ભૃગુઃ ।
યેનૈનમદ્ય વિનિવારયસિ પ્રમત્તે
તસ્મિન્કરેડપિ ન કિમમ્બુજસામ્યદોષઃ ॥ ૨૧ ॥

ગત્વા તથા ત્રિચતુરાણિ પદાનિ તૂર્ણ
ગન્તું પુનઃ સખિ શનૈરપિ ન ક્ષમાસિ ।
પ્રાયઃ સ્વશક્તિમન(નિ)રૂપ્ય કૃતા પ્રવૃત્તિઃ
શક્તિર્નિ (શક્તિં નિ)જામપિ શરીરભૃતાં ક્ષિણોતિ ॥ ૨૨ ॥

લાક્ષારુણૈઃ સપદિ વિશ્વથકેશપુષ્પૈ-
ર્ભષ્ટૈરશોભત પરં પદવી પરસ્થાઃ ।
આશમ્બુદર્શનમનુદ્રવત સ્મરસ્ય
બાણૈર્વિભિન્નહૃદયૈરિવ શોણિતાર્દ્રૈઃ ॥ ૨૩ ॥

સ્વિદ્યલ્લલાટમધિકાકુલિતાલકાન્તં
કાચિત્સ્ત(ત્)તસ્તનપયોધરરુણમધ્યમ્ ।
દોલાછલેન રતિશી(શિ)ક્ષણમાચરન્તી
હિત્વા તદાશુ હરપાર્શ્વભુવં જગામ ॥ ૨૪ ॥

કાચિદ્વિહૃત્ય કિલ કન્તુકકેલિરગ્ગા-
દ્ભૂરેણુરૂષિતતનુર્નિરગાન્મૃગાક્ષી ।
ઉત્કુલ્લપકુજવનેષુ ચિરં ચરિત્વા
કિઞ્જલ્કરેણુપરિધૂસરિતેવ લક્ષ્મીઃ ॥ ૨૫ ॥

યાન્તી હરં પ્રતિ શશાકુમુખી કરાગ્ર-
લાક્ષારસૈરરુણિતાં પદવીં ચકાર ।
સા ચ ક્ષણેન પદવીપથમન્મથસ્થાઃ(?)
કિં નોપકારિણિ ભવેદુપકારવાઞ્છા ॥ ૨૬ ॥

પૂર્વં દ્વિરેકપરિભૂતિભયાદ્ભવત્યા
ચત્કેશપુષ્પભરણં હરિણાક્ષિ મુક્તમ્ ।
વ્યર્થં તદદ્ય પુનરપ્યલકેષુ ભૃગુઃ

પુઝ્જભવન્તિ બકુલભ્રમતઃ પતન્તિ ॥ ૨૭ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્ય નિર્ગમનપદ્ધતિશ્ચતુર્થી ।

પઞ્ચમી પદ્ધતિઃ । નિર્ગમનમ્

યત્રાગતિઃ પશુપતેર્નગરપ્રવેશે
તત્રૈવ ધાવનપરસ્ય વધૂજનસ્ય ।
સઞ્જલ્પિતાનિ પથિ યાનિ મિથો બભૂવુ-
રેતાનિ સન્તુ રસિકશ્રુતિપારણાય ॥ ૧ ॥

પાદામ્બુજં સખિ તવેદમિયં ધરિત્રી
સઘઃ પરાગપરિધૂસરિતં વિધાય ।
પદ્મેન શોચ્યજનનેન સમીકરોતિ
સત્યં ભવત્યસમસામ્યકરસ્ત્રિસઙ્ગઃ ॥ ૨ ॥

મામપ્યપેતકરુણે પરિપાલ્ય યાહિ
શમ્ભું વિલોકયિતુમુત્સુકતામતીવ ।
પત્ન્યાં વિલાસગમનં ન પરત્વયાતં
હંસ્યા ગતી વિધતિ પક્ષતિસાધિતા ચ ॥ ૩ ॥

હારો ન(ન્વ)યં કુચભરે નિહિતો ભવત્યા
પ્રસ્થાનસઞ્ચરિતયા તદતીવ ભદ્રમ્ ।
આલિઙ્ગનં યદિ કરિષ્યાસિ ભૂતભર્તુ-
ર્માદ્ર(ભૂતૃ)ત્વદીયદૃઢમૌક્તિકમર્મતોદઃ ॥ ૪ ॥

મઞ્જુરમાલિ ચરણાશ્રિતમેતદેતા-
વાહૂય મઞ્જુનિનદૈર્ગમને ત્વદીયે ।
વાઞ્છા તવાત્તવ મદાલસયા ન ચૌર્યે
ચોરાયતે ગ્રહસરઃ કલહંસકાનામ્ ॥ ૫ ॥

મુક્તાવલીં કરતલે દયતી સ્વકણ્ઠે
વિસ્તૃત્ય કર્તુમબલે ત્વમતીવ ભાસિ ।
મન્ત્રેણ સાધયિતુમાત્મયતેઃ શરીરં
વાઞ્છાવતી રતિરિવ સ્ફુટિકાક્ષમાલામ્ ॥ ૬ ॥

મર્દ્વર્નદીયસ્ય શરધિદ્વયમસ્તમૂર્તે-

જર્ઙ્ઘાત્મના પરિણતં તવ ચદ્ધુવં તત્ ।
નો ચેત્કથં મદનવૈરિસમીપયાને
જર્ઙ્ઘાયુતસ્ય ગતિરાલિ વિલમ્બિની તે ॥ ૭ ॥

વામે પદે નિહિતમાર્દ્રમલક્ષ્મી તે
ચાન્યત્ર ચત્તદતિસુન્દરમેવ મન્યે ।
યેનાથ લબ્ધનપરાપરિકર્મ સામ્યં
નારીવિમિશ્રવપુષ્પઃ પરમેશ્વરસ્ય ॥ ૮ ॥

કિં ચિત્રમત્ર જઘનં પરમુદ્ગહન્યા
મદ્રી(ન્દી)ભવન્તિ યદિ તે ગતયો વરાઙ્ગી(ઙ્ગિ) ।
ચદ્રીક્ષણેડપિ ગતધૈર્યગુણા યુવાનો
ગન્તું મનાગપિ પુનર્નહિ શક્નુવન્તિ ॥ ૯ ॥

શમ્ભોરવેક્ષણમહોત્સવ એવ લાપ્સ્યે
નાયાતિ શીઘ્રમિદમાલિ પદામ્બુજં તે ।
જ્ઞાતં મમ દૃ(દ્રુ)તગતેશ્ચ ફલં પ્રયત્ના-
ત્સંલપ્સ્યતે નયનયુગ્મમિતીર્ષ્ય એવ ॥ ૧૦ ॥

વિસ્મૃત્ય યાવકમકારિ હરીન્દ્ર(ંદ્રિ)દૃક્ષો-
ર્નેવાધરે તવ ચમસ્ય(?)તદાલિ યુક્તમ્ ।
આત્મોપયુક્તગરલૌષધિપાનકામઃ
પાસ્યત્યવસ્ય(શ્ય)મધરામૃતમિન્દુમૌલિઃ ॥ ૧૧ ॥

પ્રાગેવ બન્ધરુચિલોચનકાન્તિચૌર્યે
(પ્રાગેવ વન્ધરુચિલોચનકાન્તિચોરિ)
નીલોત્પલં યદકરોઃ સપ્તિ નાથ કન્યે(?) ।
બુદ્ધિભ્રમાદિદમભૂદિતિ મા વિષાદઃ
કસ્તસ્કરં નિજગૃહાધિપતિં કરોતિ ॥ ૧૨ ॥

ઇન્દુર્મુખં કુચભરો ગુરુરેવ દત્તઃ
શુકલોડધરશ્ચ તવ લોહિત એવ જાતઃ ।
એવં ગૃહાત્મવપુષ્પઃ સપ્તિ તત્ર ચિત્રં
ચત્પાદયોરપિ શનૈશ્ચરતા તથોસ્તે ॥ ૧૩ ॥

મા ભૂતવાલિ ગિરિશસ્ય વિલોકનાય
ચાન્ત્યા ન માણ્ડનમકારિ મયેતિ લજ્જા ।

ધત્તે વિલાસિજનલોચનપેયમેત-
ત્રિર્મક્ષિકં મધુ નિરાભરણં શરીરમ્ ॥ ૧૪ ॥

માત્રૈવ તે ગતિનિવારણમગ્રતોડભૂ-
ત્સદ્યસ્તદા પરિહૃતં સપ્તિ બાષ્પપૂરૈઃ ।
શક્તા ન ગન્તુમધુનાસિ નિતમ્બભારા-
દોષો નિસર્ગજનિતઃ પરિહારહીનઃ ॥ ૧૫ ॥

હસ્તસ્થિતાં તુ સપ્તિ તે નવપુષ્પમાલાં
મા વિસ્તૃતા શિરસિ કર્તુમિતિ સ્મ ખેદઃ ।
દૃષ્ટે શિવે સપદિ તસ્ય કુતૂહલેન
કર્ણો નિઘાતુમુચિતા વરણોત્સવાય ॥ ૧૬ ॥

ત્યાજ્યા સપ્તિ દુ(દુ)તગતિઃ કુચભારતોડયં
સંશય્યતાં તવ યથા સમુપેતિ મધ્યઃ ।
અસ્મિઞ્જગત્યસુલભઃ સગુણાદિરૂઢઃ
કાર્યે નિજે ભવતિ યઃ પરધારણાય ॥ ૧૭ ॥

નૈષ્પલ્યશઙ્કુરવશાજ્જનભિર્હિતોદ્ય
(નૂનં જનસ્ય ન કરોત્યવકાશદનં)
યન્નિર્મિતૌ શતધૃતેરતિમાત્રયત્નઃ ।
અસ્ય ત્વદીક્ષણાયુગસ્ય વિશાલતા સા
સાકુલ્યમેષ્યતિ શિવસ્ય વિલોકનેન ॥ ૧૮ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે નિર્ગમનપદ્ધતિઃ પચ્ચમી ।

ષષ્ઠી પદ્ધતિઃ । દર્શનમ્

નેત્રૈર્મધીમલિનિર્તૈર્દદૃશુસ્તમેવ
રથ્યાગતં શિવમયત્નત એવ નાર્યઃ ।
જ્ઞાનાત્મકેન વિમલેન વિલોકનેન
યદ્રીક્ષણાય હૃદયે યતયો યતન્તે ॥ ૧ ॥

ગૌરીકુચક્ષપિતભસ્મનિ કાપિ દૃષ્ટિં
ચિક્ષેપ વક્ષસિ વિભોરભિલાષગર્ભામ્ ।
તૃષ્ણાગ્રહ(?)સુલભદુર્લભયોર્વિવેકે

સૃષ્ટાસ્તિ સોઽપ્યયમતીવ ચ કાપિ મેને ॥ ૨ ॥

સ્પન્દૈરમન્દજનિતૈર્મુહુરેવ યસ્ય
સંસૂચિતં ઝડિતિ શર્મ ભવિષ્યતીતિ ।
અન્યં નિમીલ્ય નિભિઙ્ મુદિતૈવ કાચિ-
દ્ધામેન તેન નયનેન શિવં દદર્શ ॥ ૩ ॥

ન્યસ્તા લિપિઃ શિરસિ ચેન શરીરભાજાં
તસ્યાપ્યજસ્ય હરપાણિભૃતે કપાલે ।
દૃષ્ટ્વાક્ષરાણિ નિપુણા દ્રુહિણસ્ય કશ્ચિ-
દેતાન્યનેન લિખિતાનિ કિલેતિ મેને ॥ ૪ ॥

વક્ષઃસ્થલેઽતિમહતિ સરશાસનસ્ય
સ્વસ્મિન્પયોધરયુગે ચ વિજૃમ્ભમાણે ।
કસ્યાશ્ચિદીક્ષણયુગં વિદધે કહૃત(?) -
માનન્દશોકપિશુનાનિ ગતાનિ તાનિ ॥ ૫ ॥

આરાદુદૈક્ષત તથા હરકણ્ઠમૂલ-
માશ્વેષકૌતુકવશેન ચિરાય કાચિત્ ।
તસ્યા યથા કલિતકજ્જલદૃષ્ટિપાતૈઃ
કલ્મો(ભા)ષિતં તદતિ(?)પાર્શ્વજનસ્ય તર્કઃ ॥ ૬ ॥

કાચિત્કરેણ મણિદર્પણમુદ્રહન્તી
તત્રાવલોક્ય ગિરિશં પ્રતિભિમ્બલગ્નમ્ ।
કણ્ઠે કથં મલિનમેતિ ગતં ગલસ્થં
મુગ્ધા મુહુર્મુકુર એવ મુઘા મમર્જ(મમાર્જ) ॥ ૭ ॥

કુમ્ભસ્થલં કુચતટેન ગતેન યાન-
મૂર્વો યુગેન ચ કરં કરિણો જહાસ ।
યા પૂર્વમધે કિલ સા વસિતે હરેણ
તસ્યૈવ ચર્મણિ કુતૂહલિની બભૂવ ॥ ૮ ॥

પૂર્ણેન્દુભિમ્બતુલિતેન મલેન કાચિ-
ત્પ્રીતિં ચકાર હરહારમહોરગસ્ય ।
સા તસ્ય ભીતિમપિ ભીતિનિવૃત્તિકણ્ઠી
સસ્માર કેશનિચયેન મચૂરગડ્ગીમ્ ॥ ૯ ॥

કસ્યાશ્ચિદીક્ષણમલોકવિલાસલોલં
ભિમ્બૌષ્ઠરક્તકુમુદે પદપાણિપદ્મે ।
સસ્તાવ(પ?)હારિણિ હરાખ્યમહાતટકે
સદ્યો નિપત્ય શફરાયિતમાચચાર ॥ ૧૦ ॥

આલોક્ય લોકવિપરીતમમુખ્ય કાચિ-
ત્કુલાલમંસશિખરે શિતશૂલબદ્ધમ્ ।
કોડયં ક્રમઃ પ્રમહસામિતિ વિસ્મયેન
નાસાનિવેશિતકરાડ્ગુલિરેવ તસ્થૌ ॥ ૧૧ ॥

કસ્યાશ્ચિદાયતદૃશો હરકણ્ઠમૂલં
કણ્ઠગ્રહોત્સુકતયૈવ વિલોક્યન્ત્યાઃ ।
ત્રાસાવહસ્તુ ન ગરો ન ચ હારસર્પો
યત્પાર્વતીવલયપડ્ઞિપદં તદેવ ॥ ૧૨ ॥

નેત્રદ્વયેન હૃતધીઃ કરુણામયેન
કાચિત્તૃતીયમપિ લોચનમીશ્વરસ્ય ।
ઉન્મીલિતં ચિરનિમીલિતમાચકાક્ષે
સા તં ન (તન્ન)દેવભુવનેન્ધનવહ્નિર્ગર્ભમ્ ॥ ૧૩ ॥

કાન્ત્યા રતિર્ભુજગહારતયૈવ ભાસા
શોકશ્ચ દુર્લભતયા ગરલેન ભીતિઃ ।
કેશ્વ(?)નિર્દયતયા ચ યદા કુલાક્ષ્યા
નાનારસાસ્પદમજાયત શમ્ભુકણ્ઠઃ ॥ ૧૪ ॥

અડ્ગાનિ ભીષણાભુજ્ગવિભૂષણાનિ
મત્વેતરાણિ નયનં વિનિવર્તિ(?)તેભ્યઃ ।
વક્રં સ્મિતાભરણમીશિતુરીક્ષમાણાં
બાલાં રુરોધ સહસા પ્રતિ નેત્રપાત્રઃ ॥ ૧૫ ॥

સન્ધ્યાનભઃકપિશભાસિ વિભોઃ કપર્દે
કાચિદ્વિલોક્ય બુભુદે(બુધે)તુહિનસ્ય રેખામ્ ।
સ્રષ્ટુઃ કપાલશકલાવલિસાહચર્યા-
દંદ્રેવ પોત્રિવપુષ્પઃ પુરુષોત્તમસ્ય ॥ ૧૬ ॥

શમ્ભોશ્ચિરં પદ્યુગે ચિરમૂરુકાણે
મધ્યેચિરં ચિરમૂરસ્યધરે તથૈવ ।

એવં મુહુઃ કૃતપરિભ્રમણાન્મૃગાક્ષ્યા
દૃષ્ટિર્જગામ તૃષિતેવ શિરઃસવન્તીમ્ ॥ ૧૭ ॥

ગડ્ગામવેક્ષ્ય ગિરિશસ્ય જટાકલાપે
દીર્ઘોર્મિહસ્તકલિતેન્દુકલાં ચિરાય ।
ઇત્યં બભૂવ કિલ ભર્તરિ શૈલજાયા
દાક્ષિણ્યપાક ઇવ કાપિ મુહુઃ શુશોચ ॥ ૧૮ ॥

વ્યાલોલકેશકલિતૈકકરૈવ કાચિ-
ત્કાઞ્ચીગુણશ્લથનદર્શિતનાભિમૂલા ।
વક્ષસ્યભીષ્ટદયિતાકુચમુદ્રિતોડયં
યોગી કિલેતિ ગિરિશં કુટિલં દદર્શ ॥ ૧૯ ॥

શર્મદ્ભવિષ્યતિ મમેતિ તદીયકમ્પૈ-
ર્બુદ્ધવાનનન્દ યદતીવ પુરા વરાડ્ગી ।
તદ્રામમેવ નયનં શિવમીક્ષમાણા
શર્વાણ્યસર્વસમચિત્તતથા નિનિન્દ ॥ ૨૦ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે દર્શનપદ્ધતિઃ ષષ્ઠી ।

સમમી પદ્ધતિઃ । અડ્ગવર્ણનમ્

આપાદપદ્મયુગમા ચ કપર્દભારા-
દડ્ગાન્યનડ્ગદમનસ્ય પુરન્નિવર્ગઃ ।
નેત્રૈરપાકૃતનિમેષકથૈર્વિલોક્ય
કર્ણામૃતાનિ વચનાનિ મિથો બભાષે ॥ ૧ ॥

નૈવાન્યદસ્તિ શરણં ચરણારવિન્દા-
દ્વૌરીસખસ્ય સપ્તિ દુઃખજુષાં જનાનામ્ ।
યત્પદ્મા(?)દુર્બલમપિ સ્વયમન્તકસ્ય
વક્ષો વિભેદ દૃઢમાશ્રિતરક્ષણાય ॥ ૨ ॥

તારાપતીન્સુદતિ પશ્ય પિનાકપાણેઃ
પૂર્ણાનિમાન્યદમુપેત્ય નખચ્છલેન ।
અસ્યાયમડ્ગિકમલાશ્રયહાનિદોષા-
દદ્યાપિ હન્ત કૃશ એવ કપર્દચન્દ્રઃ ॥ ૩ ॥

જડ્ઘાયુગં સખિ વિલોકય ભૂતભર્તુઃ
સંવાહનેષુ ગિરિજાકરપલ્લવેન ।
સઞ્જાતકણ્ટકતયા પ્રતિપદ્યતેઽયં
નિત્યં પદામ્બુરુહકોમલનાલકક્ષ્યામ્ ॥ ૪ ॥

કક્ષોરગેન્દ્રમિહ પશ્ય વિભોસ્તમેન-
માવેષ્ટનેન વિપુલે કલિતં નિતમ્બે ।
યેનાયમદ્ય લભતે પુરસુન્દરીણાં
ચિત્તામ્બુરાશિમથને સખિ મન્દરત્વમ્ ॥ ૫ ॥

નાથસ્ય સુન્દરિ વિલોકય નાભિગર્ત-
મસ્યોત્તમાડ્ગકલિતા વિબુધસ્રવન્તી ।
આવર્તમાશુ વિરયય્ય પુનઃપુનસ્તં
યત્સામ્યદુર્લભતયા શિથિલીકરોતિ ॥ ૬ ॥

અડ્ગીકૃતં યદ્દમુના વસનત્વપક્ષે
કક્ષોરગેન્દ્રકુણ્ડારત્નમરીચિશોણમ્ ।
માતડ્ગાયર્મ ચિરકાલનિકૃતમેત-
દધાપિ પશ્ય રુધિરાક્તમિવાવભાતિ ॥ ૭ ॥

નૈસર્ગિકાલમણિ(?)શાલિનિ પશ્ય ભિક્ષો-
ઊરણ્યગર્ભમયિ પાણિતલે કપાલમ્ ।
આવિષ્કરોત્યરુણાતામરસે વિનિદ્રે
નિદ્રાવશસ્તિમિતહંસગતામભિખ્યામ્ ॥ ૮ ॥

આલેપનં યદિદમસ્ય ભુજાન્તરાલે
તદ્ભસ્મદિગ્ધવપુષો મદનસ્ય મન્યે ।
નો ચેત્કથં કથય વીક્ષિતમાત્ર એવ
સમ્મોહયેત્સખિ મનઃ સકલાડ્ગનાનામ્ ॥ ૯ ॥

ગૌર્યા મનોહરભુજાકુણયોગ્ય એવ
કણ્ઠે કથં સખિ હરસ્ય ભુજડ્ગહારઃ ।
મન્યે તથાન્યવનિતાસુ હૃતોપગૂઢ-
સાશક્રુયા વસતિ તત્ર કૃતાભ્યનુજાઃ ॥ ૧૦ ॥

શીતં નિસર્ગધવલં હૃદયે વિહાય
હારં ભુજડ્ગમતિભીષણમેવ ધત્તે ।

स्वातन्त्र्यभङ्गभयतः प्रभवः कदापि
कुर्वन्ति हन्त न गुणेष्वपि पारतन्त्र्यम् ॥ ११ ॥

हारायितः सपि उरस्य मलाभुजङ्गः
पार्श्वस्थितिं(तिः)मृगदृशां विरुणद्धि भीमः ।
रुन्धे विभुष्यधिकवल्लभतां प्रपद्य
प्रायः प्रियाश्रयणमाशु भुजङ्गवर्गः ॥ १२ ॥

नैत्यं यद्यस्य गलमूलगतं तदेके
(?)मामग्राणं तुरगमाणिममेष तर्कः ।
या कापि सिद्धगुणिकैव मृगेष्वाना-
माश्लेषकौतुकनिषेधनिर्दृढशक्तेः ॥ १३ ॥

यो भूर्ध्नि भुग्धशशिभङ्गभयेन सोढा
पार्थस्य निर्धृणशरासनताडनानि ।
यो वा करोत्युभयदानमपायकाले
तं पश्य दक्षिणकरं सपि शङ्करस्य ॥ १४ ॥

साकूतमन्डसितोदयलोभनीया-
दास्याद्विडास्य सपि सम्प्रति निर्गतानि ।
देहीति लोकबहुमानविवर्जितानि
याञ्चाक्षराण्यपि मलेश्वरतां ध्वनन्ति ॥ १५ ॥

आलोकयैतदभिलेक्षणमालि शम्भो-
निर्लेतुनिष्कृतमनोभवस्वरम्यदेहम् ।
सर्वेषु जन्तुषु विभुः समदर्शनोऽपि
शाठ्येन यस्य विषमेक्षणा एव जातः ॥ १६ ॥

सत्यार्थमेव भवतु तद्यद्विडाद्गु(द्गु)तस्य
पात्रं भुजङ्गपरिरक्ष(क्षि)तमाहुरायाः ।
पश्याम्भिकाकलवयोभूतपात्रभूते
कण्ठेऽपि कुण्डलभुजङ्गपरिच्छिन्नास्य ॥ १७ ॥

भावेष्वान्तिकयरं सपि पश्य शम्भो-
श्रूडाशशाङ्गमतिम(ङ)र्शितगात्रमेनम् ।
स्वप्नेभन्धुमदनप्लुषि उव्यवाडे
त्यक्तुं निजामिव तनुं विडितावसायम् ॥ १८ ॥

નાસીરપૂરણવિધૌ મકરધ્વજસ્ય
ચકુર્વયાંસિ સુલભાનિ ચ યાનિ નાર્યઃ ।
તાનીન્દુશેખરભુજં મદનાવમાનં
સદ્યો મમાર્જુરપિ તસ્ય વપુઃ પુરારેઃ ॥ ૧૯ ॥

સત્યં સમાશ્રિતજનો બહુમાનલાભે-
નાપ્રાપ્તવાઞ્છિતફલોડપિ વિભું જહાતિ ।
પશ્યેન્દુરેષ કુરુતે શિરસા ધૃતોડસી-
ત્યેતાવતા પશુપતેઃ કૃશ એવ સેવામ્ ॥ ૨૦ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યેડગ્ગવર્ણનપદ્ધતિઃ સમમી ।

અષ્ટમી પદ્ધતિઃ । વિલાસઃ

ગૌર્યાઃ સમક્ષમપિ યસ્ય વિભોર્વિકારં
કર્તુ કથઞ્ચિદપિ નાલમભૂન્મનોભૂઃ ।
તસ્યૈવ ચિત્તમપહર્તુમહો વિલાસા
નાનાવિધા નગરવામદૃશાં બભૂવુઃ ॥ ૧ ॥
પુષ્પં કરાગ્જલિધૃતં ચલદુત્તરીયા
ચિક્ષેપ કાપિ પુરતઃ સ્મરશાસનસ્ય ।
એતાવદાદ્ય મયિ પુષ્પશરેણ મુક્તં
પશ્યાસ્ત્રજાલમિતિ સંશિ(શંસિ)તુમુદ્યતેવ ॥ ૨ ॥

આવિશ્ચિકીર્ષુરતુલં નિજબાહુમૂલં
કન્દર્પમૂલધનમીશ(શિ)તુરગ્ર એવ ।
કાચિદ્વિલોલવલયાવલિના કરેણ
નેત્રાન્તિકાદલકભારમપાયકાર ॥ ૩ ॥

એકા ત્રપાપરિભવા સકલપ્રવૃત્તિ-
શ્ચિક્ષેપ દૃષ્ટિમબલા ન તુ ચન્દ્રચૂડે ।
પ્રાયેણ તિષ્ઠતિ વિદગ્ધવિલાસિનીના-
મર્ધેક્ષણેષુ મદનઃ પરિપૂર્ણ એવ ॥ ૪ ॥

કાચિદ્વિલાસચતુરં કતિચિત્પદાનિ

શમ્ભોર્જગામ પુરતો મદમન્થરેવ ।
તાં વીક્ષ્ય તાદૃશગતિં વિશિષ્ઠૈઃ કિમન્ય-
દાત્મન્યપિ સ્વયમભૂન્મદનઃ પ્રહર્તા ॥ ૫ ॥

કન્દર્પશત્રુરયમિત્યનુરૂપયન્તી
સૈવાપપાત પુર એવ પુરાં વિજેતુઃ ।
ઇત્યાત્મદોષમપરત્ર નિપાત્ય કાચિ-
ત્કાઞ્ચીમહો ગુરુમયીમપરા નિનિન્દ ॥ ૬ ॥

પ્રાપ્તા સ્વગેહમણિતોરણમણ્ડમેકા
રથ્યાગતત્રિપુરવૈરિવિલોકનાય ।
કિં સ્થાણુસંશ્રયણમિષ્ટમિતિ બ્રુવાણાં
પાણિસ્થકેલિકમલેન સર્ખી જઘાન ॥ ૭ ॥

કાચિત્પુરા પ્રણતિકૃત્યમશિક્ષિતાપિ
ગૌરીવરાય વિનયાઞ્જલિમાબબન્ધ ।
તન્મૌલિયન્દ્રકિરણૈર્મુકુલીકૃતેન
લીલામ્બુજેન કૃતતત્પ્રવણોપદેશા ॥ ૮ ॥

હીનાડુગતોપરતમાર્ગણમોચનેન
પ્રાચીનવૈરકુપિતેન મનોભવેન ।
સઞ્ચોદિતવ નિશિતૈર્નિખિલેડપિ દેહે
વિવ્યાધ કાપિ મદનારિમપાડુગબાણૈઃ ॥ ૯ ॥

પ્રસ્થાનવેગશિથિલે સતિ કેશપાશે
કાચિત્તથૈવ ગિરિશસ્થ સમીપમાપ ।
તેન સ્મરસ્ય પરિભૂતિમપાસ્ય કેશ-
બન્ધો વિધેય ઇતિ બદ્ધદૃઢપ્રતેવ ॥ ૧૦ ॥

યેનાકુલેક્ષણયુગાદરુણેન્દુમૌલિ-
માન્દોલિતેન ન વિલોકયિતું શશાક ।
લીલામ્બુજેન સહસૈવ નુનોદ કાચિ-
દાત્માલકં ચલદલિભ્રમ પશ્ય બુદ્ધિઃ ॥ ૧૧ ॥

કણ્ઠે સકૌતુકસમર્પિતયા તદીયે
વન્ને સ્વયં પશુપતિં સ્વયમેવ સઘઃ ।
કાલાઞ્જનપ્રણયમેચકયા સ્વદૃષ્ટ્યા

નીલોત્પલારચિતમાલિકયૈવ કાચિત્ ॥ ૧૨ ॥

વલ્લીવ યસ્તદધરસ્તરુણપ્રવાલ-
સ્તત્રાપિ નિર્મલરુચિસ્મિતમેવ પુષ્પમ્ ।
તસ્યોદ્ગમે જનવિલોચનભૃંગસેવ્યો
માસો મધુર્મધુસખાવિરભૂત્ક્ષણેન ॥ ૧૩ ॥

રથોપહારકુસુમસ્ખલનેન કાચિ-
ત્વાદાગ્રતોદમભિનીય પુરઃ પુરારેઃ ।
આત્મન્યશૃંગ્ખલમનોભવમુચ્યમાન-
પુષ્પાસ્ત્રદુર્વિષહતાં પ્રકટીચકાર ॥ ૧૪ ॥

કાચિત્પ્રકોષ્ઠવલયાવલિસંશ્રિતસ્ય
લીલાશુકસ્ય મુખસદ્ગમિતૈર્વચોભિઃ ।
ભિક્ષાટનાદિલઘુકૃત્યનિષેધગર્ભે-
ર્મન્દસ્મિતોત્તરમયુગ્મદૃશં ચકાર ॥ ૧૫ ॥

દ્વારિ સ્થિતસ્ફટિકતોરણદીર્ઘદણ્ડ
તુંગસ્તનાગ્રયુગલેન નિપીડયન્તી ।
મન્દસ્મિતાનુમિતચિત્તનિગૂઢભાવા
કાચિન્મુહુર્મુહુરવૈક્ષત ચન્દ્રમૌલિમ્ ॥ ૧૬ ॥

કસ્યાશ્ચિદીશપદવન્નલાલસાયા
નાસીદિવા મુકુલિતં કરપદ્મમેવ ।
ચૂડાશશાકુકિરણૈઃ પરિભૂયમાનં
તસ્યાઃ કરપ્રણયકેલિસરોરુહં ચ ॥ ૧૭ ॥

અહ્નાય કાચિદનિયન્ત્રિતમેવ કલ્પમ-
બન્ધશ્વથં ચિકુરમીશ્વરમાસસાદ ।
કામાયમાન સન્ત-
નિઃશેષનિર્હરણબદ્ધદ્વગ્રતેવ ॥ ૧૮ ॥

કાચિત્કલકવણિતકકુણમઞ્જુનાદૈ-
રીશં સ્વવીક્ષણપરં વિદધે વિદઘા ।
પુંસાં મનોડભિલષિતેષુ વિલાસિનીનાં
પ્રાયેણ ભૂષણરવઃ પ્રથમાભિલાષઃ ॥ ૧૯ ॥

આચારપુષ્પમપરા સ્મિતપુષ્પમિશ્ર-
મગ્રે વિભોઃ ક્ષણમવાકિરદાનમન્તિ(ન્તી) ।
લાલાટલોચનકૃશાનુભયાદુપાત્ત-
રૂપાન્તરેવ કુસુમાયુધયાપયશ્ચિઃ ॥ ૨૦ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે વિલાસપદ્ધતિરજમી ।

નવમી પદ્ધતિઃ । ઉત્તરપ્રત્યુત્તરમ્

તૈસ્તૈર્વિલાસચરિતૈર્વિકૃતં ન વેતિ
ચિત્તં પરીક્ષિતુમયુગ્મવિલોચનસ્ય ।
યાન્યૂચિરે યુવતયો વચનાનિ સાર્ધં
તસ્યોત્તરૈરનુગુણૈઃ કથયામિ તાનિ ॥ ૧ ॥

સાખ્યં વરેણ્યઘટિતં દ્રવિણેશ્ચરેણ
કાશ્ચં તથાપિ કિમિદં તવ નાપયાતમ્ ।
કિંચૈષ સુન્દરિ ચિરાય પયોધરેણ
સ્ફીતેન તે પરિચિતઃ કૃશ એવ મધ્યઃ ॥ ૨ ॥

સર્વેષુ જન્તુષુ સમં કથમિન્દુમૌલે
ત્વામેવ હન્તુ વિષમેક્ષણમાહ લોકઃ ।
મધ્યઃ કૃશોડપિ વહતિ સ્તનયોર્ભરં તે
તસ્મિન્વહત્યપિ ચ મધ્યમવાદ એવ ॥ ૩ ॥

દોષં વિનૈવ ભવતસ્તરુણેન્દુમૌલે
કસ્માત્પુરા વિનિહતઃ કરિયૂથનાથઃ ।
ત્વત્પીવરસ્તનનિરાકૃતકુમ્ભકાન્તિ-
જીવન્મૃતો મયિ વરાડ્ગિ મૃષાપવાદઃ ॥ ૪ ॥

આધન્તશૂન્યમિતિ વેદવિદો વિદન્તિ
ત્વામિન્દુશેખર જગત્યુદ્યાન્તભાજિ ।
તદ્વાદમાત્રમયમદ્ય હિ દૃષ્ટ એવ
સર્વૈશ્ચકોરનયને તવ મધ્યલોપઃ ॥ ૫ ॥

ઉત્પાટ્ય પાવકમયં નયનં લલાટે
પ્લુષ્ટસ્તવયા કિમિતિ શકુર પુષ્પકેતુઃ ।

દૃષ્ટ્યૈવ તે ચદ્યમાપ પુનઃ પ્રસૂતિં
તં(તથ્)ચણ્ડિ હાસપદમસ્મ્યહમેવમેવ ॥ ૬ ॥

મુક્તામય(યઃ)સ્ફુટમિ(મ)યં રશનાગુણો મે
ધિગ્ધિગભયકુરભુજ્ગમકલ્પિતં તે
મુક્તામયત્વમિતિ ચિત્ત્વમુ તસ્ય બાલે
(મુક્તામયત્વમુચિતં નનુ તસ્ય બાલે)
યઃ સંસજેત્તવ નિતમ્બમજસમેવ ॥ ૭ ॥

પૂર્ણા વિહાય કથમેનમનઃગશત્રો
મૂર્ધ્ના ભવાન્વહસિ(તિ)નિત્યકૃશં શશાકુમ્ ।
ત્વદ્ગુપ્તકાન્તિપરિભૂતિમનાકલચ્ય
પૂર્ણાદ્ધરાગિ વર એવ કૃશોડયમિન્દુઃ ॥ ૮ ॥

યે ગર્હિતા ગિરિશ તેડપિ ભવન્તમેત્ય
શ્વાધ્યા ભવન્તિ સહસેતિ સતાં પ્રવાદઃ ।
રાગોડધરે કુટિલતાપ્યલકે કૃશત્વં
મધ્યે કુચે કઠિનતા ચ તથા ન કિં તે ॥ ૯ ॥

વૈવસ્વતેન દમિતઃ સકલોડપિ લોકઃ
સોડપિ ત્વદીયચરણેન પિનાકપાણે ।
પદ્મં શશી જયતિ ભીરુ મુખં તવૈન-
મેકાન્તતો ન વિજયો ન પરાજયો વા ॥ ૧૦ ॥

દેહીતિ વાચિ પદમધ્ય તવેન્દુમૌલે
ચક્ષુઃ પુનર્મૃગદૃશાં મણિમેખલાસુ ।
પુંસો રસાર્દ્રહૃદયસ્ય પુરો વધૂનાં
વાક્યે ચ ચેતસિ ચ કર્મણિ ચાન્યદન્યત્ ॥ ૧૧ ॥

એતેન ભૈક્ષચરણેન જગત્કુટુમ્બ-
ત્રાણક્ષમા પશુપતે કિમલાભિ પૂર્તિઃ ।
પૂર્ણો ન કિં પ્રતિદિનં ત્વયિ ભિક્ષમાણો
લાવણ્યમાનનગતં પ્રતિપચ્છશાકુઃ ॥ ૧૨ ॥

અગ્રેસરસ્ત્વમસિ નાથ વિલાસભાજં
ભિક્ષામટસ્યપિ કથં ત્વમપાસ્તલજજઃ ।
સ્વચ્છન્દવીક્ષણવચાંસિ પૃથગ્વધૂષુ

કર્તું ન ભૈક્ષયરણાદપરોડપ્યુ(સ્ત્યુ)પાયઃ ॥ ૧૩ ॥

એતાનિ નાથ વચનાન્યમૃતોપમાનિ
કણ્ઠાદુપાત્તગરલાદપિ નિર્ગતાનિ ।
સ્વાદિષ્ઠતા વચસિ વક(ક્ત)ગુણૈર્ન જાતા
શ્રોતુર્જનસ્ય ગુણવત્ત્વનિબન્ધનૈવ ॥ ૧૪ ॥

ક્રીડાપરઃ કથમસિ ત્વમનાદિવૃદ્ધો
મુગ્ધાસુ ભૈક્ષયરણચ્છલતો વધૂષુ ।
યઃ સડ્ગમો યુવતિભિર્જરયાતુરાણાં
તં સૂરયો જ્વરણભૈક્ષજમામનન્તિ ॥ ૧૫ ॥

ધિક્ત્વાં ભુજડ્ગમમયસ્તવ યસ્ય હારો
મુક્તામયસ્તવ ન કિં મમ પશ્ય નાથ ।
મુક્તામયત્વમુચિતં નનુ તસ્ય બાલે
પીનસ્તનેન કૃતસડ્ગમનિર્વૃતસ્ય ॥ ૧૬ ॥

અન્યત્ર યાતમપિ માનસમીશ કિં તે
નૈવાદદાસિ બલિમદ્ય નય પ્રયાસિ ।
ધત્તે ગુરુસ્તનભરઃ કલકણિઠતસ્ય
તદ્દક્ષિણીકૃતમિદં હૃદયં મયા તે ॥ ૧૭ ॥

ધિક્કાષ્ઠ્યમીશ ભવતો મુખપૂર્ણચન્દ્રે
ભ્રષ્ટે તદેવ ગણયામિ ગલસ્થમેતત્ ।
રાગોડધરે સુદતિ યઃ સ તવાનનેન્દો-
રાભાસિ(તિ)સચ્ચિત ઇવોદયશોણભાવઃ ॥ ૧૮ ॥

મધ્યસ્થમીશ કથયન્ત્યખિલા ભવન્તં
કસ્માદકારિ ભવતા સ્મરદેહદાહઃ ।
પુંસાં કરોતિ મદિરાક્ષિ નિતાન્તપીડાં
મધ્યસ્થમેવ કથમદ્ય વલિત્રયં તે ॥ ૧૯ ॥

ઇત્યુત્તરેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્ય ઉત્તરપ્રત્યુત્તરપદ્ધતિર્નવમી ।

દશમી પદ્ધતિઃ । ભિક્ષાપ્રદાનમ્

પ્રત્યાલયં કૃપણવજ્જગતામધીશ

દેહીતિ દીનપદવાદિનિ ભિક્ષમાણે ।
વામભ્રૂવાં મનસિજાવસ(શ)માનસાનાં
ભિક્ષાપ્રદાનચરિતાન્યુપલાલયામઃ ॥ ૧ ॥

કાચિત્પુરઃ પુરરિપોરતિસમ્ભ્રમેણ
ભિક્ષામપાત્રપતિતામવબુધ્ય સઘઃ ।
અન્તર્ભયેન વિદધે હૃદયે કરાગ્રં
ભિક્ષાહમસ્મિ ભવતો ભગવન્નિતીવ ॥ ૨ ॥

પ્રેમણાપિ યાચિતનિદાનવિરોધિતા તુ
દર્વી દધત્યપિ કરેણ સમૃદ્ધસિદ્ધિમ્ ।
ભૈક્ષાટણ(ના)ન્તમપરા ગિરિશેન યોગા-
ન્નિશ્ચિત્ય કાલહરણં કપટૈશ્ચકાર ॥ ૩ ॥

સત્પાત્રદાનવિધિના યદનેન પુણ્યં
તન્મે તવૈવ કૃશભાવમપાકરોતુ ।
ઇત્યેવમિન્દુશકલાભરણાય કાચિ-
દ્ભૈક્ષેણ પુણ્યમપિ દાનભવં દિદેશ ॥ ૪ ॥

આદાતુમૈચ્છદધિકં ગિરિશો ન ભૈક્ષં
પાત્રં વધૂઃ સપદિ પૂર્ણમિયેક્ષ(ષ)કર્તુમ્ ।
આચસ્તયોર્યુવતિશકુરયોર્બભૂવ
ભિક્ષાપ્રદાનસમયે સતતં વિવાદઃ ॥ ૫ ॥

દર્વ્યાઃ પરિચ્યુતમિદં તમિયં ચ હસ્તા-
દાનાદયં તદપિ દુર્લભસમ્પ્રદાનાત્ ।
અશ્રાન્તમેવ ગિરિશાન્તરપલ્લવેન
કસ્યાશ્ચિદાયતદૃશો સ્મિતપુષ્પકેન(ણ) ॥ ૬ ॥

આયાહિ તિષ્ઠ જહિ ભીમભુજગુહાર-
મેનં ગલાત્તદનુ ભૈક્ષ્યમિદં ગૃહાણ ।
ઇત્યેવ ઈશ્વરમપેક્ષિતભૈક્ષ્યદાના-
ત્પ્રાગેવ કાપિ નિજકિકુરતાં નિનાય ॥ ૭ ॥

એકા કથગ્ચન ચિરેણ વિનમ્રવક્ત્રા
લજ્જાવશેન ગિરિશાય દિદેશ ભિક્ષામ્ ।
દાનોન્મુખસ્ય ચ ગુણાભ્યધિકે નિકુદ્યે

યાચ્છાપરસ્ય ચ સમસ્ત્રપયા વિકારઃ ॥ ૮ ॥

ધિગ્યાચનં જગતિ સન્નિહિતાવમાનં
ભૈક્ષ્યં પ્રદેયમિતિ(દં)પ્રાર્થયતે મહેશઃ ।
કામદ્વહેન(?)ખલુ દેયમિતિ સ્વવાચા
પ્રત્યાદિદેશ પુર એવ હિ તસ્ય કાચિત્ ॥ ૯ ॥

યો ભિક્ષતે પ્રતિગૃહં ભુવનેશ્વરોડપિ
તસ્મૈ ચ યા સકરુણૈવ દદાતિ ભિક્ષામ્ ।
તાવન્વવેક્ષ્ય ગિરિશં (ચ)સર્ખી ચ કાચિ-
ત્તામેવ સર્વસહતાં જગતે જગર્હ ॥ ૧૦ ॥

દર્વીમુખં દ્રુતગતિચ્યુતસિક્ષ્યમેવ
કાચિન્મુઘૈવ નિદધે હરભૈક્ષ્યપાત્રે ।
તસ્યાઃ પુનઃ પરિહૃતો(તૌ)કિરતિ પ્રકોષ્ટા-
દ્ભિક્ષાકપાલપતિતૈર્વલયૈઃ પ્રમાદઃ ॥ ૧૧ ॥

ભિક્ષા પ્રદાતુમપરા શમનાન્તકસ્ય
વેગાદુપાન્તમુપસૃત્ય ભભૂવ તૂષ્ણીમ્ ।
દાનાદધઃકૃતતદીયકરારવિન્દા-
ચ્છલાઘ્યં વિભુદ્ય(બુધ્ય)જનશોચ્યમદાનમેવ ॥ ૧૨ ॥

આહૂત એવ ચરિતો વિઘૃતાન્નદવ્યા
ભિક્ષુઃ કયાપિ ગિરિશો ન કૃતઃ કૃતાર્થઃ ।
દોષાવરન્નિ(રં નિ)રવધેર્વિરહાસહિષ્ણોઃ
સ્નેહસ્ય કિઞ્ચિદપિ ચારુદૃશો ન તસ્યાઃ ॥ ૧૩ ॥

ભિક્ષાં પ્રદાતુમભિવાઞ્છ્ય પુમાનમુષ્ઠૈ
કઙ્કાલવેષ ઇતિ બન્ધુવિબોધિતાપિ ।
નૈવ ન્યવર્તત વિ(વ)ધૂઃ શિવભૈક્ષ્ય(ક્ષ)દાના-
ધર્માત્મના પરિણતો નનુ કામ એવ ॥ ૧૪ ॥

યાવન્ન નિર્ગલતિ દેહિ વચોડસ્ય વક્ત્રા-
ત્તાવદ્દૈઔ ઝટિતિ કોડપિ શિવાય ભૈક્ષમ્ ।
દેહીતિ દીનપદનિર્ગમયભૂલ્યં
નાલં જગત્ત્રિતયમર્થિજનાય દત્તમ્ ॥ ૧૫ ॥

યો દક્ષિણઃ પુરજિતો વિતતાર ભિક્ષાં
કસ્યાશ્ચિદાશુ વલયૈઃ સ કરોતિ હીનઃ ।
હા હન્ત દૈવતમિતિ ક્રમકારિ વામઃ (?)
સંરક્ષિતો વલયવાડ્ મલિનાલકાયાઃ ॥ ૧૬ ॥

ભિક્ષોદને સ્થલનિપાતિનિ કાપિ શમ્ભો
પાત્રં ન સમ્યગિતિ પાણિગતં જગર્હૈ ।
આત્મીયદુષ્કરણહેતુકયૈવ મર્ત્યૈઃ
સર્વૈર્વિદેઃ શિરસિ પાત્યત એવ દોષઃ ॥ ૧૭ ॥

મા ગચ્છ શમ્ભુમિતિ માતૃનિવારિતાપિ
ભિક્ષાપ્રદાનમપદિશ્ય જગામ કાચિત્ ।
ધર્મપ્રતીપગતિરખ્યભવત્તદાની-
માલમ્બનં મનસિજસ્ય વિચિત્રમેતત્ ॥ ૧૮ ॥

કાચિત્કરેણ દયતી ગુરુભૈશ્ચ(ક્ષ)ગર્ભાં
દર્વીમિયાય હરપાર્શ્વભુવં ન યાવત્ ।
સ્નેહોજ્જ્વલાં મનસિજઃ સ્વયમેવ ભિક્ષાં
તામેવ તાવદદિશત્પરમેશ્વરાય ॥ ૧૯ ॥

પાત્રોત્તમસ્ત્વમસિ નાયક પાણિલગ્નં
પાત્રં તથાપિ ન પવિત્રમિદં કપાલમ્ ।
યાવન્ન તત્યજસિ નૈવ દદામિ તાવ-
દિયે(ત્યે)વ કાપિ ગિરિશાય દદૌ ન ભિક્ષામ્ ॥ ૨૦ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે ભિક્ષાપ્રદાનપદ્ધતિર્દશમી ।

એકાદશી પદ્ધતિઃ । દીનોક્તિઃ

ભિક્ષાપ્રદાનસમયે વનિતાજનસ્ય
શોકેન શમ્ભુમધિકૃત્ય વયાંસિ યાનિ ।
તસ્યોત્તરાણ્યપિ તથા(થા)નુનયાન્વિતાનિ
વક્ષ્યામિ તાનિ વિદુષાં શ્રવણોત્સવાય ॥ ૧ ॥

ભિક્ષાટનાદિકમમડ્ગલયેષ્ટિતં તે
કિં નાથ સાપિ સહતે ગિરિરાજપુત્રી ।

યદ્યત્કરોત્યવિનયં જગતીહ ભર્તા
સાધ્વી વધૂરનુગુણૈવ હિ તસ્ય તસ્ય ॥ ૨ ॥

ભિક્ષાટનં યદિ ન તે વિહૃતિપ્રવૃત્તં
યાચસ્વ ભૂરિ પુરશાસનમેવ(?)ભૈક્ષમ્ ।
લોકેઽન્ન લોભબહુલે મિતમેવ યાચ્યં
તાવાનલાભસમયે ભવિતા વિષાદઃ ॥ ૩ ॥

ભિક્ષાનસાધ્યમભિયેભિપિનાકપાણે
(ભિક્ષાન્નસાધ્યમધેહિભિપિનાકપાણે)
રુચ્યાવહું તવ તદેવ હિ કાલકૂટમ્ ।
યદ્યાચિતં કૃશજનેન તદાશુ દેયં
દાત્રા કદાચિદપિ નાસ્ય કૃલં વિચાર્યમ્ ॥ ૪ ॥

સર્વેષ્સિદ્ધિકૃલમીશ્વર . . . ધનેશો
યાચ્યસ્તવયા પ્રિયસખો નતુ ભિક્ષિતવ્યમ્ ।
વિત્તાન્ધદુર્મખનિરીક્ષણભીતિભાજં
ભિક્ષાબલં પ્રતિ નિકેતમ(ન)દૈન્યલભ્યા ॥ ૫ ॥

સર્વાઃ કલા વદનતો ભવતઃ પ્રવૃત્તાઃ
કિં તાસુ કાચિદપિ નાથ ન પોષહેતુઃ ।
અન્યૈવ કાપિ ધનિનાં દ્રવિણાત્મિકા શ્રી-
વિદ્યાત્મિકા ચ વિદુષામપરૈવ લક્ષ્મીઃ ॥ ૬ ॥

કિઞ્ચિન્મુહૂર્તમિહ તિષ્ઠ વિભો મદીયં
ગેહં પ્રવિશ્ય પુનરેત્ય દદામિ ભિક્ષામ્ ।
અભ્યર્થિનામભિમતસ્ય ચિરેણ લાભા-
દભ્યર્હિતઃ સપદિ નાસ્તિ પ(ય)દસ્ય લાભઃ ॥ ૭ ॥

તાં તાં સમૃદ્ધિમમરાહવતો ભવન્તે
ભિક્ષાટનવ્યસનમીશ મિ(કિ)મર્થમેતત્ ।
નીચૈઃ કદાચનમસ્થિતિ(?)રન્યદોચ્ચૈ-
રયેકદા ભવતિ દેહભૃતામવસ્થા ॥ ૮ ॥

યત્કેવલં તવ કરાગ્રકરોટિપાત્ર-
મધાપ્યલાભિ ભવતા ન કિમન્ન ભૈક્ષમ્ ।
ઉત્સાહસન્તતિકૃતામપિ દેહભાજં

લાભો ન યત્નમનુધાવતિ ભાગ્યહીનમ્ ॥ ૯ ॥

માગાઃ પરત્ર ભવને ભવ પાત્રમદ્ય

ભિક્ષોદનૈરહમિદં તવ પૂર્યામિ ।

વાયાં મુધા કુસુમિતા વિદધાતિ લોકઃ

કિંચિત્તુલા કૃલતિ નાર્થિષુ દીર્ઘતોડપિ ॥ ૧૦ ॥

સમ્પન્નમન્નમખિલેશ્વરભૈક્ષમાત્રં

તુભ્યં દદાતુમિચદેતદપત્રપેડહમ્ ।

નિર્ણીતમેતદખિલાર્થિજનેન દાને

દેયસ્ય કાલલઘુતા લઘુતાં ક્ષિણોતિ ॥ ૧૧ ॥

ભૈક્ષાર્થિના પ્રતિગૃહં ચરતા ત્વચૈવ

ન સ્થીયતે કિમિતિ હન્ત મુહૂર્તમાત્રમ્ ।

એકત્ર પુષ્કલમલબ્ધવતાં સ્વકામ્યં

કાપિ સ્થિતિર્મધુલિહામિવ દુર્લભૈવ ॥ ૧૨ ॥

દાસ્યામિ ભૈક્ષ્યમખિલેશ દિને પરસ્મિં-

સ્તુભ્યં હતેન વિધિના ગલિતોડન્નકાલઃ ।

સમ્પ્રીયતાં સ ખલુ નામ તથા ત્વદુક્ત્યા

(?)યસ્યાત્મનઃ સ્થિરમતિ ત્વમિવાતનોતિ ॥ ૧૩ ॥

કાલાત્યયેડધ ભવતા ગૃહમાગતં મે

નાસ્ત્યેવ ભૈક્ષ્યમખિલેશ કિમત્ર કૃત્યમ્ ।

નાસ્તીતિ ચો વદતિ ભિક્ષુસમક્ષમેવ

સદ્ભાવમાત્મનિ નિષેધતિ નૈવ દેયે ॥ ૧૪ ॥

અપ્રાપ્ણો વદનમેતિ યથા વિકાસં

ભૈક્ષસ્ય નૈવ હિ તથા તવ તસ્ય લાભે ।

વાઞ્છામ્યલાભમહના(મા)યતલોચનાભ્યઃ

સદ્યો વિયોગવિપદાહત એવ લાભઃ ॥ ૧૫ ॥

સ્વામિન્મયા પુરત એવ વિખણિતાંશો

ભૂયોડપિ માં કિમનુધાવસિ ભૈક્ષકામઃ ।

ભૃગ્ગઃ પરામુકુલનેન વિમોઘકામઃ

પુષ્પં નુ કિં પુનરુપૈતિ વિકાસશક્તિ ॥ ૧૬ ॥

તુભ્યં દદામિ કથમઘ વરેણ્ય ભિક્ષાં
 તાં સ્વીકરોતિ કથમેવ ભવાનલજ્જઃ ।
 દાતા યથારુચિ દદાત્યમિતં મિતં વા
 ગૃહ્ણાતિ વસ્તુ મિતમપ્યમ(ગ)તિર્દરિદ્રઃ ॥ ૧૭ ॥
 ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતી ભિક્ષાટનકાવ્યે દીનોક્તિપદ્ધતિરેકાદશી ।

દ્વાદશી પદ્ધતિઃ । પારવશ્યમ્

બધ્નાતિ મે પ્રથમવૈરિણિ પક્ષપાત-
 મેવં જનોડયમિતિ જાતરૂષા સ્મરેણ ।
 નિઃશકુવિદ્ધહૃદયસ્ય વધૂજનસ્ય
 યત્પારવસ્ય(શ્ય)હૃદયં તદુદીરયામઃ ॥ ૧ ॥
 ભૂતૈઃ કિમન્તિકથરૈઃ સહસા ગૃહીતા
 દષ્ટા શરીરકલિતૈરુત પન્નગેન્દ્રૈઃ ।
 કા(કલા)ન્તા સ્વિદમ્ય ગલકાલગરોષ્માણેતિ
 કાચિચ્છિવસ્ય પથિ સન્દિદિહે સખીભિઃ ॥ ૨ ॥
 ભૂષોરગાનવિગણાય વિભોરુપાન્તે
 કાપિ સ્થિતૈવ નિજબન્ધુનિવારિતાપિ ।
 કિં ધાર્ણ્યમેતદુત મૌઢ્યમહો સ્વિદસ્યા
 ભક્તિર્વરા કિમુ મનોભવવૈભવં વા ॥ ૩ ॥
 આલોક્ય દૃષ્ટિરરુણા પ્રથમાસ્ત્રગાક્ષ્યા(?)
 ગૌરીકુચાઘણકિણોરસમિન્દુમૌલિમ્ ।
 પશ્ચાદુદશ્રુસલિલાભવદગ્નિતમા
 મારસ્ય દત્તનિશિતાશ્રુજલેવ શક્તિઃ ॥ ૪ ॥
 અસ્ત્રં વિમુચ્ય નિખિલં પ્રથમં પ્રયોગે
 ભૂયોડપિ વેદ્યુમબલાં વિહિતોઘમસ્ય ।
 અલ્પાયુધસ્ય વપુરેવ તદીયમેકં
 લક્ષ્યં ચ હસ્તશરધિશ્ચ તદા બભૂવ ॥ ૫ ॥
 પાદેન કિં કૃણિગણો ચકિતં નિતમ્બે
 શમ્ભોઃ કરે વિવશમગ્રસરે સપાત્રે ।

આધૂસરં ભસિતલેપિનિ બાહુમધ્યે
 સ્નાતું શિરઃ સરિતિ ચિત્તમધીરદૃષ્ટે ॥ ૬ ॥
 કાચિત્પૃથુસ્તનભરે ગલિતોત્તરીયે
 વ્યત્યાસભઙ્ગિનિ હિતેન ભુજદ્વયેન ।
 આલિઙ્ગનં હૃદયદેશજુષઃ શિવસ્ય
 કર્તું સમીપ્સિતવતીવ ચિરં ચકાસે(શે) ॥ ૭ ॥
 પુષ્પં વિકીર્ય ગિરિશાય પુરૈવ પશ્ચા-
 ત્સર્વો જનઃ શ્રયતિ બન્ધવિમુક્તિમન્યઃ ।
 વેણીભરો મૃગદૃશઃ પ્રથમં વિમુક્તો
 બન્ધાત્પુનઃ પુરજિતે કુસુમાન્મુમોય ॥ ૮ ॥
 આત્માનુબન્ધિરશનાગલનાદ્યવદ્ય-
 મન્યાસ્વપિ ક્ષણમવેક્ષ્ય હરાગ્ર એવ ।
 કાચિત્રપાપરિભવાન્ન ચયૌ તદાત્ની
 લજ્જાવહો ન ખલુ જાત્યવિશેષભાવઃ ॥ ૯ ॥
 આલિઙ્ગનાદુ(દુ)તમના ગિરિશં વિલોક્ય
 રોમાઞ્ચકણ્ટકિતમૂર્તિરજાયતાન્યા ।
 રોગેણ પુંસિ નિહિતાસુ(?)ચ તાદૃગેવ
 પ્રાયેણ તત્તદુપભોગસુખં કરોતિ ॥ ૧૦ ॥
 કસ્યાશ્ચિદાર્દ્રધનચન્દનપહ્નિલાયાં
 સંવર્ધિતં સ્તનભુવિ સ્મરકર્ષકેણ ।
 રોમાચ(ઞ્ચ)સસ્યમમિતિશ્રમવારિસિક્તં
 ભેદસ્તુ નાભવદયં ખલુ દીર્ઘતન્ત્રઃ ॥ ૧૧ ॥
 છિન્નસ્તનાંશુકગ(ગુ)ણા ભર(વ)સન્નિધાને
 પ્રીત્યા યદાયતદૃશો ન તદદ્ભુતાય ।
 યોષ્ઠિદ્ધુણા નિયમિતા વિધિનૈવ તસ્યા
 લજ્જાદયઃ સપદિ ચત્રુટિતા બભૂવુઃ ॥ ૧૨ ॥
 આસીત્પરા સપદિ તસ્ય કૃતાન્તશત્રો-
 રાલોકનાદનિમિષેતિ કિમન્ન ચિત્રમ્ ।
 યસ્ય ક્ષણસ્મરણમાત્રવશેન મર્ત્યા-
 ચત્ત્વં વિનાપ્યનિમિષત્વપદં લભન્તે ॥ ૧૩ ॥

ચ્યોતત્સખીવસનરક્ષણદત્તહસ્તા
 વિસ્રંસિની(નિ)સ્વવસને પુરતઃ પુરારેઃ ।
 અન્યા પુનઃ ક્ષણમજાયત દત્તમૂઢા
 નામ્ના વને વિગણને પરરક્ષકાણામ્ ॥ ૧૪
 (નાત્માવનં વિગણિતં પરરક્ષકાણામ્) ॥ ૧૪ ॥

કસ્યાશ્ચિદુત્તરદુકૂલવિલોલદૃશ્ય-
 માભોગતઃ કુચયુગસ્ય વિનિર્જગામ ।
 અન્તર્ગતં ઝટિતિ વક્તુમિવેન્દુમૌલિં
 રોમાગ્ચમન્તિકગતાય સખીજનાય ॥ ૧૫ ॥

બન્ધશ્વથઃ કચભરઃ પ્રબલાશ્રુ નેત્રં
 કમ્પોત્તરં કુચયુગં ગલદુત્તરીયમ્ ।
 વિસ્રસ્તકાગ્ચિ જઘનં ચરણાં પ્રયાણે
 શક્તેતરઃ(ત)મૃગદૃશો હરદર્શનેન ॥ ૧૬ ॥

હસ્તઃ કયાપિ ગલિતાંશુકવારણાય
 વ્યાપાર(રિ)તો વલયવિચ્ચુતિદૈન્યપા(મા)પ ।
 ધત્તે(યત્તે)કૃતે શમયિતું વિનિપાતમેકં
 હાનિં પરામપિ વિધિર્વિદ્ધાતિ વામઃ ॥ ૧૭ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે પારવશ્યપદ્ધતિર્દ્વાદશી ।

ત્રયોદશી પદ્ધતિઃ । પારવશ્યોક્તિઃ

કન્દર્પમુક્તશિતબાણપરમ્પરાભિઃ
 શમ્ભોઃ શિરઃ પ્રહૃતચિત્તમવેક્ષ્ય સખ્યઃ ।
 નારીજનં નિજગદુર્વચનાનિ યાનિ
 રમ્યાણિ સન્તુ રસિકશ્રુતિપારણાય ॥ ૧ ॥

મુગ્ધે સ્મરાર્તિ પિશુનં વસનાગ્ચલેન
 રોમાગ્ચમાબ્રણ(વૃણુ)પુરઃ પુરસુન્દરીણામ્ ।
 લોકઃ પરસ્પ્રભલનદર્શનદીપ્ય(ર્ધ)ચક્ષુ-
 જાત્યન્ધ એવ નિજદોષનિરીક્ષણેષુ ॥ ૨ ॥

યત્પૂર્વમાત્તવિનયાઞ્જલિરીશપાર્શ્વે
ભૂયાઃ સદેતિ મુહુરાલિ મયાપદિષ્ટમ્ ।
તસ્યાવધીરાણકલં વલયચ્યુતિસ્તે
ક્ષેમકુરો ભવતિ કિં ન શિવે પ્રણામઃ ॥ ૩ ॥

કામં વિલોકય કૃશોદરિ કામશત્રું
મા ભૂદયં તવ મુખામ્બુરુહે વિકાસઃ ।
આવિર્ભવત્યભિ(હિ)મભાસિ વિકાસમાત્રા-
તત્ત્રેયસીતિ નલિની ન કિમાહ લોકઃ ॥ ૪ ॥

આમીલનેન કમલસ્ય મધુદા(પ્ર)તાનાં
સ્વચ્છન્દયારવિહૃતિસ્ત્વયિ સાન્ધ્યૈવ ।
દુર્લેપિશકુરમુખામ્બુરુહેડપિ લીનઃ
શક્તોડનુગન્તુમપરત્ર કટાક્ષભઙ્ગઃ ॥ ૫ ॥

વાસચ્યુ(શ્ચુ)તં તવ સખીત્યભિધીયમાના
નીલં હરસ્ય ગલમૂલમિતિ બ્રવીષિ ।
ઉન્માદિનાં જગતિ નૂનમપાર્થજલ્પા-
દલ્પાન્તરાણિ મદનાતુરભાષિતાનિ ॥ ૬ ॥

શમ્ભોઃ સમીપમુપગચ્છસિ નિર્વિશકું
મુગ્ધે મનોભવભવેન મતિભ્રમેણ ।
હારાહિમસ્ય ન નિરૂપયસિ ક્ષુધાર્તં
દ(દુ)ગ્ધં ચ તે મુખમિદં શશિનિર્વિશેષમ્ ॥ ૭ ॥

ઋસ્તોત્તરીયમધુના કુચમાણ્ડલં તે
પાહિ(ણિ)દ્રયેન પિદધાસિ યદમ્બુજાક્ષિ ।
તત્સાધુ સમ્પ્રતિ પુનર્વલયોજિતસ્ય
તસ્યાભિ . . . સખિ કેન તિરસ્ક્રિયાસ્તુ ॥ ૮ ॥

નેત્રદ્વયં હરવિલોકનલાભમાન્યં
સર્વેતરેન્દ્રિયગતૌ ગમિતેવ શક્તિઃ ।
સ્પર્શં ન વેત્સુ(ત્સિ)મુહરઙ્ગુલિતાપિ(ડિ)તાપિ
નાહ્વાનશબ્દમપિ યત્સખિ મે શૃણોષિ ॥ ૯ ॥

સર્વાઙ્ગવીક્ષણમનોભવભાગ્યહીના
નૂનં ત્વમસ્ય ગિરિશસ્ય કિમધ કુર્મઃ ।

વક્ષઃસ્થલે પ્રથમમસ્ય દૃશં નિમગ્ના-
મુદ્ધર્તુમેવ નિપુણાસિ ન યત્નતોઽપિ ॥ ૧૦ ॥

નેવાદ્ય કાન્તિવિલયો વપુષીશ્વરસ્ય
સદ્ગુણનં ન તવ નેત્રયુગે પ્રસદ્ગિ ।
અભ્યાસમદ્ય સપ્તિ પશ્યસિ રોષરૂક્ષં
પશ્યન્તુ તા અપિ વૃષધ્વજમાદરેણ ॥ ૧૧ ॥

ઈર્ષ્યાકહોરમસદૃત્ત્વમવેક્ષસે કિ-
મન્યોઽપિ તં કમપિ પશ્યતુ ભીરુવર્ગઃ ।
મોહેન શકુરવિલોકનસમ્ભવેન
શ્વાસં ન કિઞ્ચિદપિ મુગ્ધસિ તારકાક્ષિ ॥ ૧૨ ॥

ભૂડગાસ્તદીયવરસૌરભલાભલોલા-
દ્યલેન(યત્તે ન)સમ્પ્રતિ તવાનનમાશ્રયન્તે ।
મા મે ખલેતિ મમ વા વનમાકલથ્ય
બદ્ધા તદા કવ ગલિતા મણિમેખલા તે ॥ ૧૩ ॥

.....

..... ।

યો મૂઢધીઃ સ્વયમયં પુનરાભવાઙ્યં
ન શ્રદ્ધીત યદિ તસ્ય વિપત્તિરેવ ॥ ૧૪ ॥

કાઞ્ચીગુણઃ પતતુ કામમસૌ નિતમ્બા-
દેતાનિ રત્નવલયાનિ ચ બાહુયુગ્માત્ ।
એતત્તુ મે વ્યસનમાલિ સહૈવ તૈસ્તૈ-
ર્લજ્જામયસ્ય સહજાભરણસ્ય પાતઃ ॥ ૧૫ ॥

ઇત્યુત્તરેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે પારવશ્યોક્તિપદ્ધતિસ્ત્રયોદશી ।

ચતુર્દશી પદ્ધતિઃ । વિશ્વેષારમ્ભઃ

શ્વાધ્યેન ભૈક્ષયરણેન ચિરં વિહૃત્ય
રથ્યાસુ કાલદમને ગમનપ્રવૃત્તે ।
જાતાનિ તસ્ય પુર એવ નિતમ્બિનીનાં
વિશ્વેષભીતિકલુષાનિ(ણિ)વિચેષિતાનિ ॥ ૧ ॥

ગન્તું પ્રવૃત્તમવલોક્ય વૃષાક્રુમેકા
બાલામ્બુ નેત્રયુગુલે પ્રચુરં બભાર ।
તસ્યાસ્તદીયનયનાનિ પુનર્વિદાહા-
ત્રસ્યન્નિવ ક્ષણમલક્ષ્યત પગ્યબાણઃ ॥ ૨ ॥

સાકૂતમૈક્ષત હરં મુહુરેવ કાચિ-
દ્વિશ્લેષવન્દનનિમીલનપાદપદ્મા ।
સંઙ્ઘાં સરોરુહનિમીલનયોગ્યકાલે
ભૂયઃ સમાગમમવેક્ષ્ય વિતન્વતીવ ॥ ૩ ॥

મન્દસ્મિતૈરકલિતોત્તરમીશમન્યા
દેહીન્દ્રનીલમિતિ કણ્ઠગરં યયાચે ।
આગામિતં ઝટિતિ તીવ્રવિયોગતાપં
તેનૈવ કર્તુમભિવાગ્મ્ય કિલાઢ(ઢ્ય)બુદ્ધિઃ ॥ ૪ ॥

કાચિત્પતિં ગતિવિષક્તમવેક્ષ્ય ચિહ્નૈઃ
કા માં તથાસ્ત્વથ ચ કાપિ મમાસ્તિ મીતિ ।
એતે ગમે હૃદયગેહમહં પ્રવિષ્ટો
માં નિર્ગમેદિતિ વિલોચનમામિમીલ્ય ॥ ૫ ॥

મા ગા ઇતિ વ્યવસિતા વદિતું કયાપિ
સંધો નિરોદ્ધુમપિ દત્તભુજર્ગલેન ।
નાનુષ્ઠિતં ગમનકાઠક્ષિણિ ભૂતનાથે
ક્રીયન્ત્રિણા(તા)ભવતિ નૈવ મનઃપ્રવૃત્તે(તિઃ) ॥ ૬ ॥

હસ્તં મમ ત્વગલિતં વલયં ન જાને
ભિક્ષાકપાલમિહ નાયક દર્શયેતિ ।
કાચિચ્ચકાર હરયાનમુહૂર્તવિદ્ધં
ભિક્ષુઃ શિવોઽપિ પરિભૂતિપદં જગામ ॥ ૭ ॥

વીથીવિમોચનગતિવ્યવસાયમેકા
દૃષ્ટ્વા હરં વિરહતશ્ચકિતા ચકાર ।
તત્સન્નિધાવપિ નિમીલ્ય નિમીલ્ય ચક્ષુ-
ર્યત્નેન ભાવિતદવીક્ષણસામ્યશિક્ષામ્ ॥ ૮ ॥

તાવત્રયાત્વરિતપાર્શ્વગતિં મૃ(તિર્મુ)ગાક્ષ્યા
તાવચ્છલાદસકલાનિ વિલોકિતાનિ ।

વીથીપરિભ્રમણકેલિવિપક્ષભૂતો
યાવત્પ્રભોર્નિગમને જનિતા(ના)ભિલાષઃ ॥ ૯ ॥

અન્તર્જર્વરસ્વ(શ્વ)સિતમૂર્તિ(ર્મિ)તમેવ ભૂયા-
ન્ગણ્ડસ્થલે ધવલિમા દૃશિ ચાન્ય(બાષ્પ)પૂરઃ ।
જાતે હરેણ સુદૃશો વિરહપ્રતાપા-
ત્પૂર્વ કલં તદનુ હેતુરહો વિચિત્રમ્ ॥ ૧૦ ॥

કિચ્ચિન્નિરર્ગલવિનિર્ગતબાષ્પપૂરૈ-
રાશક્ષિતં હરવિયોગહરં સખીભ્યઃ ।
દૃષ્ટિર્મમેયમલકચ્યુતપુષ્પરેણુ-
સ્પૃષ્ટેત્યપૃષ્ટવચનૈઃ પ્રકટીચકાર ॥ ૧૧ ॥

પ્રસ્થાનમિન્દુશકલાભરણસ્ય કાચિ-
દાસન્નમેવ વિગણ્ય ભવેન મુગ્ધા ।
આદર્શમાપતિતતત્પ્રતિબિમ્બહૃદ્ય-
મડ્ગેષ્વનડ્ગાવિવશેષુ મુહુર્ચયત્ ॥ ૧૨ ॥

ભગ્નસ્ય શડ્ભવલયસ્ય મમૈતદેક-
મર્થં નિરાય(ધ્ય)મૃગયે તદિહ દ્વિતીયમ્ ।
યન્મૂર્છિ તે કુટિલભાસ્વરમેતદદ્ય
સન્દર્શયેતિ વનિતા ગિરિશં રુરોધ ॥ ૧૩ ॥

સ્વચ્છન્દરાગરસિકસ્ય ગતિર્વિ(ગતિં નિ)રોહ્યું
શક્તાસ્મિ તે મલયમારુતતુલ્યવૃત્તેઃ ।
અસ્યાઃ સ્મરાર્તિરિયતીતિ સખી પ્રદર્શ્ય
પ્રસ્થાયિનં હરમવોચદ્વંપાંશુ કાચિત્ ॥ ૧૪ ॥

સઘઃ પ્રયાણકરુણોદ્યમગમ્યમાન-
નૈરસ્યમાર્દ્રયિતુમેવ મનસ્તદીયમ્ ।
પેતુઃ પિનાકિનિ મુહુર્મંગલોચનાયા
બાષ્પોદયાન્તરિતલોચનવીક્ષિતાનિ ॥ ૧૫ ॥

કાચિત્પ્રસક્તગમના ગિરિશં પ્રતસ્થે
છાયાપ્રવિષ્ટવપુષા મુકુરે નિધાય ।
તં સર્વથા સુલભમેવ વિબુધ્યમાના
નારી વિયોગહરવિહ્વલતાં જગામ ॥ ૧૬ ॥

લીલામ્બુજે મમ રમસ્વ યથેષ્ટમસ્મિ-
ન્મા ગચ્છ ષટ્પદ પરિભ્રમણેન કિં તે ।
ઇત્યાશુ કાપિ ગિરિશસ્ય ગતિપ્રસડ્ગે
ભૃડ્ગાશ્રયં ગતિનિષેધવચે(?)જગાદ ॥ ૧૭ ॥

આશાસમુલ્લસિતપીનપયોધરાગ્રા
નામ્નાધરસ્ફુરણદર્શિતશકુકોપા ।
કાચિદ્ભૂવ ગતિકાક્ષિણિ નીલકણ્ઠે
બાષ્પામ્બુદુર્દિનમુખી જલદાગમશ્રીઃ ॥ ૧૮ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે વિશ્વેષારમ્ભપદ્ધતિશ્ચતુર્દશી ।

પચ્ચદશી પદ્ધતિઃ । પ્રશ્નોક્તિઃ

સ્થા(સ્થિ)ત્વા વિભોર્જિગમિષોઃ પથિ કાતરાક્ષ્યા-
સ્તત્પ્રસ્થિતિક્ષણનિવારણકારણેન ।
(?)અપ્યત્પકાં વિવિષદામહવં ચ એવ(?)
પ્રશ્નાત્મિકાનિ લલિતાનિ વચાંસિ ચક્રુઃ ॥ ૧ ॥

સ ત્વં પુરાણ કથયેહ મમાદ્યં રૂપં
સખ્યા સહૈવ ચિરકાલકૃતો વિવાદઃ ।
યદ્ભસ્મ તે વપુષિ તદ્ભવતા ગૃહીતં
દાહે સ્મરસ્ય કિમથો ન પુરત્રયસ્ય ॥ ૨ ॥

શકુભિમાં શમય નાથ પુનર્યથેષ્ટે
દેશં ભવાન્નજતુ કેન તથા વિરોધઃ ।
દાક્ષાયણીપરિણયપ્રણયેડપિ કિં તે
પાણિઃ ફણીન્દ્રપુ(પ)રુષોડયમથાન્યથા વા ॥ ૩ ॥

પૃચ્છામ્યહં કિમપિ નાથ ભવન્તમેત-
દ્ભૂહિ દ્વયોરપિ તયોરધિકઃ ક એવ ।
અન્વિષ્ય યસ્તવ વરાહમલાભખેદો
વ્યાધાકૃતેઃ સુચિરમસ્ય ચ યો ભવન્તમ્ ॥ ૪ ॥

સ્વામિન્મદીયહૃદયે ચિરકાક્ષિતોડયં

कार्यस्त्वया सपदि विप्रतिपत्तिवोपः ।

देहीति यत्पथमथाप्सिभवं विषं वा

जिह्वाग्रदुःसहमुदीरय किं तयोस्ते ॥ ५ ॥

जिज्ञासया हृदयमाकुलितं तथापि

पृच्छामि तत्तथय नायक तथ्यमेव ।

किं ते कपालमनिशं द्यतः करस्य

किं वानुगोळमदतश्चरिष्य यतः ॥ ६ ॥

याये भवन्तमधुना मधुबन्धुशत्रो

शङ्कामिमां प्रशमयातिथिरानुषक्ताम् ।

त्वद्भक्तयोर्वद पुलिन्दमुकुन्दयोस्ते

नेत्रं यदेतदधिकं कतरिषा दत्तम् ॥ ७ ॥

अभ्यर्थये भव भवन्तमपाङ्कुरुष्व

दीर्घं विवादमनुयुक्तविबोधनेन ।

का वल्लभा तव डिमालयजङ्गुपुत्र्यो-

र्भागेन किं परिषाता शिरसा धृता वा ॥ ८ ॥

अस्त्येव यानविहतीभ(तिर्भ)वतस्तथापि

सन्देहमद्य निरवद्य निराङ्कुरुष्व ।

सर्पैरलङ्कृतिरियं किमु कान्तिदर्पा-

त्किं सर्वयोषिदुपगूढनशङ्कया वा ॥ ९ ॥

पृच्छाम्यहं किमपि नाथ भवन्तमद्य

तथ्यं निगद्य कुरु मामपि वीतशङ्काम् ।

यापाडतिः किमनतिः शिरसा स्वयं वा

कामस्य दाडसमये तव कोपलेतुः ॥ १० ॥

यत्सत्यमत्र वद निश्चयलेतुडान्या

सोद्यो(दी)यते मम मतिश्चिरकालसे(मे)व ।

किं ते श्मशानमसिते किमु सर्पछारे

सर्वस्वबुद्धिरुत भैक्षकपाल अवे ॥ ११ ॥

अेतदुतूळलवशेन ममास्ति किञ्चि-

द्विज्ञाप्यमद्य भगवन्भव सावधानः ।

किं ते गलस्य यद्वि वा विबुधाङ्गनानां

કણ્ઠસ્ય ભૂષણમવેક્ષ્ય વિષોપયોગઃ ॥ ૧૨ ॥

વા મિશ્રણં કુરુ મદીયવચોભિરઘ
સન્નિગ્ધવસ્તુકથનેન શશાકુમૌલે ।
મૂર્ધ્ના નતિસ્તદપિ લોમુમલક્તરાગં
ગૌર્યઃ પદે કિમુત વજશિખોપરાગમ્ ॥ ૧૩ ॥

ઇત્યુપ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે પ્રશ્નોક્તિપદ્ધતિઃ પચ્ચદશી ।

ષોડશી પદ્ધતિઃ । અનુગમનમ્

ભિક્ષાટનવ્યુપરમે સતિ વા(યા)ન્તમીશં
યા વિપ્રયોગભયદુસ્થિ(સ્થિઃ , સ્થ)તયા ન જગ્મુઃ ।
તાસાં સરોરુહદૃશામનુયાનકાલે
યચ્ચેષ્ટિતં તદપિ માં મુખરીકરોતુ ॥ ૧ ॥

પૂર્વાઙ્ગમઙ્ગજશિપો પ્રતિનેત્રપાત-
ગ્રીડાદ્વિલોકન(કિત?)વતી ન પુરા ન બભ્રુઃ(નવભ્રુઃ ?) ।
પશ્ચાદપશ્યદપરાઙ્ગમનુવ્રજન્તી
સર્વાઙ્ગવીક્ષણમહોત્સવભાગ્યહીના ॥ ૨ ॥

આન્દોલિતામમરસિન્ધુતરઙ્ગપાતૈ-
રિન્દોઃ કલાં શિરસિ કાપિ વિલોક્ય શમ્ભોઃ ।
એષા પતિષ્યતિ પતિષ્યતિ સમ્પ્રતીતિ
તત્સ્વીકૃતવ્યવસિતાત્તમનુ પ્રતસ્થે ॥ ૩ ॥

તસ્યા દ્વિ(કસ્યાશ્ચિ)દન્તિકસખીભિરુપેક્ષિતાયાઃ
સખ્યો ન વા બત હરાનુગમે બભ્રૂવુઃ ।
એકા દૃઢા વ્યવસિતિર્મહતી વરાન્યા
કાચિત્કઠોરગુરુવર્ગનિષેધશક્ટા ॥ ૪ ॥

કાચિત્સ્વબન્ધુજનમેકપદે વિહાય
રથ્યાસમાગતમનાકલિતાન્વવાયમ્ ।
(?)ભિક્ષાં વિરૂપનયનં વનિતાં વિહાય
કામશ્ચિરં પ્રણયમાહવ(વહ)તિ ક્ષણેન ॥ ૫ ॥

કાચિજનસ્ય પુરતો મનસાધ્યવસ્ય

મુગ્ધેન્દુચૂડમનુગન્તુમુદશ્રુનેત્રા ।
સા યુધ્યતોરથ જયાર્થતયાર્ગલાભૂ-
દુદ્ધિક્તમાનમદનદ્વિપયોર્મુહૂર્તમ્ ॥ ૬ ॥

ગચ્છન્તમન્તકવિપક્ષમનુવ્રજન્તી
ધાત્ર્યા કથચ્ચિદપિ કાપિ નિવારિતાભૂત્ ।
ચક્રેડથ કેવલમિયં મનસા નુ યાત્રાં
વલ્લી યથા સુમનસા મલયાનિલસ્ય ॥ ૭ ॥

ગૌરીપતેરનુગમેન કિમિત્યુદીર્ય
પૂર્વ પુનસ્તુ વચનૈર્વિહિતાનુયાત્રામ્ ।
તચ્ચિત્રમાત્મવચનૈર્વનિતાર્થમૂઢૈ-
રિત્યાત્મનઃ પ્રિયસખીમપરા ચુકોપ ॥ ૮ ॥

પ્રતે(?)બલિગ્રહણકર્મણિ કાપિ બાલા
યાતું પ્રવૃત્તમવગમ્ય પિનાકપાણિમ્ ।
એષ્યં નિશાઘનતમસ્યભિસર્તુમીશં
ચૂડેન્દુચાચનપરા ચિરમન્વિધા(યા)ય ॥ ૯ ॥

એકા રહસ્યભિમતં કિલ વક્તુકામા
દીર્ઘા વિભોરનુગતિં વિદધે મૃષૈવ ।
સા કિં કરોતુ સકલાસ્વપિ ચાત્મનૈવ
તુલ્યાભિલાષગમનાસુ વિલાસિનીષુ ॥ ૧૦ ॥

એષા ભવિષ્યતિ મનોભવસાયકાના-
મઘૈવ પ(પા)ત્રમિતિ તાં સહસા વિહાય ।
તસ્યાશ્ચિદીશમપયાન્તમિયાય ચેતો
નૈવાભિરાપદિ ફલાય નપુંસકેન ॥ ૧૧ ॥

કાચિત્પ્રયાન્તમનુગમ્ય પતિં જવેન
બાલા પદાનિ કતિચિન્ન પુનઃ શશાક ।
(?)મુક્તાસ્ત્વયા દિશમનેન ગતામવેક્ષ્ય(?)
શ્વાસાનિલ(લા)સ્તમનુ દૂરપથા(?)નુજગ્મુઃ ॥ ૧૨ ॥

(?)નાસ્માદવાપ્ય નુ મતિન્નસકી ચલધ્વા
સઙ્ઘાધિકા ન ચ તથાભ્યુદિતોડસ્ય દેશઃ(?) ।
કાચિત્તથાપ્યનુજગામ હરં પ્રયાતં

નત્વાપિ હન્ત ગણના મદનાતુરાણામ્ ॥ ૧૩ ॥

સન્તર્જિતાભિ(પિ)ગુરુભિઃ કૃતસત્વ(સાન્ત્વ)નાપિ

જીવોપમૈઃ પરિજનૈસ્તુયાચિતાપિ ।

જાતૈશ્ચ કાપિ હસિતાપ્યનુશોચિતાપિ

મધ્યસ્થિતૈર્ન ગિરિશાનુગતિં મુમોચ ॥ ૧૪ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યેડનુગમનપદ્ધતિઃ ષોડશી ।

સમદશી પદ્ધતિઃ । ભિક્ષાટનમ્

સર્વેશ્વરોડપિ નિજશાસનહાનિદોષા-

દ્ગ્રામेषુ ભૈક્ષયરણાદિષુ યઃ પ્રયત્નઃ(ત્તઃ) ।

આધાતુમસ્ય વિનયં ગિરિશસ્ય ચક્રુઃ

શિક્ષાવચાંસિ દૃઢભક્તિવશેન નાર્યઃ ॥ ૧ ॥

એતદ્વિભો જહિ કરાગ્રકરોટિપાત્ર-

મેવંવિધાત્મવધપાતકસૂચકં તે ।

કર્માયશસ્યમવશાપતિતં સ્વકીયં

નાશ્વાધયત્યનુગૃહં જગતિ ત્વદા(દ)ન્યઃ ॥ ૨ ॥

દાતા જનોડસ્તુ ભવને ભવતોડપ્યનેકઃ

કામં તથાપિ ન કૃલાય તવાર્થિતોડયમ્ ।

રત્નાકરોડપિ વિધિના યદિ નામ શુષ્યે-

ત્કસ્તસ્ય પૂરણવિધાનપરઃ પયોદઃ ॥ ૩ ॥

ભિક્ષાટનં તવ ન યદ્યપિ વર્જનીયં

દેહીતિ મા વદ કદાપિ શશાઙ્કુમૌલે ।

અભ્યર્થિનામવનતાનનદુદ્ધયૈવ(?)

દાતા દદાતિ નહિ ગિરાપિ લુબ્ધઃ ॥ ૪ ॥

આમો(ત્મો)પરોધવિરસા કરુણા ન જાતુ

ભૂયાદિતઃ પ્રભૃતિ તે કૃપણામરેષુ ।

ચક્રે નિસર્ગાવિમલસ્ય ત એવ કણ્ઠે

કાષ્ઠ્યં વૃષધ્વજ યદીયવિપાકદોષઃ ॥ ૫ ॥

ગીર્વાણલોકસરિતા સહ નિત્યમેના-

મહ્યાવલિં શિરસિ મા ભિભૃયાઃ પુરારે ।
ત્વર્ય(વ્ય)ક્રમાકલિતવિશ્વપદાર્થવર્ગે
મા ભૂતકદાપિ ન વિશેષવિદિત્યવદમ્ ॥ ૬ ॥

ભીમં ભુજ્ગમપહાય પિનાકપાણે
કણ્ઠે કુરુ પ્રકૃતિશીતલમેવ હારમ્ ।
તેનૈવ શાન્તિમુપગચ્છતુ કાલકૂટ-
નિત્યાસ્પદસ્ય સહસૈવ ગલસ્ય તાપઃ ॥ ૭ ॥

મા જાતુ ચન્દ્રશકલાભરણ શ્મશાને
ક્રીડા વિભો સહ પિશાચગણૌર્વિધેયા ।
ક્ષુદ્રે ચિરં પરિચયો વિહિતો વિધત્તે
સૌજન્યભૂષણભૂતામપિ ચિત્તભેદમ્ ॥ ૮ ॥

કસ્ત્વા નિરોદ્ધુમલમીશ યથેષ્ઠચારં
વિજ્ઞાપનીયમથવાસ્તિ મમૈતદેકમ્ ।
ગૌરીપયોધરનિસર્ગપરિગ્રહેડસ્મિ-
ન્વક્ષસ્યમ્ડગલચિતાભસિતં નિધાયમ્ ॥ ૯ ॥

શાર્દૂલચર્મવસનવ્યસતં વિહાય
ક્ષૌમં સુરદ્રુમભવં પરિધેહિ નાથ ।
નૈતેન યદ્યપિ તવાસ્તિ વિશેષલાભઃ
શોભાં તદાશુ લભતાં તવ સંશ્રયેણ ॥ ૧૦ ॥

પ્રાગેવ જૃમ્ભિતમભૂદયશો જયત્સુ
પુષ્પાયુધં(પુષ્પાયુધાય)યદકરોત્રયનાગ્નિહવ્યમ્ ।
નેત્રાનલોપરિ હરાસ્ય સહાયમિન્દુ-
ચૂડાપગોર્મિપયસા ભવ સાવધાનઃ ॥ ૧૧ ॥

આસ્યેન હુકૃતિમતા સ્તનિતૈઃ કઠોરૈ-
રુત્તુડગશ્રુડગયુગલેન ચ ભીષણેન ।
યસ્ત્રાસમાવહ(હવ)તિ ભીરુજનાસ્ય શમ્ભો
ભિત્ત્વા જગદ્ગદમિમં કુરુ ભૈક્ષ્યચર્યમ્ ॥ ૧૨ ॥

તેનૈવ વિત્તપતિના જહિ મૈત્રબન્ધં
યાચ્ચઆજ્ઞલિઃ શિરસિ નાથ મુહુઃ કૃતો મે ।
ભિક્ષાટનાદુપરતિં તવ યો ન ચક્રે

શક્તેન ચેત્કરકરોટિવિપર્યયં વા ॥ ૧૩
(શક્તો ન ચે કુરુ કરોટિવિપર્યયં વા) ॥ ૧૩ ॥

મા દયથે(?)પદયુગં નલિનઃ પ્રકારં
સન્ધ્યાસુ નાથ પિતૃકાનનસઙ્કમેણ ।
યત્ક્ષાલયત્યહરહઃ પરિષ્તસુરીણા-
મુત્તંસપુષ્પગલિતૈર્મકરન્દપૂરૈઃ ॥ ૧૪ ॥

યોગોચિતે મદનસૂદન સાન્ધ્યકાલે
કેશાચિતે શવશતૈર્નિચિતે શ્મશાને ।
પ્રેતૈઃ પ્રમોદનટનં ભવતા ન કાર્યં
ધિગ્દેશકાલગણનાવિધુરં ચરિત્રમ્ ॥ ૧૫ ॥

આત્મીયભૂતિપરિભૂતિકરીં સમૃદ્ધિ-
માકલ્યયાત્પશશિભૂષણભૃત્યવર્ગો ।
આરોપ્યતે જલજનૈર્જગદાધિપત્યં
યત્પત્સમાશ્રયણલબ્ધપદે મુકુન્દે ॥ ૧૬ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે ભિક્ષાટનપદ્ધતિઃ સમદશી ।

અષ્ટાદશી પદ્ધતિઃ । રથ્યાચરિતમ્

ભિક્ષાપ્રતિગ્રહમિષેણ મૃગેક્ષણાના-
માદાય માનમપયાયિનિ લોકનાથે ।
રથ્યાસુ દુઃસહનવોત્કલિકાકુલાનાં
તાસાં ચરિત્રમહમદ્ય વિજૃમ્ભયામિ ॥ ૧ ॥

હારઃ ક્વચિત્કવચિદલક્તરસઃ ક્વચિચ્ચ
ધમ્મિલ્લપુષ્પનિવહઃ ક્વચિદુત્તરીયમ્ ।
ક્વાપ્યર્ધભગ્નવલયાનિ મૃગેક્ષણાનાં
રથ્યા ભરેણ કૃતચઙ્કમાણા વિવદ્રુઃ ॥ ૨ ॥

ક્ષોણીતલે નિપાતિતહારમુક્તાં
સ્વીકર્તુમાદૃતવતીવ નિષણ્ણમૂર્તિઃ ।
રથ્યારજઃસુ નિહિતાનિ વિભો પદાનિ
કાચિદ્દર્શં સુચિરં પુરતઃ સખીનામ્ ॥ ૩ ॥

કાચિત્પુરારિપદલાઞ્છનભૂષિતાયા
વીથ્યાવિમોક્ષવિમુખી પુરતઃ સખીનામ્ ।
ભૂમૌ વિકીર્ય મુષતો(?)નિજહારમુક્તાં
તાસાં ક(ક)મગ્રહણસમ્ભ્રમમાચકાર ॥ ૪ ॥

આદાય શમ્ભુપદમુક્તિમદાદરેણ(?)
રથ્યાપરાગમપરા નિદધે કયાગ્રે ।
કન્દર્પમુક્તશિતબાણનવપ્રણાનાં
નિર્વાપણાર્થમિવ સિદ્ધરસસ્ય ચૂર્ણમ્ ॥ ૫ ॥

માર્ગે શિવસ્ય પતિતં કૃતમાલપુષ્પ-
માદાય કાપિ બહુ સફુટમાસસાદ ।
યત્પુષ્પમાત્રધૃતિભૂષિતમુત્તમાડ્ગા-
નૈવાડ્ગમસ્તિ ચ યદન્યત(દ)તો વરિષ્ઠમ્ ॥ ૬ ॥

શમ્ભોઃ કપર્દગલિતં કૃતમાલપુષ્પં
લબ્ધ્વા સખીં પ્રમુદિતામવલોક્ત્ય કાચિત્ ।
વીથ્યાગતપ્રણયિના સ્વયમપ્યવામું
ચૂડાનદીમલભતૈવ દૃશોઃ ક્ષણેન ॥ ૭ ॥

વીથ્યા યથાપ લલિતાં કૃતપુષ્પમાલાં
શમ્ભોઃ કપર્દગલિતામપરા વહન્તી ।
તાં વીથિકાં ન વિજહૌ શશિખણ્ડલોભા
લબ્ધેડપ્યુપર્યુપરિ કાક્ષત એવ લોકઃ ॥ ૮ ॥

વીથ્યાં શિવસ્ય ચરણામ્બુજદત્તમુદ્રાં
કાચિદ્વિલોકચિતુમાનનમાનમથ્ય ।
ધારાત્મના નિપતદશ્રુજલાત્તદાનીં
જ્યાબન્ધની મદનકાર્મુકચષ્ટિરાસીત્ ॥ ૯ ॥

અત્રસ્થિતં સુચિરમત્ર બલિર્ગૃહીતા
સાકૂતમત્ર ગિરિશેન વિલોકિતાહમ્ ।
ઇત્યાકુલા પરિજનૈઃ સહ તત્ર તત્ર
બભ્રામ નષ્ટમિવ કાપિ મનોભવે તુ ॥ ૧૦ ॥

સ્વીકર્તુમૈચ્છદપરાં
. . . . હરસ્ય પદમુદ્રિતમાદરેણ ।

વિન્યાસલોપિચકિતા મુહુરીક્ષમાણા
નૈવાદદે ન ચ મુમોચ વધાશ્ચિરાય ॥ ૧૧ ॥

આદૌ વૃષસ્ય ખુરધૂલિરથાસ્ય ઘણ્ટા-
નાદઃ પુરઃ શિશિરમૌલિધુનીસમીરઃ ।
વીથી સ્વયં તદનુ ભૂતપતેઃ પ્રવાસે
કસ્યાશ્ચિદાશ્વસથ હેતુરભૂત્કમેણ ॥ ૧૨ ॥

સમ્ભન્સિ વસ્તુ દયિતેન યથા કયાપિ
પ્રત્યા મનઃ સુખયતિ ધ્રુવમડ્ગનાનામ્ ।
ઈશાનવાહનવૃષાનિઃક્રિખુરાહતાયાઃ
પૃથ્વી રજોભિરવિનિઃસૃતિમાપ કાચિત્ ॥ ૧૩ ॥

વીથ્યાં ચકાર કૃતમાલમવેક્ષ્ય કાચિ-
ન્મૌલેઃ શિવસ્ય નિપતેદિતિ જાતતર્કા ।
દૈવાત્તદાસ્યપચિયાય પુનઃ શશાકું
લબ્ધેડપ્યુપર્યુપરિ કાક્ષત એવ લોકઃ ॥ ૧૪ ॥

યસ્યાં વિરઞ્ચિબલસૂદનદુર્લભાભ્યાં
પદ્ભ્યાં ચચાર સુચિરં સ વિહારભિક્ષુઃ ।
સ્વચ્છન્દકેલિભવનાદપિ સૈવ રથ્યા
પથ્યેતિ કાપિ ન કદાપિ ગૃહં વિવેશ ॥ ૧૫ ॥

આત્મીયમેવ ધવલં વલયસ્ય ખણ્ડ-
માસ્તે શિવસ્ય પતિતં વનિતા વિલોક્ય ।
સઘઃ કપર્દગલિતા શશિનઃ કલેતિ
જગ્રાહ કાચિદુપસૃત્ય કુતૂહલેન ॥ ૧૬ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે રથ્યાચરિતપદ્ધતિરષ્ટાદશી ।

એકોનવિંશી પદ્ધતિઃ । ચરિતોપલાલનમ્

આત્મીયનેત્રપથલમ્બિનિ વૃત્તનાથે
રથ્યાગતા હરવિયોગવિષાદશાન્ત્યૈ ।
વામેક્ષણા જગદુરસ્ય કથાપ્રસડ્ગા-
દાવિષ્કૃતાદૃતરસાનિ મિથો વચાંસિ ॥ ૧ ॥

કસ્માદયં સખિ કરેણ સિભક્તિ શમ્ભુ-
ભિક્ષાટને વિધિશિરોમયમેવ પાત્રમ્ ।
કાર્યા કદાચિદપિ નાર્થિતકાલહાનાં
દીર્ઘાયુષામપિ દશેયમિતીવ શાસ્તિ ॥ ૨ ॥

કોડન્યો દદાતિ હિમસાનુમતસ્તનૂનાં
મારદ્રુહે ચ જગતિ શ્વશુરદ્રુહે ચ ।
તં લબ્ધુમદ્રિતનયામપહાય કન્યાં
કા વા કરોતિ સુકુમારતનુસ્તવાંસિ ॥ ૩ ॥

કૈવાપરા ગિરિસુતામપહાય કન્યાં
કામદ્રુહં જગતિ કામયતી વૃષાક્રુમ્ ।
તસ્થાઃ પિતૃર્હિમવતઃ શ્વશુરદ્રુહેડસ્મૈ
કોડન્યો દદાતિ તનયામપહાય ભીતઃ ॥ ૪ ॥

અભ્યર્થિતઃ સુરગણેન . . . (?)વિશક્રુ(?)
ચક્રે હરઃ કિમિતિ તીવ્રવિષોપયોગમ્ ।
મન્યેડહમુક્તમગુણા ગણયન્તિ પથ્યં
યાચ્ચા વિહંગકરણાદ્વિષપાનમેવ ॥ ૫ ॥

નેત્રાનલાર્થિષિ વિભોર્મદનેન સાકં
પ્લોષોત્સવં કિમિતિ નૈવ રતિઃ પ્રપેદે ।
સા તત્ર ગન્તુમકરોદધભાગ્યહાન્યા
તસ્થા બભૂવ નયનોદકમન્તરાયઃ ॥ ૬ ॥

કામપ્રિયા મદનમેવ વિભોર્વિતન્વં
દગ્ધસ્તદા કિમિતિ નૈવ હુતાશનેન ।
દાહ્યો ન કિં વ્યતિકરં શિવયા શિવસ્ય
મૂઢઃ સ્વકૃત્યમિતિ દર્શયિતું પ્રવૃત્તઃ ॥ ૭ ॥

શૈલાત્મજાસહચરોડપિ હરઃ કિમર્થં
મન્દાકિનીં શિરસિ સાદરમેવ ધત્તે ।
ઇત્યં ન ચેત્કથમયં બહુશો ભવાન્યાઃ
પાદપ્રહારકૃલદં કલહં લભેત ॥ ૮ ॥

દેહીતિ દીનપદમાહિતપાત્રપાણિઃ
કેનાર્થિવેષમયમાહ્યને(દ્રિયતે)વૃષાક્રુઃ ।

સર્વો યથા વિભવમાદ્રિયતે જનોઽન્યઃ
કાશ્ચં તથા પ્રકૃતિદુર્લભમીશ્વરોઽપિ ॥ ૯ ॥

ભિક્ષૈવ વૃત્તિરજિનં વસનં ચદસ્ય
વાહો વૃષસ્તદયમિચ્છતિ કિં મહેશઃ ।
સર્વો યથા વિભવમાદ્રિયતે જનોઽન્યઃ
કાશ્ચં તથા પ્રકૃતિદુર્લભમીશ્વરોઽપિ ॥ ૧૦ ॥

નિદ્રાનિમીલિતવિલોચનમૂલ્યમેષ
શમ્ભુઃ સ્વદર્શનમદાદ્ગરુડધ્વજાય ।
કાલાન્ત એવ વિભવઃ કુટિલસ્વભાવૈ-
ર્વૃત્ત્યૈઃ પ્રસાધિતધિયો મહતે ફલાય ॥ ૧૧ ॥

કૈલાસચાલનકૃતાંહસ એવ કસ્મા-
દીશઃ કૃપાણમદિશદ્શકન્ધરાય ।
સન્નાસિતાદ્રિતનયાદૃઢકણ્ઠપાશ-
લાભેન તુષ્ટહૃદયઃ સ ન કિં દદાતિ ॥ ૧૨ ॥

આરાધ્ય દુગ્ધજલધિઃ સુધયૈવ દેવા-
ન્દેવાય હન્ત મહતે ગરલં દિદેશ ।
એવં ધ્રુવં પ્રકૃતિરેવ કુલાશયાનાં
નીચેષુ સમ્મતિરસમ્મતિરુત્તમેષુ ॥ ૧૩ ॥

વિદ્વજ્જનો જગતિ યેન પિતામહેન
ભિક્ષાપ્રતિગ્રહણપાત્રમકારિ સર્વઃ ।
તસ્યોત્તમાડ્ગમપિ શકુરપાણિપન્ને
ભિક્ષાપ્રતિગ્રહણપાત્રમહો બભૂવ ॥ ૧૪ ॥

બાણાહવે મુરજિતા વિજિતઃ પુરારિ-
રિત્યેવ વિશ્વગદિતઃ સપ્તિ ભૂતવાદઃ ।
સત્યા સ એવ સ યતઃ પ્રભવો લયાનાં
ભૂત્યૈ પરાક્રમણકૃત્યમતીવ હાસ્યમ્ ॥ ૧૫ ॥

શમ્ભો પુરા ચદભવન્મદનેન સાક-
મદ્યાપિ વૈરમનુવર્તત એવ કિં તત્ ।
ગૌર્યાં સહૈવ કૃતવિગ્રહસન્ધિના વા
પુષ્પાયુધો વિકૃતવિગ્રહસન્ધિરેવ ॥ ૧૬ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે ચરિતોપલાલનપદ્યતિરેકોનવિંશતિઃ ।

વિંશી પદ્યતિઃ । ગૃહપ્રવેશઃ

ગૌરીવરસ્ય પદપાતપવિત્રપાંશું
રથ્યાઃ કથચ્ચિદપહાય શનૈઃ પ્રવૃત્તૈઃ ।
ગેહે પ્રવેશચરિતૈઃ પુરમાનિનીનાં
વાણીમિમાં વયમમી ચરિતાર્થયામઃ ॥ ૧ ॥

કાચિત્સખીવિહૃતપથ્યવચોક્ષુશાનાં
પાતૈઃ પ્રવૃત્તિવિપરીતશિરોવિધૂતિઃ ।
પાર્થસ્થિતૈઃ પરિજનૈઃ પરિણુદ્યમાના
કૃચ્છ્રેણ દુષ્ટકરિણીવ નિકેતમાપ ॥ ૨ ॥

અચ્છિન્નયા શ્રુતિ(?)પરમ્પરયૈવ વીર્યાં
ગૌરીપતિં વિહિતસન્નિધિમીક્ષમાણા ।
સર્વાસ્વપીહ નિલયં પ્રતિ કામિનીષુ
ચાતાસુ કાપિ ચ ન કાપિ ગૃહપ્રવેશમ્ ॥ ૩ ॥

પ્રાક્સડ્ગમે પુરજિતા મદશોણરૂપં
શોકેન પાણુરમતો નુ ગૃહપ્રવેશમ્ ।
કસ્યાશ્ચિદાનનમભૂદુદ્યાદ્રિમેત્ય
ભૂયઃ કમાદ્વિજહતા શશિના સમાનમ્ ॥ ૪ ॥

આશ્રિત્ય યં ભવનતોરણદીર્ઘદ્વસ્મ(?)
પૂર્વ પુરાશિમવલોકયતિ સ્મ કાચિત્ ।
તન્મોક્તુમેવ ન શશાક ગૃહપ્રવેશે
પ્રાપ્તે તદા કલિતમૂર્તિરિવ સ્મરાસ્ત્રૈઃ ॥ ૫ ॥

નીતાં કથચ્ચન ગૃહં પ્રિયબન્ધુવર્ગો
ભૂયોઽપિ નિર્જિગમિષું સહસા રુરોધ ।
(?)સ્નિહ્યન્તિ કારણમપૂર્વકપાલિનીતિ
કસ્યાં કથા ઝટિતિ હન્ત બહિર્ગતૈવ ॥ ૬ ॥

આપાણુગાણુયુગલા ગલદશ્ચુનેત્રા

સ્વસ્થાનવિચ્ચુતકટીગુણવન્ધપાદા ।
આલીજનેન પરિતઃ પરિરક્ષ્યમાણા
બન્દીવ કાપિ શનકૈર્વસતિ વિવેશ ॥ ૭ ॥

પૂર્વ ગૃહાત્પ્રચલિતા હરદર્શનાય
વામાડ્ઘ્રિયાવકરસૈરુણીયકાર ।
બાષ્પૈર્મધીમલિનિતૈર્વિનિવર્તમાના
તામેવ કાપિ પદવીં મલિનીયકાર ॥ ૮ ॥

કાચિત્કથગ્ચન સખીજનસાન્તવવાદૈ-
દ્ધારં ગતાપિ હરમાર્ગવિલોકનેચ્છુઃ ।
બાણી મનસ્વિન ઇવાર્થનદૈન્યકાલે
નાન્તર્ગતા ચ વનિતા ન બહિર્ગતા ચ ॥ ૯ ॥

યા પૂર્વમુન્નતપયોધરગૌરવેણ
ક્લાન્તાપ્યવાપ હરમીક્ષિતુમાશુ રથ્યામ્ ।
તસ્યૈવ સા હૃદયદેશજુષા ગરિમણા
ગેહપ્રવેશમશકન્ પુનર્વિધાના ॥ ૧૦ ॥

નાથે ચિરેણ પતિતામનિવર્ત્ય બુદ્ધિં
કાચિત્સ્વયં નિવૃત્તે ગુરુવશ્યબુદ્ધિઃ ।
તસ્યાઃ પુનર્બહુવિચારસર્ખી વિનૈવ
બુદ્ધિં કૃતં મદન્તુ(?)હાસ્યમભૂચ્ચરિત્રમ્ ॥ ૧૧ ॥

કાચિત્કથગ્ચિદપિ નૈવ ગૃહં વિવેશ
રથ્યાં વિહાય બહુભિઃ કૃતસાન્તવનાપિ ।
કામાતુરસ્ય હૃ(હ)તબન્ધુજનાવકીર્ણો
કારાનિવાસસમ એવ ગૃહે નિવાસઃ ॥ ૧૨ ॥

ગેહં પ્રવિશ્ય પુનરપ્યયમાગતસ્ય(સ્યઃ, સ)
વીથ્યાં વૃષાકુ ઇતિ કાપિ વિનિર્જગામ ।
રથ્યાસુ ભૈક્ષચરણાદપરં ન કૃત્યં
તસ્યોરસો મૃદુમના ગણયાગ્ચકાર ॥ ૧૩ ॥

કાચિત્પ્રદક્ષિણાવિ(નિ)દર્શનદુર્બલાડ્ગી
વીથ્યાં નિપાત્ય નિજભૂષણમેકમેકમ્ ।
યાવદ્ગૃહોપગમનં નનુ તાવદેવ

રથ્યાવશેષસકલાભરણા બભૂવ ॥ ૧૪ ॥

વીથ્યા કથગ્ચન ગૃહં વચનપ્રભેદૈઃ

પ્રાવેશયદ્વિરહિણીં પ્રિયબન્ધુવર્ગઃ ।

ચિત્તં તદીયમસમાક્ષિ(ક્ષ)વિરક્તપાશં(?)

નાલં પ્રવેશય(યિ)તુમેવ પુનર્બભૂવ ॥ ૧૫ ॥

કાચિદ્વિવેશ શયનાલયમાત્મસખ્યા

રથ્યાં વિહાય હરવીક્ષણહાનિદૂના ।

તસ્યા મનશ્ચ વિરહવ્યથયા સહેવ

શ્રીકણ્ઠસડ્ગમમહોત્સવલભભચિન્તામ્ ॥ ૧૬ ॥

હસ્તચ્યુતૈશ્ચ બલચૈશ્ચિકિ(કુ)રપ્રમુક્તૈઃ

પુષ્પૈશ્ચ યાવકરસૈશ્ચ પદાગ્રમુક્તૈઃ ।

કીર્ત્યૈશ્ચ ભા(હા)રમણિભિર્ગિરિશસ્ય રથ્યા-

માકલ્ય કાપિ શનકૈર્વસતિં વિવેશ ॥ ૧૭ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે ગૃહપ્રવેશપદ્ધતિર્વિશતિઃ ।

એકવિંશી પદ્ધતિઃ । બન્ધુવચનમ્

આલોક્ય મારજનિતાં કૃપણામવસ્થાં

વામભ્રુવાં નિજગૃહં પુનરાગતાનામ્ ।

સન્દૂયમાનહૃદયો હિતબન્ધુવર્ગો

યાન્યપ્યવોચત વચાંસિ વદામિ તાનિ ॥ ૧ ॥

હા હન્ત દગ્ધમદનસ્તવ પુષ્પશચ્યા-

શેષં શરીરમકરોદસહાય એવ ।

રાત્રાવથાસ્ય નવકૈરવગન્ધબન્ધુ-

મન્દાનિલપ્રભૃતયો બહવઃ સહાયાઃ ॥ ૨ ॥

કાલાનલો યદલિકાક્ષિ(ક્ષ)ણિરક્ષિતોઽભૂ-

ત્કણ્ઠે ચ યદ્દરલમર્પિતમીશ્વરેણ ।

તત્સર્વમાત્મવિરહે સતિ બાલિકાનાં

તાપં વિધાતુમિતિ સમ્પ્રતિ મે વિતર્કઃ ॥ ૩ ॥

અસ્થા હરેણ વિરહાદતિકર્ષિતાયા

હસ્તચ્યુતં વલયમેતદલબ્ધદેશમ્ ।
આસ્તે પુનઃ સ્થિતિમગાદયમડ્ગુલીયં
સ્થાનાચ્યુતિં મમ હ એવ ભવત્યનર્થઃ ॥ ૪ ॥

અજ્ઞાતમથ તનયે ત્યજ શોકશકું
પગ્થાયુધઃ કિમપિ તત્ત્વયિ જાતકોપઃ ।
રાગો નવશ્ચરણયોરનુજાતજન્મા
મુક્તાવલી વિરચિતા નયનામ્બુલેશૈઃ ॥ ૫ ॥

અડ્ગોષ્વયં ધવલિમૈવ યદડ્ગરાગો
દત્તઃ શિવેન સપ્તિ વૃજજ . . . (?)તૈષ પોષઃ ।
ભૈક્ષં પ્રદાતુમનધાય યદોદમસ્તે
તૂષર્ણી સ્થિતા સુકૃતભડ્ગભયાદ્યૂર્વમ્ ॥ ૬ ॥

ઘત્સે તદદ્ય મમ પાપમભૂતવેત્થં
યત્સંશયસ્થિતિરિયં મદુપેક્ષયૈવ ।
સર્વોડપિ વક્તિ જન એવ શિવાભિધાનં
ભસ્માવલીં પ(પ્ર)તિ યથેષ્તિતમડ્ગકેષુ ॥ ૭ ॥

તન્મે સુતા વિદધતી પરિહાસપાત્રે
પ્રાયેણ કામુકજનસ્ય ગુણોડપિ દોષઃ ।
ઘુર્ધૂરકં શિરસિ નૈવ સુગન્ધિ પુષ્પં
ભસ્મ સ્તને ન તવ કુહુમચન્દનાદિ ॥ ૮ ॥

યત્તે(તે)સુતા મમ કિમન્યદિયં વૃષાકું
પ્રેમણા ભવિષ્યતિ ભુજડ્ગમભૂષણાપિ ।
યસ્ય ક્ષણં સ્મરણમેવ સુદુસ્તરાણાં
સર્વાપિદામુપશમાય વદન્તિ વૃદ્ધાઃ ॥ ૯ ॥

તત્સત્યમેવ ખલુ યત્રવબન્ધુજીવ-
શોભાહરં સપ્તિ હરાયનમામનન્તિ ।
તસ્માન્નિ(દ)તીવ રતિમદ્ય દધાસિ તેન
શોભાગતૈવ તવ શંસચિતુશ્ચ જીવઃ ॥ ૧૦ ॥

દૃષ્ટ્વાપિ તં શિવમિયં પુનરેવમાર્તા
પ્રાયેણ પુણ્યમપિ પુણ્યવતાં ફલાય ।
તત્પાદપદ્મયુગલસ્મૃતિમેવ સર્વે

सर्वव्यपायशमनीति वदन्ति वृद्धाः ॥ ११ ॥

मेघं विना स्थितिमग्रात्र सरित्तथैव

बाला वृषाङ्गमिति भीतिरभूत्पुरा मे ।

(?)लोभे मडालयमडो यदभूदमुध्या(पुण्य)-

प्रायैर्निजैः सड पुनर्भवनप्रवेशः ॥ १२ ॥

यस्त्वां क्षिणोति विशिषैः स्वशरण्यभूता-

मेवं सदा सुमुष्णि तेन समः स मारः ।

शाभां स्वयं समधिरुड्य मडीरुडस्य

यस्तां छिनत्ति निशितेन परश्वधेन ॥ १३ ॥

यन्याय्यवर्त्मगमनं निपुणं त्वयासी-

लज्जया य यावदपवाद्यभयं त्वदीयम् ।

तत्सर्वमालि कथमेकपदे न(नि)विष्टे

सर्वङ्गुषः स भवतु तत्रभवाननङ्गः ॥ १४ ॥

बालाभिमां उतमनोभव पुष्पबाणै-

र्मा विध्य सम्प्रति वदामि तथैव पथ्यम् ।

(?)अस्यामरस्य विरतं सवतीन्दुमौलि-

स्मर्ता न किं भवसि तेन पराजयं ते ॥ १५ ॥

धृत्युत्प्रेक्षावल्लभकृतौ भिक्षाटनकाव्ये बन्धुवचनपद्धतिरेकविंशतिः ।

द्वाविंशी पद्धतिः । अनुरागः

यश्चे(य्ये)ष्टितं प्रकटितं पुरसुन्दरीणां

भूयो विजेतरि पुरामनुरागबन्धम् ।

प्रस्तुत्य तानि विरडोज्ज्वलमन्मथानि

सम्पादयामि विदुषां श्रवणातिथेयम् ॥ १ ॥

सन्तर्जिता गिरिशमालपसीति मात्रा

काञ्चित्पानतमुष्णी भुवमालिलेभ ।

रेभा तदाकृतिरभूत्किमियं विधत्तां

चित्तानुसारि वचनं य विद्येष्टितं य ॥ २ ॥

पार्श्वं प्रजा(या)व(?)गिरिशस्य निजा(?)न्धकारे

મા તે વિષાદ ઇતિ જીવસખીજનેન ।
આશ્વાસિતા ઝટિતિ કાપિ નિમીત્ય ચક્ષુઃ
સમ્પાદિતં તમ ઇતિ પ્રમદા જગાદ ॥ ૩ ॥

તુડ્ગૌ યુવામિહ વૃથૈવ પ્રથાસુવૃત્તા-
વન્ધ્યોન્યસડ્ગમજુષૌ ચ વૃથેતિ કાચિત્ ।
શ્રીકણ્ઠબાહુયુગલાન્તરકાક્ષયેવ
કણ્ઠભૂતૌ કરતલેન કુથૌ મમર્દ ॥ ૪ ॥

ક્રીડાશુકં હર હરેતિ શનૈઃ પ્રવૃત્તૌ
યત્નેન પાઠયિતુમન્તરમન્મથાપિ ।
માતુર્ભયેન પુનરેવમવોચદેત-
દિષ્ટં ફલં મમ કરાદિતિ વાજ્યશેષમ્ ॥ ૫ ॥

બાલેન્દુશૌખરમનારતકાલકણ્ઠ
પિડ્ગાત્વિષા તિલકિતાલકમીક્ષણેન ।
સખ્યોડપિ યૂયમિહ પશ્યત પશ્યતેતિ
કસ્યાશ્ચિદાવિરભવદ્વિવિધો વિલાપઃ ॥ ૬ ॥

બન્ધુષ્વનાદૃતવતી ચિરસંસ્કૃતેષુ
ભસ્માવગુણિઠતતનુર્દૃઢબન્ધમૌના ।
કાચિત્સદૈવ હૃદયે શિવમર્ચયન્તી
યોગં વિયોગવિધુરા કૃલિતં ચકાર ॥ ૭ ॥

કસ્યાશ્ચન સ્તનભરો ભસિતેન શમ્ભો-
ર્વક્ષઃસ્થલપ્રણયિના વનિતં ચકાર ।
યઃ કર્તુમીપ્સાતિ સમાગમનં મહદ્ભિ-
સ્તદ્વલ્લભેન કુરુતે તદયં પુરૈવ ॥ ૮ ॥

તુષ્ટાવ નિન્દતિ જને ત્રિપુરાશિમેકા
પાર્શ્વસ્થિતે સ્તુવતિ ગાઢતરં નિનિન્દ ।
મૌનાવલમ્બિનિ ચુકોપ ચકોરદૃષ્ટિ-
સ્નેહપ્રિયે દુરવબોધગતિર્વધૂનામ્ ॥ ૯ ॥

કાચિન્નિજાકુમધિરોગ્ય શનૈર્વિપગ્ચી
ગાથામુપાક્રમત પાઠયિતું શિવસ્ય ।
તસ્યા વિલોચનજલૈઃ પુનરાદ્રવ(ય)દ્ભિ-

સ્તન્ત્રીં સ્વકીયજલતા પ્રકટીકૃતૈવ ॥ ૧૦ ॥

એકા ત્રપોદયવશેન પુનઃ સખીનાં
ચિત્તે વિધાતુમસમક્ષમપારયન્તી ।
બાહ્યં વિહાય કરણં પટતૂલિકાદિ
ચેતઃપટે સ્મરણતૂલિકયા લિલેખ ॥ ૧૧ ॥

શીઘ્રં નયાત્ર સખિ સમ્પ્રતિ નીલકણ્ઠ-
મિત્યૂચિષી સપદિ માત્ર(તૃ)ભયેન કાચિત્ ।
તીપ્રાતપાદુપવનાદિતિ પૂરચિત્વા
લીલામયૂરવિષયં વચનં ચકાર ॥ ૧૨ ॥

ચક્ષુશ્ચકાર નિજસન્નનિ યત્ર યત્ર
વિશ્લેષણૌર્ગિરિશમૈક્ષત તત્ર તત્ર ।
એતદ્ધૃવં(?)સપદિ સડ્ગમતોડપિ મન્યે
વિશ્લેષ એવ દચિતેન વનં(રં)વધૂનામ્ ॥ ૧૩ ॥

શમ્ભુર્યથા ગૃહમગાન્મમ ભૈક્ષકાક્ષી
માં ભિક્ષયૈવ સહ દત્તવતી તદાનીમ્ ।
પ્રાપ્તઃ સ એવ હૃદયાલયમાશુ તસ્મૈ
કિં દેયમથ કથયેતિ સખીમપૃચ્છત્ ॥ ૧૪ ॥

અધ્યાપિતો રહસિ કેલિશુકઃ કયાપિ
નામાનિ મન્મથરિપોર્વિરહાર્તિશાન્ત્યૈ ।
તાનિ ક્ષણાદ્ગુરુજનસ્ય પરો નિગદ્ય
તસ્યા મનસ્યવિકૃતિં પ્રકટીચકાર ॥ ૧૫ ॥

યઃ કોડપિ સોડસ્તુ વિષમા ગતિરેષ રોગો
ભસ્માર્પણં નિખિલરોગસમા ચિકિત્સા ।
માતુઃ પુરો વચનમેવમુદીરયન્ત્યાં
સખ્યાં ન્યસક્ત તરલાં દૃશમાશુ કાચિત્ ॥ ૧૬ ॥

કાચિન્નિજાશયતિરસ્કરણાય શમ્ભો-
ર્નિન્દાપરાણ્યકથયદ્વચનાનિ બાલા ।
તાનિ પ્રકોપમધિકં જનયામ્બભૂવુ-
સ્તસ્થાઃ પુનઃ પરિમરૈરનુભાષિતાનિ ॥ ૧૭ ॥

ગાથાઃ શિવસ્ય વિલપત્રપરો મૃગાક્ષ્યાઃ

ક્રીડામૃગો વિરહતાપમપાયકાર ।

સંસ્મારયન્નિજગલેન સિતેતરેણ

કણ્ઠં તદીયમસફૂટ્કલબર્હિણોડપિ ॥ ૧૮ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યેડનુરાગપદ્ધતિદ્વાવિંશતિઃ ।

ત્રયોવિંશી પદ્ધતિઃ । ગુરુવચનોપાલમ્ભઃ

યાભ્યો દુરાપહરસડ્ગમલોલુપાભ્યો

બન્ધુર્જનસ્ય કટુપથ્યવચો બભાષે ।

તાસાં તદીયવચનશ્રવણાર્દિતાનાં

બ્રૂમો વચાસ્યનુગુણાર્થમનોહરાણિ ॥ ૧ ॥

માતઃ સદા ગિરિશસડ્ગમવિદ્મમેવ

યાચે કરોષિ ન તતઃ સ્વધિજાતરોષાઃ(?) ।

સ્નેહં મિથો ન ગણયન્તિ યતઃ પુરન્ધ્યાઃ

સાપત્યમેવ કરણસ્મૃહયા વદન્તિ ॥ ૨ ॥

માં દુર્નિવારવિષમાસ્ત્રકૃતાવસાદાં

યા તર્જયત્યસફૂદેવ શઠૈર્વચોભિઃ ।

અપ્રાપ્ય યૌવનમનડ્ગવિધેયમેષા-

મન્યે મદીયજનની જરતી બભૂવ ॥ ૩ ॥

અઘાપિ શૈશવનવં પરિવર્તતે મે

તન્મૈવ માં પ્રતિ સવિત્ર(ત્રિ)હિતોપદેશઃ ।

યે યૌવનસ્થિતિજુષો જગતીહ તેષા-

માચાર્યકં વહતિ મન્મથ એવ નાન્યઃ ॥ ૪ ॥

કન્દર્પમુક્તવિશિખપ્રણિ(ણ, હિ)તાશયસ્ય

યો દુર્વિદગ્ધગુરુસન્નિધિદેશવાસઃ ।

ત્રુટ્યત્કિરાતશતરાગણનો(?)મૃગસ્ય

મન્યે ક્ષુધાર્તમૃગવૈરિગુહાપ્રવેશઃ ॥ ૫ ॥

પથ્યોપદેશસમયઃ સ ગતઃ સદૂરો(સુદૂરે)

યસ્મિન્ન સન્તિ મદનજવરસન્નિપાતાઃ ।

કિં નૈવ વેત્સિ જનનિ ત્વમિમામવસ્થાં
યસ્યાઃ કથચ્ચિદપિ જીવિતમેવ રક્ષ્યમ્ ॥ ૬ ॥

શામ્યેદપિ સ્વયમયં મદનારિ(ગ્નિ)રીશે
નૈરાશ્યતો જનનિ મા કુરુ તં પ્રદીપમ્ ।
એધાંસિ નીરસનિષેધવયાંસિ મન્યે
કામાનલસ્ય ગુરુભિર્બહુશઃ કૃતાનિ ॥ ૭ ॥

સ્નેહો ન તે મયિ પરં મમ દેહ એવ
માતઃ કિમન્યદિતમ(ર)ત્ર મમ પ્રમાણમ્ ।
ઈશાનુસારવિનિવારણમાચરન્તી
યન્મે ઝટિત્યસુરતેર્વિદધાત્યનુણામ્ ॥ ૮ ॥

માતસ્ત્વદીયવચનૈઃ શિતશૂલકલ્પૈ-
ર્નાહં મૃતા કિમિતિ મર્મસુ તાડિતાપિ ।
પ્રાયઃ પ્રિયેણ વિરહવ્યસને વધૂનાં
પ્રાણપ્રયાણમપિ પુણ્યફલં વદન્તિ ॥ ૯ ॥

છાયાં સમાશ્રયતિ કામમહાદ્રુમસ્ય
સર્વોઽપિ સંસ્મૃતિમરુસ્થલચારુતમા ।
નન્દત્યથાપિ કિમયં વચસો વિપાકે
મન્યે જરા જનયતિ સ્મૃતિમૂલનાશમ્ ॥ ૧૦ ॥

(?)અસ્ત્યેવ શમ્ભુવિષયાન્મનસો વિકારા-
દ્રાગો ભમાદ્ય સખિ મા પરસઃડગમૂલમ્ ।
પૌષ્પં રજઃ સપદિ માલઘ(ય)મારુતાર્થ્ય
મૂર્ખો વધાયમપરં(?)પુરુષં જનસ્ય ॥ ૧૧ ॥

માતઃ સમસ્તમપરં વચનં વિમુચ્ય
શૈવી(?)સમાગતિકથા યદિ તાં શૃણોમિ ।
(?)ત(ઉ)ત્કણ્ઠયોજજવલિતકાલહુતાશતમા
નારાયણપાતસદૃશાન્યવચઃપ્રવેશઃ(શા) ॥ ૧૨ ॥

ધામાન્નિ(યા માં નિ)યચ્છતિ સુદુર્લભકાક્ષિણી ભૂ-
ર્મા મેતિ કિચ્ચિદપિ સા જનની ન વેત્તિ ।
સર્વૈર્વિના પ્રિયતમૈઃ સુખમાસિતવ્યં
સ્વાપેક્ષયા યદિ ભવેદભિલાષબન્ધઃ ॥ ૧૩ ॥

મામદ્ય શિક્ષયસિ શઙ્કરવાદમાત્રા-
દ્રોમાગ્યકણ્ઠકિતમૂર્તિરસિ ત્વમેવ ।
વૃદ્ધઃ કરોતિ વિષયે વિષયં પરસ્મૈ
તસ્માન્મમાપિ વિનિવર્તિતુમક્ષમોડપિ ॥ ૧૪ ॥

કષ્ટા નિતાન્તમશરીરિશરેણ પીડા
તસ્યા યદસ્મ્ય(?)તિતરાર્તિગતો વિશેષઃ ।
પ્રાયેણ શત્રુરપિ શોચતિ મર્ત્યમાત્રં
માતાપિ નૈવ દયિ(ય)તે મદનાતુરેષુ ॥ ૧૫ ॥

ત્રાતું કૃતાભિલષિતૈઃ સ્મર્યન્નવૃત્તા-
ન્મૌનપ્રતૈર્ગુરુજનૈર્ભવિતવ્યમેવ ।
સ્વાદૂકરોતિ સુકૃતામપિ કામવૃત્તિં
શાસ્ત્રેણ વા ગુરુજનેન ચ વા નિષેધઃ ॥ ૧૬ ॥

યો વક્તિ પથ્યવચનં હૃદયાનુકૂલં
યો વા ભિષજયતિ ભિષકિપ્રયભેષજેન ।
તાવેવ બાન્ધવજનશ્ચ ચિકિત્સકશ્ચ
પ્રચ્છન્નશત્રુરપરો ન સુહૃન્ન વૈદ્યઃ ॥ ૧૭ ॥

એતન્નમ(?)પ્રથમમમ્બ મયિ ત્વદીયે
પ્રેમણે પુનસ્તદનુરુપવિચેષ્ટિતેભ્યઃ ।
યન્માં પ્રતીત્યમુપદેશવિધિસ્તવાયં
મા ભૂદ્ધિજેતરિ પુરામનુરાગબન્ધઃ ॥ ૧૮ ॥

અઘાપિ શૈલસુતયા વપુરૈક્યયોગ-
મઙ્ગીકરોતિ ગિરિશઃ સ્વયમાદિવૃદ્ધઃ ।
કેષાઞ્ચિદત્ર તદયં જરતાં જનાનાં
કામાનવાપ્ય વર એવ વિરક્તિવાદઃ ॥ ૧૯ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે ગુરુવચનોપાલભ્મપદ્ધતિસ્રયોવિંશતિઃ ।

ચતુર્વિંશી પદ્ધતિઃ । વિરહિણ્યવસ્થાઃ

રથ્યા વિમુચ્ય કથમપ્યનિવેશશેષૈ-

રાલીજનૈર્ભવનમાશુ નિવેશિતાનામ્ ।
વામભ્રુવાં શશિકલાધરવિપ્રયોગે
દેહાશ્રયાણિ ચરિતાન્યુપલાલયામ ॥ ૧ ॥

કસ્યાશ્ચિદક્ષિયુગલાદ્ધરયોર્વિયોગે
જાતઃ પ્રસાધનવિધેર્વિપરીતભાવઃ ।
બાષ્પૈસ્તયોઃ પ્રથમમાહિતરાગ આસી-
દત્યશ્ચસન્મલિનિતશ્ચસિતોષ્મણૈવ ॥ ૨ ॥

ભસ્માલિલેપ કુચયોર્હરિચન્દનાદિ-
લેપં વિહાય વિરહે વનિતાં હરેણ ।
બાષ્પોદકં તદપિ હન્ત પુનર્નિરાસે
શુદ્ધન્યયોર્નિરસનેન જલસ્ય ભેદઃ ॥ ૩ ॥

ત્યક્તેઽપિ રત્નવલયૈઃ સખિ કેલિપદ્મૈ-
ર્હસ્તાદપાતકથને મણિકન્તુકેઽપિ ।
કસ્યાશ્ચિદેવ ન જહૌ કરભૂષણત્વં
ક્રીડાશુકઃ પઠિતશકુન્દનામધેયઃ ॥ ૪ ॥

શ્વાસાનિલશ્ચ નયનોદકનિર્ગમશ્ચ
જાતાગસી(સૌ)વિરહિણીકુચયોરભૂતામ્ ।
આક્ષેપણેન લઘુનો વરણાંશુકસ્ય
લોપેન ચ પ્રચુર ચન્દનકર્દમસ્ય ॥ ૫ ॥

વિશ્લેષદુર્બલમકારણપાટલેન
સંસૃજ્યમાનમપિ ગાણ્ડતલં કરેણ ।
આપાણ્ડુરચ્છવિ બભૂવ મૃગેક્ષણાયાઃ
સંસર્ગજા ઇતિ મૃષૈવ ગુણાશ્ચ દોષાઃ ॥ ૬ ॥

સમ્માનપાત્રમહમસ્યમૃતાંશુમૌલે
યા સત્યમિત્યધિકચિદ્ધિતકૌતુકૈવ ।
(?)અન્યા વધૂરપહરાત્પરિકર્શનેન
સાકં શશાઙ્ગકલયા સમમેવ ધત્તે ॥ ૭ ॥

કસ્યાશ્ચિરગ(રં ગલ)પિતયમ્પકકાન્તિ ગાત્રં
જાતં હરેણ વિરહે ઘનસારગૌરમ્ ।
(?)નિઃશૃંખલપ્રભૃતિભિસ્તદસન્નિધાને

વ્યામં મનોભવયશોગિરિવા(રા)બભાસે ॥ ૮ ॥

દૃષ્ટે પુરા પુરવિરોધિત(નિ)કાચિદ્ગૈ-
ર્યા કણ્ઠકોગતિમર્થી(?)હ રતિં પ્રપેદે ।
તાન્નૈવ જાતુ વિરહૌ(?)વિરહેડપિ તસ્મિ-
ન્નન્તર્હિતેડપિ સવિતર્યરવિન્દનૈ(તૈ)વ ॥ ૯ ॥

તુલ્યા શાશાકુકલયેતિ મૃગેક્ષણાયાઃ
સ્થૌલ્યાતિરેકમણિતાવપરઃ પ્રકારઃ ।
અડ્ગાનિ શકુરવિયોગભુવાં તનિમ્ના-
મધ્યડ્ગસામ્યમિતરાણ્યપિ શોચ્યમાપુઃ ॥ ૧૦ ॥

આત્મીય એવ સતિ ધાર્યદૃશાં પ્રપન્ને
કસ્તસ્ય ધારણમૃતે પરધારણાય ।
યત્ખેદપાણ્ડરમથા(?)મુખપન્નમેકા
હસ્તોદકૈર્વિરહિણી ન તુ કેલિપન્નમ્ ॥ ૧૧ ॥

કસ્યાશ્ચિદશ્ચુસલિલેષુ હિતાભિષેકં
શોકાનલેન સદયજ્વલિતેન તપમ્ ।
ગૌરીપતેરુપરિ લબ્ધુમિવ પ્રદેશં
તીવ્રં તપઃ પૃથુકુચદ્વયમાચચાર ॥ ૧૨ ॥

નાલકૃતૌ ન શયને ન મિથઃ પ્રલાપે
ન કીડનેષુ ન ચ ભોજનપાનયોર્વા ।
આસ્થાવતી શિવસમર્પિતચેતનૈકા
રાગો નિરત્યયસુખોડન્યવિરક્તિહેતુઃ ॥ ૧૩ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે વિરહિણ્યવસ્થાપદ્યતિશ્ચતુર્વિંશતિઃ ।

પગ્ચવિંશી પદ્યતિઃ । અતિદીનોક્તિપ્રયુક્તિઃ

નિષ્પ્રાપ એવ ગિરિશે વિહિતચ્ચુહાણાં
વામભુવામતિવિભેદનકારણેન ।
આમો જનો રહસિ યાનિ જગાદ તાનિ
પ્રત્યૂષિરૈ(?)સહ વદામિ પુનસ્તદીયૈઃ ॥ ૧ ॥

ઇન્દીવરાક્ષિ વિષમાક્ષ ઇતિ પ્રસિદ્ધે

મા ત્વં કૃથાઃ પુરવિરોધિનિ પક્ષપાતમ્ ।

વૈરૂપ્યમેવ સપ્તિ તસ્ય ચિરાય કાક્ષે

યેનાયમન્યવનિતાજનવર્જનીયઃ ॥ ૨ ॥

કણ્ઠે હરસ્ય ન વરં પરિરમ્ભણં તે

હારોરગોણ ન કદાપિ યદેષ શૂન્યઃ ।

ત્રાતા પયોધિગરલાદપિ યેન લોકા-

સ્ત્રાતું ન મામહિવિષાતિકિમયં સમર્થઃ ॥ ૩ ॥

યઃ કામદેહદહનાદ્વિરસઃ પ્રસિદ્ધ-

સ્તસ્મૈ કુતઃ સ્મૃડયસિ ત્રિપુરાન્તકાય ।

કોડન્યઃ ક્ષમેત મદનુગ્રહમન્તરેણ

રક્ષાં વિધાતુમિવ મન્મથપીડિતાનામ્ ॥ ૪ ॥

આશ્લેષણેષુ કથમિચ્છસિ શકુરસ્ય

ભસ્મકથં સુરભિણા કુચકુકુમેન ।

ન્યૂનાર્થમેવ ભસિતાદપિ કુકુમં ત-

ર્ધસ્થિતિઃ પરમભિજ્ઞમ(કૃ)તૈકમન્ત્રાત્ ॥ ૫ ॥

યેનાર્ધગાત્રમનુરાગવશાદ્વિતીર્ણ

કસ્યૈચિદેનમધિકામર(ય)સે કિમર્થમ્ ।

ચક્રે ધ્રુવં સ પુનરર્થશરીરદાના-

દન્યાડ્ગનાપ્રણયસડ્ગમનાભ્યનુજ્ઞામ્ ॥ ૬ ॥

ભૂલોકભૃડ્ગવનિતા યદિ દિવ્યપુષ્પ-

માદ્ધાતુમિચ્છતિ તથા હરસડ્ગમસ્તે ।

અસ્માકમક્ષિવિષયઃ સહસૈવ યોડભૂ-

ત્તિં સમ્ભવેન્ન વિરહેણ સમાગમોડપિ ॥ ૭ ॥

પાણિં હરેણ યદિ વાઞ્છતિ ગૃહ્યમાણં

ભીરુ ત્વયાપ્યુરગકૌતુકમેવ બદ્ધમ્ ।

સત્યં તદેવ દૃઢકૌતુકબન્ધિને(ન્ધન)મે

વ્યર્થઃ કરે શિથિલકૌતુકતન્તુબન્ધઃ ॥ ૮ ॥

ભર્તારમિચ્છસિ શિવં યદિ તેન સાર્ધં

વસ્તવ્યમાલિ નિયતં પિતૃકારણે (કાનને)ષુ ।

એણીદૃશાં હૃદયવલ્લભસન્નિધાને

સૌધસ્થલસ્ય વિપિનસ્ય ચ કો વિશેષઃ ॥ ૯ ॥

હિત્વા તપાંસિ પરુષાણિ હરો દુરાપઃ

કર્તું ક્ષમે ન ખલુ તાવકમન્તમેતત્ ।

મુગ્ધે તદીયવિરહાનલતીવ્રતાપા-

દસ્માદસાતરમસ્તિ તપઃ કિમન્યત્ ॥ ૧૦ ॥

શૈલાત્મજૈવ હરમર્હતિ કામિનીષુ

મુગ્ધે કથં કથય તેન સમાગમેચ્છા ।

અર્હતરાણિ ગણનાપરવેષવન્તિ

સર્વોડપિ સર્વમપિ વાગ્ધિતુમર્હ એવ ॥ ૧૧ ॥

ઉન્માદિની ત્વમિતિ નિશ્ચિતમાલિ કિં તુ

તન્માત્રવેષચરિતે યદિ તે રિરંસા ।

ઉન્માદિની યદિ ભવેયમહં તથા ત્વં

નો મન્ત્રશિક્ષણાવિધિઃ પ્રકૃતિસ્થિતાનામ્ ॥ ૧૨ ॥

ગૌરીં વિના સપ્તિ કદાપિ ન શમ્ભુરાસ્તે

કાલોડન્યયા સહ ન તસ્ય સમાગમાય ।

રાત્ર્યા સહૈવ ચરિ(ર)તો દિવસસ્ય નિત્યં

કિં સન્ધ્યયા ન સમમસ્તિ મુહૂર્તયોગઃ ॥ ૧૩ ॥

ગ્રીડાં તનોતિ મદિરાક્ષિ વિશેષતોડપિ

વામભ્રુવામનનુરાગિણિ રાગબન્ધઃ ।

શ્વાઘાવહો ભવતિ નૈવ કિમાપગાના-

મમ્ભોનિઘેરુપરિ યસ્ત્વયમેવ પાતઃ ॥ ૧૪ ॥

કામં હરઃ સુલભ એવ વિહાય ભૂતિં

સાપત્યમિચ્છસિ કથં જગતાં જનન્યાઃ ।

અસ્થાનધાવનપરસ્ય મનોભવસ્ય

પ્રાયેણ નૈવ હિ જલસ્થલયોર્વિપાતઃ ॥ ૧૫ ॥

ગૌર્યાઃ પુરો વહતિ યઃ શિરસૈવ ગડ્ગાં

વિસ્ત્રમ્ભભૂમિરિયમાલિ કથં પરસ્ય ।

સ્ત્રીશબ્દમાત્રતરલે તરુણેન્દુમૌલૌ

તસ્મિન્નમાપિ ખલુ પાક્ષિકલોભશઙ્કા ॥ ૧૬ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યેઽતિદીનોક્તિપ્રયુક્તિપદ્યતિઃ પચ્ચવિંશતિઃ ।

ષટ્તિંશી પદ્યતિઃ । ઉદ્યાનચરિતમ્

ઉદ્યાનમાશુ વિવિશુર્હરવિપ્રયુક્તા

નાર્યો નિજાતિપરિહારમતિભ્રમેણ ।

પૂર્વં નિગૂઢપતનૈશ્ચ શરૈ

સ્તસ્યાથ દૃશ્યપતનૈશ્ચ સુસંસ્કૃતૈવ ॥ ૧ ॥

કાચિન્નિજોપવન એવ વિયોગરુગણા

પુષ્પાણિ વીક્ષ્ય વિઠ્ઠપા નિભૃતં દુદ્દયે(?) ।

હસ્તો નિજસ્ય નિજયાપલદર્શનઃ સ

સવ્યસ્મરાતુરજનૈર્નતુ પુષ્પહાસઃ ॥ ૨ ॥

આલોલકિંશુકતરોસ્તરુણં પ્રસૂન-

માપાટલં પરિજહાર ભયેન કાચિત્ ।

નિર્ભિન્નકામિહૃદયક્ષતજાવસક્તં

નૂનં સ્મરાસ્ત્રમિદમિત્યુપજાતબુદ્ધિઃ ॥ ૩ ॥

કાચિદ્ધૂઃ શમય શમ્ભુવિયોગતાપ-

મિત્યાદરેણ મલયદ્રુમમાલિલિડ્ગ ।

લેભે સ સિદ્ધિમતુલાં તરુણૈરલભ્યાં

નૈષા સ્મરાર્તિશમનં ફલમાપ કિઞ્ચિત્ ॥ ૪ ॥

કન્દર્પબાણનિકષચ્યુતચૂર્ણકલં

સઘઃ પરાગમવલોક્ય દિશાસુ પૌષ્પમ્ ।

આસૂચિતાખિલવિયોગિજનવ્યપાય-

મુમાતપાંસુ(?)મપરા ગણયાઞ્ચકાર ॥ ૫ ॥

કાચિદ્ગતા વિરહિણી સહકારમૂલ-

માકર્ણ્ય શબ્દમશનિસ્વનનિર્વિશેષમ્ ।

સઘઃ કિમિત્યુપરિ લોચનમર્પયન્તી

પાપાદૃવૈક્ષત ભયહુરમન્યપુષ્ટમ્ ॥ ૬ ॥

કણ્ઠે કયાપિ કરપલ્લવમર્પયન્ત્યા

ભૂડ્ગસ્વનવ્યથિતયા ગૃહવાટિકાયામ્ ।

વ્યાખ્યાતમેવ ચ સખીજનદીર્ઘમાન-
કર્ણાવતંસનવપલ્લવનૈવ(?)રમ્યમ્ ॥ ૭ ॥

દૃષ્ટ્વા પલાશમુકુલાન્કુટિલસ્વભાવા-
ન્કાચિદ્ભયાદપસર્પ સુદૂરતોઽપિ ।
મિથ્યા પ્રકાશ્ય કથને નિજસૌમનસ્યં
કૌટિલ્યમાત્મનિ ભવન્પરિવર્જનીયઃ ॥ ૮ ॥

આલમ્બિતો વિરહદુઃખિતયા કયાચિ-
દામ્રદ્રુમસ્ય સહસા તરુણપ્રવાલમ્ ।
કૃષ્ણચ્છવિર્યદભવન્નનુ યુક્તમસ્ય
પ્રાગેવ પાણિતલશોણિમતસ્કરસ્ય ॥ ૯ ॥

યસ્યૈવ ચમ્પકતરોમ(ર)પનીય(?)પૂર્વ
મૂલે દદૌ ત(વિ)મલશીતલવારિધારામ્ ।
તસ્યેતરાકુસુમિતસ્ય વિનિશ્ચિકાય
દાતું પુનર્વિરહિણી નિશિતાસ્ત્રધારામ્ ॥ ૧૦ ॥

ભૃંગસ્વનાસ્ય(ઢ્ય)કુસુમે કુરવે પુરસ્યે
ગાઢે નિમીલ્ય નયને વિરહિણ્યયત્નાત્ ।
કર્ણદ્વયે તુ નિજસિદ્ધિવિધાનહીને
કાચિન્નનન્દ ચ નિનિન્દ ચ પદ્મયોનિમ્ ॥ ૧૧ ॥

કાચિત્પુરા પ્રતિદિનં પરિવૃદ્ધિહેતો-
ર્યસ્યૈ દિદેશ સલિલં નવમાલિકાયૈ ।
સા પુષ્પિતૈવ જલમશ્રુમિષં વિયોગે
તસ્યૈ પ્રદાય કથમપ્યનૃણા બભૂવ ॥ ૧૨ ॥

પુષ્પેષુ સંસ્તુતિમતી ક્વણિતાલિમાલા-
માલોક્ત્ય કાપિ મહદેવ ભયં પ્રપેદે ।
શમ્ભોસ્તૃતીયનયનાનિ(ન)લઘૂમનીલા
સા મન્મથસ્ય ધનુષો યત એવ મૌર્વી ॥ ૧૩ ॥

યો લમ્બિતો વિરહધર્મિતયા કદાચિ-
દુદ્યાનચૂતવિટપો મધુસમ્ભ્રમશ્રીઃ ।
માનપ્રવાલકુસુમેક્ષણમેવ જાત-
સ્પર્શોઽપિ કામુકજનૈઃ કુરુતે વિપત્તિમ્ ॥ ૧૪ ॥

અડ્ગારસઞ્ચયમતિર્વિરહાતુરાયાઃ
પુષ્પેષ્વજાયત પલાશમહીરુહસ્ય ।
સા સ્થાપિતૈવ મધુપૈઃ પુનરેવ લીનૈઃ
કિઞ્ચિત્પ્રશાન્ત્યુચિતકાષ્ઠ્યધિયં વિધાય ॥ ૧૫ ॥

મા પુષ્પિતોડયમિતિ નૈવ ચકાર કાચિ-
દુધાનભાજિ પદઘાતમશેષયૂનિ ।
ન્યક્કારકૃત્યમપિ નાભિલષન્તિ કર્તુ
પ્રાયઃ પ્રસાદવિષયાદપરત્ર નાર્યઃ ॥ ૧૬ ॥

કામાસ્ત્રમેતદિતિ જાતરુષા લતાસુ
વિશ્વેષિણી સુમનસા હરણે પ્રવૃત્તા ।
કામાસ્ત્રરક્ષકજનૈરિવ સઘ એવ
સૌષા ન્યરોષિ(ધિ)કૃતહુકૃતિભિદ્ધિરેકૈઃ ॥ ૧૭ ॥

સ્નિગ્ધેન કોકિલરુતેન નવોદ્ગતેન
ચૂતાકુરેણ પવનેન ચ માલયેન ।
કાલં વસન્તમવલોક્ય જનોપકણ્ઠે
કાલં વસન્તમપરા કલયાઞ્ચકાર ॥ ૧૮ ॥

આલમ્બિતા વિરહધર્મિતયા કયાચિ-
ત્કલાન્તપ્રવાલકુસુમાભવદામ્રશાખા ।
તાં વીક્ષ્ય તાદૃશદશાં પ્રણયિન્યથાસ્યાં
દીર્ઘં સ્વકીયમજુગુપ્સત બન્ધુભાવમ્ ॥ ૧૯ ॥

આમૂલપુષ્પિતમવેક્ષ્ય પલાશમન્યા
વિશ્વેષિણી જ્વલિતબુદ્ધિરિમં શશાપ ।
અડ્ગારકારકરગોચર એવ પૂર્વ
પશ્ચાત્ત્વમેવમરુણચ્છવિરાશુ ભૂયાઃ ॥ ૨૦ ॥

યસ્યાશ્ચિરાય વિદધે ગૃહયૂથિકાયાઃ
પુષ્પોત્તમાય બહુદૈવત(ત)ર્પણાનિ ।
તાં પુષ્પિતેન પરિગૃહ્ય ચકાર કાચિ-
દ્વિશ્વેષિણીયુવતિજાતિસમાનકક્ષ્યામ્ ॥ ૨૧ ॥

અપ્યાશ્મનીપરિહૃતેન મુખં સમીક્ષે

દૃષ્ટ્વા વસન્તસમયે લકુલં સપુષ્પમ્ ।
કાચિવ્યથાં વિરહિણી મહતીં પ્રપેદે
સત્યં નહિ પ્રતિનિધિર્ભવિતવ્યતાયાઃ ॥ ૨૨ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્ય ઉદ્યાનચરિતપદ્યતિઃ ષડ્વિંશતિઃ ।

સપ્તવિંશી પદ્યતિઃ । ઉદ્યાનોક્તિઃ

ઉદ્યાન એવ નનુ પુષ્પિતશાલવર્ગે
વિશ્લેષિતપ્રમનસાં મદિરેક્ષણાનામ્ ।
તં તં વિનેયમનુભૂય વિષાદવેગા-
દ્વાજ્યાનિ વક્ત્રગલિતાનિ વિજૃમ્ભયામઃ ॥ ૧ ॥

યન્નામ તે જગતિ ગૂઢમયાતવૃત્યા(?)
જાતં પુરા કુરબકદ્રુમ વાચ્યમેવ ।
ભૂયસ્તદદ્ય ભવતા કૃતમન્વિતાર્થ
વાચાલમત્તમધુપાવસથં(?)પ્રદાય ॥ ૨ ॥

ઉદ્યાનભૂષણ તવેદમનુક્તરૂપં
છાયાપ્રદાનહૃતતમજનશ્રમસ્ય ।
અસ્મિન્જને વિરહપાવકતાપવૃદ્ધ્યા
શોકાતુરેડપિ દયસિ ત્વમશોક એવ ॥ ૩ ॥

વાચાલકોકિલતયા મધુરાણિ પૂર્વ-
માપીડયેતિ વિધુરં તવ કૂજિતાનિ ।
ધાન્યં ધિનોતિ વચનૈઃ શ્રવણાનુકૂલૈ-
રન્યં દુનોતિ પરુષૈઃ પરપુષ્ટજાતિઃ ॥ ૪ ॥

કિં કિંશુક ત્વમપિ સમ્પ્રતિ પીનલજ્જઃ
કર્ત(તુ)વ્યવસ્યસિ રુજં કુસુમૈરગન્ધૈઃ ।
અભ્યર્થિતોડહમિતિ વિકલવમાનસાના-
મસ્ત્યેવ દાર્ઘ્ય(ક્ષય)મસતાં પરિ(ર)પીડનેષુ ॥ ૫ ॥

ભૃગ્ગાઙ્ગને સપ્તિ તવાપિ મમાપિ તુલ્યા
શ્રીકણ્ઠ(કણ્ઠ)રુચિરત્ર હિ કોપ(ડપિ)ભેદઃ ।
પુષ્પેષુચ્છેદિતમતીવ તવાનુકૂલં

સત્યં તદેવ હિ મમ પ્રતિકૂલમાસીત્ ॥ ૬ ॥

આપીયસીષુ(?)રસમાગલમુન્નિષત્સુ
પુષ્પેષ્વમી તત ઇતશ્ચરકાયિતેષુ ।
મન્યે કલધ્વનિમિષેણ મનોભવસ્ય
ગાયન્તિ મત્તમધુપા વિજયપ્રશસ્તિમ્ ॥ ૭ ॥

પૂર્વં મયા ચિરતરં સહકારબુદ્ધ્યા
યઃ પોષિતઃ પ્રતિવિધાનમુખૈઃ પ્રયત્નૈઃ ।
જાતઃ સ સમપ્રતિ જગત્રયનાશહેતુ-
રા હન્ત પુષ્પસમયે વિષ એવ . . . ॥ ૮ ॥

નૃત્તોદ્યમોડસિ કૃણિસડ્ગમનિર્ભયોડસિ
બર્હિન્યદ્યસિતબન્ધુરકન્ધુ(ન્ય)રોડસિ ।
તૈસ્તૈર્ગુણૈરનુકરોષિ પિનાકપાણિં
હન્તું . . . મો(?)કિમધુના કથમક્ષમોડસિ ॥ ૯ ॥

અમ્ભોનિઘૌ નિપતિતો યદિ સેતુહેતોઃ
શૈલોડપિ દક્ષિણસમીરણજન્મભૂમિઃ ।
સીતૈકકાન્તવિરહેણ ક(વ)રં કપીન્દ્રૈઃ
સંરક્ષિતા યુવતયઃ સકલા ભવેયુઃ ॥ ૧૦ ॥

યત્તે નિસર્ગલઘિમા યદભૂલ્લતાનાં
સંસૃજ્ય પુષ્પરજસા તવ ધૂસરત્વમ્ ।
મૈત્રં ચ યત્તવ જલૈરુચિતં તદા તૈ-
ર્મન્દાનિલ ત્વમસિ યત્પ્રતિકૂલવૃત્તિઃ ॥ ૧૧ ॥

આરગ્વધાદનિલ કોરકમાહર ત્વં
સદ્ધા પ્રસૂનમથવા દલમેતદીયમ્ ।
સૌરભ્યમેવ યદિ વા કરુણા તવાહો
હિં નાગ્જનેયજનકસ્ય વિયોગિનીષુ ॥ ૧૨ ॥

અત્યુચ્છ્રિતાસુ સહકારમહીરુહાણાં
શાખાસુ પુષ્પનિબિડાસ્વધિરૂઢવન્તઃ ।
પ્રાયઃ કુહૂરિતિ પિકા નિજકૂજિતેન
પથ્યાં નિશામભિવદન્તિ વિયોગિનીભ્યઃ ॥ ૧૩ ॥

પોષં સ્વકીયજનનીપરિવર્જિતાનાં
કુર્વન્તિ યે બલિભુજઃ પિકપોતકાનામ્ ।
તૈઃ સમ્યગેવ વિદિતં પરિરક્ષ્યપાત્રં
કૃષ્ણાત્મનાં સુકૃતરૂપમપિ ક્રિયાસુ ॥ ૧૪ ॥

પૂર્વં મદીયવદનાસવપુષ્પિતસ્ત્વ-
મદ્યાહમસ્મિ વિધિના હરવિપ્રયુક્તા ।
હા હન્ત પીડયસિ માં બકુલ પ્રસૂનૈ-
ર્ભોક્તાવ્યમાત્મકૃતદુષ્કૃતમાત્મનૈવ ॥ ૧૫ ॥

બાણઃ(?)સુવાર્ણવિજયી શુચિરેષ ગન્ધ(ધઃ)
સમ્ભાવના શિરસિ તે પરમેશ્વરેણ ।
એતત્તથાપિ કૃતમાલ તવાસ્તિ દોષો
યત્સડ્ગતોઽસિ મલિનૈરસકૃદ્વિરેકૃઃ ॥ ૧૬ ॥

ઉદ્યાનકેલિકમલાનિ ચ તાનિ હિત્વા
શમ્ભોઃ પદામ્બુજયુગે યદિ તે રિરંસા ।
ગીર્વાણનાથગણકસ્ય જનાર્દનાદે-
રારુઢ્યતાં સપદિ લાલત(?)મૌલિમાલા ॥ ૧૭ ॥

કવાપ્યુચ્યયઃ સુમનસાં કુહચિત્પરાગો
ગન્ધઃ કવચિત્કવચન દક્ષિણગન્ધવાહઃ ।
દિષ્ઠ્યા વસન્તસમયે મરણાભ્યુપાય(યઃ)
સાર્વત્રિકો વિરહદુર્ભરજીવિતાનામ્ ॥ ૧૮ ॥

પૂર્વં પ્રવાલમથ પુષ્પમથો નુ ગન્ધં
પશ્ચાન્મધુવ્રતકુલં પુનરસ્ય શબ્દમ્ ।
ચૂતે વિધાય વિધિરેવમભદ્રમાલા
કિં કિં કરિષ્યતિ વિયુક્તનિરૂઢવૈરઃ ॥ ૧૯ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્ય ઉદ્યાનોક્તિપદ્ધતિઃ સમવિંશતિઃ ।

અષ્ટાવિંશી પદ્ધતિઃ । શિશિરોપચારઃ

ઉદ્રિક્તશકુરવિયોગવિષાદશાન્ત્યૈ
નાનાવિધે સપદિ બન્ધુજનૈઃ પ્રવૃત્તે ।

શીતક્રિયાપ્રકરણે વરવર્ણિતા(ની)નાં
યદ્યદ્ભૂવ ચરિતં કથયામિ તત્તત્ ॥ ૧ ॥

સગ્ધારિતૈશ્ચ કદલીદલતાલવૃન્તૈ-
રુત્થાપિતઃ પરિજનૈઃ શિશિરઃ સમીરઃ ।
નાન્તર્જર્વરે મૃગદૃશાં શમયામ્બભૂવુ-
ર્યન્તે કૃતેડપિ ન કલાય દુદુખવાદઃ(?) ॥ ૨ ॥

માલાં નવોત્પલમયીં વિરહોષ્મિતાયાઃ
સખ્યા નિધાય હૃદયે કૃતમાનુકૂલ્યમ્ ।
પુષ્પાસ્ત્રમોચનપરસ્ય મનોભવસ્ય
વિસ્મમ્ભાણં ન વનિતાસુ કદાપિ કાર્યમ્ ॥ ૩ ॥

યઃ કલ્પિતઃ કુચતટે વિરહાતુરાયાઃ
શૈત્યાય સાન્દ્રતરચન્દનપદુલેપઃ ।
અન્તઃ સતામધિકૃતં જનયત્રયાસી-
દાપાકલાસ્યનવકર્દમલેપકક્ષ્યામ્ ॥ ૪ ॥

કસ્યાશ્ચિદીશવિરહે શયનીકૃતાનિ
પદ્મેરુહાણ્યપિ તયા સહ શોકમાપુઃ ।
અન્યાર્તિનિર્વૃત્તિમશક્નુવતાં વિધાતુ-
ર્માનિષ્વયં સુમનસામુચિતૈવ વૃત્તિઃ ॥ ૫ ॥

ધારાગૃહં વિરહવલ્લિશમાય તન્વ્યા
ભૂયોડપિ મુગ્ધપરિવારજનશ્ચકાર ।
તસ્યાઃ સદા કુચતટે પતિતામ્બુધારે
ધારાગૃહત્વમધિકુર્વતિ નેત્ર એવ ॥ ૬ ॥

હારઃ પયોધરયુગે વિહિતઃ કયાપિ
વિશ્લેષિતાપજુષિ નીલદૃશામવાપુઃ ।
સન્તાપશાન્તિકરણાક્ષમતાપવાદ-
માધાતુમિન્દ્રમણિમૂર્ધનિ બન્ધ એવ ॥ ૭ ॥

વિસ્મમ્ભિતા પ્રિયસખીવચનેષુ રમ્ભા-
માશ્લિષ્યતિ સ્મ વિરહોષ્મશમાય કાચિત્ ।
કસ્યાશ્ચન સ્તનયુગે નિશિતં મૃણાલ-
સાન્નિધ્યતેન(?)સુષુવેડમ્બુજમાનનસ્ય ॥ ૮ ॥

આપીતરક્તકપિશા કિમુ જાલજિહ્વા
જવાલા કિમદ્ય જગતઃ કિમુત ક્ષયાગ્રેઃ ।
આલોક્ય કાચિદતિસન્નિદિહે સખીભિ-
ર્નીતાનિ શમ્ભુવિરહે નવપલ્લવાનિ ॥ ૯ ॥

હારાદિભૂષણવિધિઃ સરસૈર્મુણાલૈઃ
પત્નૈર્નિતાન્તપૃથુભિર્વ્યજનોપયોગઃ ।
પદ્મૈશ્ચ કલ્ય(લ્ય)રચના વિરહાતુરાયા-
સ્તત્પદ્મિનીવિધિરહો વિરહેકશેષઃ ॥ ૧૦ ॥

કસ્યાશ્ચિદાન્તરઘનજવરશાન્તિહેતો-
રાલીજનેન વિહિતે શિશિરોપચારે ।
રેજે કુચોપચિતચન્દનપદ્મલગ્ના
મુક્તાવલી ભિસલતેવ મુખામ્બુજસ્ય ॥ ૧૧ ॥

સખ્યાર્પિતેન કુચયોર્નવચન્દનેન
ભૂરિજવલા વિરહિણી કુપિતા ક્ષણેન ।
તસ્યાસ્તુ દેવઘનસન્નહનાવિ(દિ)લેખું
કાચિત્કૃપામૃદુમના ન વૃથા ચકાર ॥ ૧૨ ॥

કસ્યાશ્ચિદીશવિરહાનલતાપશાન્ત્યૈ
વાઞ્છાં વિભોર્બહુમતે ભસિતે વહન્ત્યા ।
ભસ્માત્મના પરિણતઃ કવચિતોઽડ્ગસડ્ગા-
ત્સખ્યા કૃતઃ સરસચન્દનલેપ એવ ॥ ૧૩ ॥

કલહારસારઘનસારહિમાદિ વસ્તુ
ચત્પઠ્યતે હૃદયતાપહરં વિદગ્ધે ।
તત્સર્વ(મેવ સ)મભૂત્કુચયોઃ પરસ્યાઃ
કિં ચૌષધં ગિરિશશબ્દિતમેવ શિષ્ટમ્ ॥ ૧૪ ॥

જિત્વા સરોજનિલયામલયાગૃહીતાં
સૌર્ય તમઃ કમલિનીનિચતં પરસ્યાઃ ।
પદ્મૈરકારિ શયનં વ્યજનં વિશાલૈઃ
પત્નૈર્મુણાલરચિતાનિ વિભૂષણાનિ ॥ ૧૫ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે શિશિરોપચારપદ્ધતિરષ્ટાવિંશતિઃ ।

એકોનત્રિંશી પદ્યતિઃ । સખ્યુપાલમ્ભઃ

નારીજનો હરવિયોગમહોપશાન્ત્યૈ
શીતક્રિયાં પ્રિયસખીષુ વિતન્વતીષુ ।
નિઃશૃંખલદ્વિગુણવર્ધિતતીવ્રતાપ-
સ્તત્કૃત્યભૂષણપરામિતિ વાયમૂયે ॥ ૧ ॥

શીતક્રિયાં ફલવર્તીં યદિ કર્તુમાસ્થા
સખ્યૌ મદીયમુખતઃ શૃણુતાભ્યુપાયમ્ ।
આનીય શઙ્ગરમિહાધ મદીયપાર્શ્વે
કાર્યાસ્તતો નુ વિવિધાઃ શિશિરોપચારાઃ ॥ ૨ ॥

સત્યં ત્વયા પ્રકટિતો મયિ ભાવબન્ધઃ
શીતક્રિયાસુ વિરમાધ વૃથાપ્રવૃત્તેઃ ।
શક્નુઃ(કથઃ)કથં શમયિતું સખિ નિર્વિકલ્પ-
કલ્પાવસાનદહનશ્ચુલુકોદકેન ॥ ૩ ॥

જીહ્વાગધેન(?)હરિચન્દનસૌરભેણ
સાન્દ્રેણ કિં તવ દિગન્તવિજૃમ્ભિતેન ।
બદ્ધાદરઃ પુરુષભસ્મવિલોચ(લેપ)નેડપિ
યત્તત્પરાઙ્મુખમના જગદેકનાથઃ ॥ ૪ ॥

કિં ચન્દનેન કિંમુ પલ્લવસંસ્તરેણ
કિં મુ(મૌ)ક્તિકૈર્ભિસગુણૈરથ ભૂષણૈર્વા ।
મૂઢે સખિ પ્રિયસમાગમ એવ યદ્વા
મારજવરસ્ય મરણં શિશિરોપચારઃ ॥ ૫ ॥

પ્રારભ્યતે પ્રતિવિધિઃ સખિ યો ભવત્યા
મૂર્છાસુ મે હરસમાનધનં વિનાન્યઃ ।
કારાગ્રહાજ્ઞટિતિ નિર્ગમતો જનસ્ય
દ્વારોપરોધ(નપરેણ)શઠેન તુલ્યઃ ॥ ૬ ॥

આદિત્યતાપસદૃશં વિરહોષ્મતાપં
બુદ્ધ્યેવ યા પ્રયતતે શિશિરોપચારે ।
સા ત્વં પયોધિસલિલૈર્વડવામુખાગ્નેઃ

શાન્તિ કરોષ્યપરવક્તિ સસમ્ભ્રમેણ ॥ ૭ ॥

સામ્યં પ્રતીત્ય સપિ સામ્પ્રતમન્યરોગૈ-
સ્તસ્યેદૃશઃ પ્રતિવિધાનમનોરથસ્તે ।
સોડયં પુનઃ સ્મરગતો વિપરીતવૃત્તિ-
ર્યસ્યૈક એવ જનકશ્ચ નિવારકશ્ચ ॥ ૮ ॥

ક્રીડાશુકં સપિ કલીનવયાંસ્યજસ્રં
જલ્પન્તમેનમપસારય શીઘ્રમેવ ।
અસ્યા ન શિક્ષણગિરં મુહુરુદ્ગિરન્ત્યા
કાર્યસ્ત્વયાપિ મમ સન્નિધિતોડપસારઃ ॥ ૯ ॥

નિર્વાપણં સરસવસ્તુભિરેવ કર્તું
મૂઢૈઃ કિમસ્ય સપિ વાઙ્મસિ ચન્દનાઘૈઃ ।
કિં ત્વં ન વેત્સિ સરસેષુ મનોભવાગ્નિ-
ર્વૃદ્ધિં પ્રયાતિ સુતરામિતિ લોકવાદઃ ॥ ૧૦ ॥

ઔર્વાનલં જલનિર્ધેર્નહિ શ(ક્યતે યૈ)-
ર્હેતું દવાગ્નિમથવા ન વનદ્રુમાણામ્ ।
તૈર્મોક્તિકૈઃ કિસલચૈરપિ તૈરિદાનીં
શક્યઃ કથં શમયિતું સપિ મન્મથાગ્નિઃ ॥ ૧૧ ॥

યે શીતલપ્રકૃતયો ભુવને પદાર્થા-
સ્તેડપ્યથ હન્ત મયિ તાપકરા મદાદ્યાઃ ।
યઃ સર્વસર્ગનિકરે નિપુણઃ સ વેધાઃ
કર્તું ક્ષમો ન કિમયં ગુરુવૈપરીત્યમ્ ॥ ૧૨ ॥

શય્યાં કરોષિ મમ તાપનિવૃત્તયે ચે-
દાદિત્યમૈત્ર્યજનિતૌષ્ણ્યગુણૈઃ સરોજૈઃ ।
સખ્યાવયોર્દૃદ્યજીવિતયોરભેદા-
ન્મારજવરો મયિ ધનસ્ત્વયિ હન્ત મોઘઃ ॥ ૧૩ ॥

યં પત્રગારિનિવિષોષ્મનિતાન્તતમાઃ
શ્રીકણ્ઠપાદપમિવાનિશમાશ્રયન્તે ।
અન્તર્જર્વરે શમય મે સપિ તસ્ય શમ્ભોઃ
કારાગ્રહાન્નહિ વરઃ શિશિરોપચારઃ ॥ ૧૪ ॥

નૈવામુના શ્રુતિકટુકવણના શુકેન
 નૈવ ત્વયાનુપમ વ્યદધાનયાપિ ।
 નીતૌ યુવાં હિતવિધાયિ પદં યથૈવ
 મન્યે મયૈવ સખિ સમ્પ્રતિ મેડપરાદ્યમ્ ॥ ૧૫ ॥

હારસ્ત્વયા સખિ કૃતો યદિ મે મૃણાલૈ-
 વૈરિ ન કેન યદિ વા વિદિતં મયૈવ ।
 નાથેન વક્ષસિ ધૃતો યદતો મમાશુ
 સન્તાપહાર્યપિ ભવેત્સ ભુજ્ઙગહારઃ ॥ ૧૬ ॥

મત્તેવ(તોડવ)ગચ્છ સખિ સમ્પ્રતિ શીતવિદ્યાં
 (મત્તેવ(તોડવ)ગચ્છ સખિ શીતવિદ્યાનવિદ્યાં)
 વિશ્વેષિણીમલમલં વિફલક્રિયાભિઃ ।
 લોકે સુખપ્રદતયા પ્રથિતાનિ યાનિ
 તૈર્વસ્તુભિર્વરણ એવ પરં ભિષજયા ॥ ૧૭ ॥

પ્રારમ્ભતોડપિ પુરતઃ પરપીડનાનાં
 યાન્ત્યા પદં સ્વયમકારણરૂઢવૈરાઃ ।
 યન્માં વિયોગવિધુરાં પરિતમુકામો
 નિષ્પીડ્યતે મમ(?)યતો ભવતીભિરથ ॥ ૧૮ ॥

વાઙ્યેડપિ યાર્જનકભૂર્વિરભઙ્ગ(?)દીયો
 રાક્ષસીભિરનિશં ન વૃતા સખીભિઃ ।
 તસ્યા અપિ પ્રિયસખીજનસઙ્ગમ ચે-
 ચ્ચિત્રં ક્રિયામહમિવાનુભવેદસસ્યામ્(?) ॥ ૧૯ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે સખ્યુપાલમ્ભપદ્ધતિરેકોનત્રિંશતિઃ ।

ત્રિંશતી પદ્ધતિઃ । પ્રદોષચરિતમ્

તાપં સરોરુહદૃશામચિકિત્સનીયં
 વિજ્ઞાય શીતલવિધાભિરપિ ક્ષણેન ।
 અન્તર્દષે કરુણયા કિલ તિગ્મભાનુ-
 સ્તાસાં પુનશ્ચરિતમથ વયં વદામઃ ॥ ૧ ॥

તિગ્મધૃતાવપરદિકપ્રણયપ્રવૃત્તે

દુઃખં વિભાવ્ય રજનીમુખભાવતીપ્રમ્ ।

કસ્યાશ્ચિદંશુમલિનં વિરહાતુરાયાઃ

પૂર્વં મુખં તદનુ પૂર્વદિશસ્તમોભિઃ ॥ ૨ ॥

જાલાન્તરેણ પવનઃ પ્રવિશન્કયાપિ

કુ(રુ)ષ્ઠો મૃદુ ઢકવાટસમર્પણેન ।

લભે યથાત્મનિ તથા વિશતિ સ્વગેહે

મન્દાનિલેન વિરહિણ્યવરોદવજામ્ ॥ ૩ ॥

કસ્યાશ્ચિદસ્તમયલમ્બિતપાટલિમ્ભા

પૂષ્ણા સહૈવ પતત માયામ્ ।

સખ્યા વિયોગપરગારનિયુ(રુ)દ્યમાયાઃ(?)

કોપાત્પપાત શનકૈરરુણઃ કટાક્ષઃ ॥ ૪ ॥

ભીતિં યદૈવ વિદધે કુસુમૈર્હસદ્ભિઃ

. . . . તોયદતટાન્તરિતસ્વરૂપા ।

વામભુવો વિરહદર્પિ તાશયાયાઃ

પ્રાદુર્ભવન્નપિ પુનર્નત હિમાંશુઃ ॥ ૫ ॥

આલમ્બતે દિનમણિઃ સખિ પશ્ચિમાયાં

સઘઃ કયાપિ વિ(પ્યભિ)હિતા હરમાનયેતિ ।

કાચિત્સરઃસરસિજં મુકુલાયમાન-

માલોજ્ય પાણિકમલં મુકુલીચકાર ॥ ૬ ॥

યઃ પાવકઃ પ્રણયિભિર્દિવસે પૃથિવ્યા-

માદાયિ ચણ્ડમહસઃ કિરણૈરનેકૈઃ ।

સર્વોઽપિ હન્ત નિશિ મન્મથપીડિતાયાઃ

કસ્યાશ્ચિદાશુ હૃદયં સ વિવેશ તાપઃ ॥ ૭ ॥

યા તુડ્ગસૌધશબલીભિધિતા(?)વિયુક્તા

યા તત્સમીપગતમડ્ગલદીપિકા ચ ।

સખ્યઃ પ્રમાદમભિશક્રુય તયોર્વિનેતુ-

ર્જલપ્રવિષ્ટપવનં સમતેવ(?)રક્ષામ્ ॥ ૮ ॥

કાચિત્સહાયરચિ(હિ)તાં નિશિ ચક્રવાકીં

દૃષ્ટ્વા સતીષ્યપિ સખીષ્યનુરાગિણીષુ ।

તસ્યૈ શનૈરકથયન્નિજકામપીડાં

નૂનં દશાસદૃશતા પ્રણયસ્ય હેતુઃ ॥ ૯ ॥

ભીમં તમસ્તદપિ કાપિ નનન્દ તસ્મા-
દસ્માત્રિલોચનગલસ્મૃતિમાતતાન ।
કાચિદ્વિલોચ્ય કમલાનિ નિમીલિતાનિ
વિશ્લેષિણી વિકસિતાનિ ચ કૈરવાણિ ॥ ૧૦ ॥

શોકઃ સતાં પરવિપદસતાં ચ હર્ષો
ધાત્રે ચ(ત્રૈવ)સૃષ્ટ ઇતિ કાપિ વિનિશ્ચિકાય ।
ગૌરીપતેરભિસૃતિં સુદૃશા કયાપિ
કર્તુ પ્રસાધનમશક્રિતમાચરન્ત્યા ॥ ૧૧ ॥

નાભન્ધિ રત્નરશના વિપુલે નિતમ્બે
વાચાલતા ગુણવતામતિદૂષણાય ।
સન્ધ્યાનભશ્ચરમસીમનિ કાપિ પાંસું
સંસર્પિણી વિરહિણી સહસા નિરીક્ષ્ય ॥ ૧૨ ॥

મેને જગત્ત્રિતયનિર્જયવૈજયન્તીં
કામસ્ય રત્નપટિકાં ભવવિહ્વલૈવ ।

.....
..... ॥ ૧૩ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવાલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે પ્રદોષચરિતપદ્ધતિસ્વિંશતિઃ ।

એકત્રિંશી પદ્ધતિઃ । પ્રદોષોક્તઃ

પ્રાપ્તઃ પ્રદોષ ઇતિ વીક્ષ્ય નિરર્ગલેન
પુષ્પાયુધેન ભૃશપીડિતમાનસાનામ્ ।
વામભ્રૂવાં વિરહતાપવિજૃમ્ભિતાનિ
વાજ્યાનિ વક્તુમભિવાઞ્છતિ ચેતના મે ॥ ૧ ॥

..... સ્વયમેવ ભીતિં
વિધ્યન્તિ મુગ્ધહરિણાન્વિજને પુલિન્દાઃ ।
આચાર્યમુચ્ચરિતગોપતિવંશગીતં
કામસ્તુ વિધ્યતિ વિયોગ(ગિ)જનં પ્રપેદે(પદ્ય) ॥ ૨ ॥

તુભ્યં નમો ભવતુ વાસરલોપસન્ધ્યે

નાન્તઃશ્વથામનુકરોષિ જટાં શિવસ્ય ।
આશાસ્મહે વયમમી તત એવ હેતો-
ર્મા ભૂત્કદાપિ શશિનઃ શકલા ॥ ૩ ॥

નેયં નિશા હતનિશાયરયોષિદેષા
હન્તું વિયોગવિધુરં જનમાજગામ ।
અસ્યા મુખે સપદિ યઃ પ્રથતે પ્રકામં
રાગઃ સ કોપજનિતો ન તુ સાન્ધ્યરાગઃ ॥ ૪ ॥

સન્ધુક્ષયત્યવિરતં હૃદયં મદીય-
મન્તઃ પ્રવિશ્ય મદનાગ્નિરસૌરમીરઃ(મસૌ સમીરઃ)(?) ।
અસ્મિન્નમુખ્ય વિષમાસ્ત્રવિમુક્તબાણૌ-
રાપાદ્યમાનવિવરે સુકરઃ પ્રવેશઃ ॥ ૫ ॥

. . . . પશ્ચિમે ક્ષણમદર્શિ નભઃપ્રદેશે
રાગઃ ક્વ યાત ઇતિ સમ્પ્રતિ મે વ(વિ)શઙ્કા ।
સત્યં હરેણ વિરહે હરિણેક્ષણાનાં
ચિત્તેષુ પુષ્પધનુષા કૃતસંવિભાગઃ ॥ ૬ ॥

આસન્નચન્દ્રરમણપ્રણયાવિ(વ)લિપ્તા
કામવ્યથાં મનસિ કૈરવિણી કરોતુ ।
અમ્ભોજિનિ ત્વમપિ સમ્પ્રતિ વલ્લભેન
વિશ્લેષિણીમયિ(ધિ)કથં રુજમાદધાસિ ॥ ૭ ॥

દગ્ધું જગત્ત્રયમયં કિલ કોડપિ વહ્નિ-
રુજ્જૃમ્ભતે વિયતિ સાન્ધ્યમહશ્છલેન ।
ઇત્થં ન ચેત્કિમપિ સમ્પ્રતિ વારિ વિપ્રાઃ
સશ્રદ્ધમગ્જલિભિરુર્ધ્વમમી ક્ષિપન્તિ ॥ ૭ ॥

યસ્ય પ્રયાણસમયે પ્રકટાનુરાગઃ
સોડવશ્યમેષ્યતિ પુનઃ સવિતેતિ સુપ્તિમ્ ।
અમ્ભોજિની વ્રજતિ સુપ્તિકથા કથં સ્થા-
ન્નિઃસડ્ગ એવ ગિરિશે મમ ભક્તિમત્યાઃ ॥ ૮ ॥

સાસ્વે(?)સ વાસરપતિર્દિશિ પશ્ચિમાયાં
તેજઃક્ષયં મયિ વશેન બભૂવ રક્તઃ ।
સા હન્ત પાતયતિ સા તમિયં વરાડ્ગી

કસ્યાપદે જગતિ નાન્યતરાનુરાગઃ ॥ ૧૦ ॥

મન્યેડહમિત્યમુદયારુણચન્દ્રનામા
સ્વીકારિણઃ પ્રલયકાલહુતાશનસ્ય ।
ધૂમોડયમગ્રજનિતસ્તિમિરચ્છલેન
વિશ્લેષિસાર્થનયનાશ્રુનિપાતહેતુઃ ॥ ૧૧ ॥

એકસ્ય રાત્રિમુખવેષવિષદ્રુમસ્ય
સગ્જાતસાન્ધ્યકિરણારુણપલ્લવસ્ય ।
આગામિપૂર્ણશશિબિમ્બમહાકુલસ્ય
તારાગણં વિગણયામિ નવપ્રસૂનમ્ ॥ ૧૨ ॥

અત્યુચ્છિન્નતાદનિલ તે મલયાત્પ્રસૂતિ-
ર્નિત્યં યતઃ પરિચયં સુમનોભિરેવ ।
દાક્ષિણ્યવાનિતિ જગદ્વિદિતોડસિ તસ્મા-
ન્મા જાતુ જારસરણીં વ્રજ નીચસેવ્યામ્ ॥ ૧૩ ॥

પૂર્ણેન્દુપૂરમરુદત્ર હિમામ્બુગર્ભો
ગન્ધોડયમસ્ય મુકુલસ્ય વિજૃમ્ભમાણઃ ।
નામ પ્રદોષ ઇતિ દોષસમગ્રભાવા-
ત્સ્રષ્ટા યથાર્થમકરોદ્રજનીમુખસ્ય ॥ ૧૪ ॥

ધન્યા હિ સા ભગવતી દિવસાન્તસન્ધ્યા
યામં ગતાં ભુવિ સુવીક્ષ્ય પિનાકપાણિઃ ।
વિશ્લિષ્ટબન્ધનજટાભરણસ્ય હર્ષા-
ગૌર્યાઃ સમક્ષમપિ કૃ(નૃ)ત્યતિ વીતશોકઃ ॥ ૧૫ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે પ્રદોષોક્તપદ્ધતિરેકત્રિંશતિઃ ।

દ્વાત્રિંશી પદ્ધતિઃ । ચન્દ્રોદયઃ

કન્દર્પશાસનવિલડ્ઘિવિજનેષુ રોષા-
દ્રૂપાદિવેન્દુમુદયસ્થમવેક્ષ્ય તામ્રમ્ ।
જહ્નો હરેણ વિરહે વનિતાજનસ્ય
ચચ્ચેષ્ટિતં તદધુના કથનીયમાસ્તે ॥ ૧ ॥

ઉષ્ણાયમાનમુદયારુણમિન્દુબિમ્બં

કાચિદ્રવે(?)વિરહિણી ન શશાક ભેતુમ્ ।
તસ્યા વિવેકમતિદાયિતયા તદાનીં
તસ્યોપયોગમહિતં શશલાઞ્છનત્વમ્ ॥ ૨ ॥

અન્યા વિહાય મદનાતુર(?)જીવિતાશા
જાતસ્મૃહા મરણશબ્દિતમ્ફગલાય ।
લબ્ધઃ શિવો ભવતુ મે પરજન્મનીતિ
ચન્દ્રાતપે વિરહિણી સહસા પપાત ॥ ૩ ॥

આલોક્ય કાચિદ્દુદ્યારુણમિન્દુભિમ્બં
વિશ્વેષિણામવિષહં શિશિરં પરેષામ્ ।
દ્રોહી ન વા ખલુ મમેતિ જનં બિભિત્સોઃ
કામાસ્ત્રતઃ પરગવીગણનાં ચકાર ॥ ૪ ॥

જ્ઞાતો જનૈર્વિરહતાપજુષઃ પરસ્ય
નેત્રદ્વયસ્ય નલિનસ્ય ચ તિ ભેદઃ ।
પદ્મેષુ ચન્દ્રકિરણૈર્મુકુલીકૃતેષુ
યજ્જગરૂકમભવત્રિશિ નેત્રયુગ્મમ્ ॥ ૫ ॥

ચૂડામણે પશુપતેરિતિ જૃમ્ભિતાસ્તા(?)
તાપાવહો વિરહિણામિતિ જાતભીતઃ ।
ચન્દ્રસ્ય કાચિદ્દુભ(દ)યે વિધુરા નિજાક્ષણો-
રુન્મીલનેડપિ ન શશાક નિમીલનેડપિ ॥ ૬ ॥

ભિક્ષાટનં પશુપતિઃ કૃતવાનિહેતિ
યાં હાતુમક્ષિ ગલિતેડપિ હિ ન ક્ષમાભૂત્ ।
તાં વીથિકા નિશિ મયૂખભયાદ્વિહાય
છાયેવ કાપિ શનકૈર્વસતિં વિવેશ ॥ ૭ ॥

કસ્યાશ્ચિદીશવિરહવ્યથિતાશયાયાઃ
કામં વદન્તુ મુખમેવ હિ ચન્દ્રકાન્તમ્ ।
તસ્યા દૃશો યુગલમપ્યુદયે હિમાંશો-
નિર્દિશ્યમાનબહલોદકમિન્દુકાન્તિ(ન્ત)મ્ ॥ ૮ ॥

યાવાન્દિનેશપતને વિરહાતુરાયા-
સ્તાવાન્હિમત્વિષિ મનાગુદિતે વિતાપઃ ।
પાતો યથા પરહિતાય યથાર્તિભાજં

ખેદાય નૂનમુદયો મલિનાશયસ્ય ॥ ૯ ॥

પ્લુષ્ટિર્મનાગ્વિરહિણીસ્તનમિન્દુપાતૈઃ

કાચિદ્દદૌ પ્રિયસખીમુખમારુતાય ।

પારબ્ધમન્યદપરં પલિતેક્ષણેન

જજવાલ હન્ત હૃદયે મદનાગ્નિરસ્યાઃ ॥ ૧૦ ॥

એકા શશાકુકિરણોપનિપાતભીત્યા

વાતાયનાન્તરવિધા(ન)કૃતપ્રયત્ના ।

આમીલનવ્યવહૃતેન્દુકરપ્રયત્ના-

લ્લક્ષ્યા સરોજવસતિં મનસા નિનિન્દ ॥ ૧૧ ॥

સ્પષ્ટં મુહુર્ભુવનજાલકૃતપ્રવેશૈ-

રિન્દોઃ કરૈર્વિરહિણી વ્યથયાગ્ચકાર ।

સ્પષ્ટં જગત્પ્રકૃતિ રાજતિ કામિનીના-

(?)મડ્ગં મનસ્થિતિમનાક્કલયાન્દરેણ ॥ ૧૨ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે ચન્દ્રોદયપદ્ધતિદ્વાત્રિંશતિઃ ।

ત્રયસ્ત્રિંશી પદ્ધતિઃ । ચન્દ્રોદયઃ

ચન્દ્રોદયે વિરહવિહ્વલમાનસાનાં

યા નિર્ગતાઃ કૃણિતયો વદનાદ્રધૂનામ્ ।

માધુર્યયોગપુનરુક્તસુધાન્વિતાનાં

તાસામિહાસ્મે કથનેન વિદગ્ધમન્યઃ ॥ ૧ ॥

કિં કૃત્યમથ સપ્તિ પશ્ય જગત્સમસ્તં

વ્યાપ્રોતિ સાન્દ્રમપહૃત્ય નિશાપ્રકારમ્ ।

ત્રૈલોક્યસંહરણકર્મણિ કામશત્રોઃ

કોપાટ્ટહાસ ઇવ કોઽપિ શશિપ્રકાશઃ ॥ ૨ ॥

એતસ્ય ચન્દ્રહતકસ્ય કઠોરભાવં

સખ્યસ્તદેવ ગમયેતિ વિકલ્પમેવ ।

અમ્ભોનિઘેરખિલરક્ષણજાગરુકો

જગ્રાહ યત્પશુપતિર્ગરલેન સાકમ્ ॥ ૩ ॥

અન્યેષુ જન્તુષુ સુધાસહજત્વમિન્દો

વ્યક્તીકરોષિ કિરણૈરિતિ શીતપાતૈઃ ।

અસ્માદ્રતેષુ તુ પુનર્વિધિવચ્ચિતેષુ

તૈર્દુઃસહૈર્ગરલસોદરભાવમેવ ॥ ૪ ॥

વેધાઃ સુખી ભવતુ સામ્પ્રતમાત્મશિષ્ટં

કૃત્વા જગત્ત્રિતયમિન્દુસમાનનેન ।

સધોનિમીલિતજનાર્દનનાભિપદ્મે

ગૂઢં સ્થિતસ્ય નિહિતસ્ય શશાઙ્ગુભીતિઃ ॥ ૫ ॥

કિં રાવણાહુવલિતઃ કિમુ ચન્દ્રમૌલેઃ

સર્વાત્મનામટનભાવમલકુરોતિ ।

નિર્મૂલ એવ કિમુ શીકરતઃ પ્રલીનો

ય(દ)ત્તરાજયમયમુષ્ણકરઃ કરોતિ ॥ ૬ ॥

પૂર્ત વિહાય નિહતધુતિમધ શોચ્યં

કાશ્યં તદેવ કુમુદૈકપતે । ભજસ્વ ।

યસ્મિન્સ્ત્વયા નિખિલચન્દનહેતુભૂતં

પ્રાપ્તં પુરાર્દનકપર્દિન્શિખામણિત્વમ્ ॥ ૭ ॥

(પ્રાપ્તં પુરાર્દનઃ પુરાણિઃ શિવઃ મણિત્વમ્) ॥ ૭ ॥

અડ્ગારગર્ભકરમિન્દુમિમં વિધાય

યાદૃચ્છિકાગમન કુરુ મેડધ રક્ષામ્ ।

કાલપ્રતીક્ષણપરો ભુવનોપકારે

. . . . જાતિરિતિ મા સ્તુતયેડપવાદઃ ॥ ૮ ॥

અન્તઃકલક્રુમુદયાશ્રિતશોણભાવ-

માલોચયામિ સખિ સમ્પ્રતિ ચન્દ્રબિમ્બમ્ ।

અડ્ગારચક્રમુપશાન્તકરાલમન્તઃ

કામસ્ય દુ(દ)ગ્ધવપુષ્પસ્ત્રિપુરાન્તકેન ॥ ૯ ॥

કિં ક્ષેમમધ સખિ નઃ કથયામ્બુરાશેઃ

સે(સો)ડયં કલાભિરખિલાભિરુદેતિ ચન્દ્રઃ ।

શૈલાત્મજાવપુરભેદફલાં સ્મરાણા-

મેકૈવ વર્તયતિ કસ્ય કલાભરેડપિ ॥ ૧૦ ॥

શાણોપલં મકરકેતનસાયકાનાં

પૂર્ણેન્દુબિમ્બમિદમાલિ વિતર્કયામિ ।

નો ચેત્તથા કથમિદં નિશિ તત્ત્વમેષા-
મસ્મિન્નુદ્ગચ્ચતિ કથં ચ પુનઃ ક્ષયોડસ્ય ॥ ૧૧ ॥

ઇન્દુચ્છલેન જલધેઃ પ્રલયાનલોડય-
મુજ્જૃમ્ભતે સપ્તિ વિયોગિજનક્ષયાય ।
મૂર્ધ્ના બિભર્તિ સરિતં પરમેશ્વરોડપિ
કાલેયચન્દ્રિતકલાપરિતાપગીતઃ ॥ ૧૨ ॥

યદાનિયં(?)યદિ સ સમ્પ્રતિ રાહુરિન્દુ
દિષ્ટયા ભવેદ્ધિરહિણામપિ જીવલાભઃ ।
ભુજ્યા સ્વયૈવ યદિ ભૂરિકુલં પરેષાં
મન્યે કદાચિદપિ હન્ત ખલો ન ભુક્તે ॥ ૧૩ ॥

પાત્રં કરાલગરગર્જિ(ર્મિ)તદેવ સત્યં
નૈવેન્દુબિમ્બમિદમાલિ યતશ્ચિરાય ।
ઉત્કણ્ઠતે મમ મનઃ શિવકણ્ઠમેવ
યઃ કાલકુટગરલામ(રમખ્ય)ખિલં રરક્ષ ॥ ૧૪ ॥

હૃદ્યાનિ મીલયસિ હન્ત સરોરુહાણિ
હા ચન્દ્ર જૃમ્ભયસિ સમ્પ્રતિ કૈરવાણિ ।
યુક્તં તવૈતદુભયં મલિનાશયસ્ય
હવ્યાવધીરણ . . . મભાજનં ચ ॥ ૧૬ ॥

આલોકિતં રમણભૂષણમડ્ગનાનાં
તાપં વિયોગસમયેડહમિતીતિ વાદઃ ।
ચૂડામણિઃ પશુપતેમિય(?)મિન્દુરાશિં
હા હન્ત વર્ધયતિ મે વિધિના શઠેન ॥ ૧૬ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે ચન્દ્રોદયપદ્ધતિસ્ત્રયસ્ત્રિંશત્ ।

ચતુસ્ત્રિંશી પદ્ધતિઃ । દૂતીપ્રેષણમ્

અવ્યાજદુસ્તરનિશીથપયોધિમધ્યે
વૈરાયમાણવિધિનૈવ નિપાતિતાનામ્ ।
એણીદૃશાં હરભયાપ્લવકાડક્ષિણીનાં
દૌત્યત્વયાનિ(?)ચરિતાનિ જનઃ શૃણોતુ ॥ ૧ ॥

કામાતુરો નહિ નિરૂપયતિ સ્વદૈન્યં
કાચિત્સમસ્તવનિતાજનપૂજનીયા ।
દૂત્યાન્મુઠ્ઠઃ સકુદપિ ત્રિપુરાન્તકસ્ય
કણ્ઠગ્રહાય વરણં ચકાર ॥ ૨ ॥

યઃ પાણ્ડુરસ્ત્વયમથાબ્ધિવિષં નિલી(પી)ય
નૈત્યં બિભર્તિ ભુવનત્રયરક્ષણાય ।
દૌત્યં તથાવિધતથા(યા)ર્હસિ શકુરસ્ય
તસ્યેવ કાપિ નવમમ્બુધરં યયાચે ॥ ૩ ॥

કલ્યાણબાન્ધવપરો જગતીહ માતુ-
રન્યો જનોઽયમિતિ જીવસખીષુ રૂક્ષા ।
કાચિત્સ્વમાતરમયાચત શમ્ભુદૌત્યં
કિં નૈવ કારયતિ કામભવો વિકારઃ ॥ ૪ ॥

સામોક્તિભિઃ પ્રિયસખીમનુચર્ય કાચિ-
દૌત્યાય વાચ્યમનયા પરિપૃચ્છ્યમાના ।
તૂષ્ણીમજાતનિજસઙ્ગમને વૃષાકું
વક્તવ્યહાનિપરિદૂયમના બભૂવ ॥ ૫ ॥

યામેવ જીવિતસર્ખી પરિરભ્ય ગાઢ-
મીશોપકણ્ઠગમને ત્વરયાગ્ચકાર ।
તાં પ્રસ્થિતાં સપદિ વીક્ષ્ય રુરોઘ કાચિ-
દીશાન્તિકાન્યવનિતાગમનાસહિષ્ણુઃ ॥ ૬ ॥

સન્દેશગર્ભિતપુટે સ્મરલેખપાત્રે
વિન્યસ્તસાન્દ્રનવચન્દનપદ્મમૂલે ।
શમ્ભોર્ભવિષ્યતિ કરપ્રણયીતિ કાચિ-
ન્મુદ્રાં વ્યથાવિરહિણી કુચચૂચુકેન ॥ ૭ ॥

મા ગાસ્ત્વમદ્ય હરસન્નિધિમસ્મદર્થે
પ્રાણાસિકા યદસિ મે તદિહાસિતવ્યમ્ ।
પ્રાણાઃ પ્રયાન્તુ સુખમદ્ય મમેતિ કાચિ-
ત્સ્નેહોક્તિભિઃ પ્રિયસર્ખી ત્વરયાગ્ચકાર ॥ ૮ ॥

ન પ્રેષિતા પ્રિયસખી ગિરિશસ્ય પાર્શ્વ
સા સ્ત્રીતિ શક્રિતધિયા સુદૃશા કયાપિ ।

મત્વા નપુંસકમિતિ પ્રહિતં મનોડભૂ-
ત્તથ્યાપિ તત્ર રમતે કિમયં વિધત્તામ્ ॥ ૯ ॥

કૃત્વાધરં રચિતચિહ્નમલક્તકેન
તસ્યાઃ કુચાગ્રમપિ કુકુમકર્દમેન ।
કાચિદ્ભીરહૃદયા હરસન્નિધાનં
ગન્તું પુનઃ પ્રિયસખીં વનિતા ન્યયુક્ત ॥ ૧૦ ॥

યોડપીદૃશં વિતનુતે પરકીયમિદં
તાદૃક્કલં સ ફલ(લભ)તે પુનરિત્યભિક્ષામ્ ।
મામદ્ય યોજય હરેણ વિધાય દૈત્ય-
મિત્યાજગાદ વિધુરા નિશિ ચક્રવાકીમ્ ॥ ૧૧ ॥

રાગઃ શઠો નિયતમન્યતરાનુરાગઃ
સ્વસ્થઃ સ એવ પુરુષસ્ય નિરકુશસ્ય ।
માનગ્રહો હિ મરણાય વધૂજનસ્ય
આચક્ષ્વ નાથમિતિ કાપિ જગાદ દૃતીમ્ ॥ ૧૨ ॥

વાર્તાહરીમનધિગમ્ય હરેઃ શુચાન્યા
તાપોડર્જિતે સ્તનતટેડશ્રુજલં મુમોય ।
તસ્મૈ હૃદિ સ્થિતવતે સ્થિત એતદીયાં
વક્તું પ્રવિષ્ટમિતરન્નહિ તત્ર દૃષ્ટિમ્ ॥ ૧૩ ॥

સન્દેશમીશવિષયં સ્વયમેવ કાચિ-
દ્યમ્મિન્વિલેખિતુમુપાક્રમતાગ્ચિતાક્ષી ।
તત્રૈતદાશુ ધૃતકજ્જલબાષ્પપાતૈઃ
પ્રાગક્ષરાર્પણવિધેર્મલિનીચકાર ॥ ૧૪ ॥

કિં કિં પરિભ્રમસિ . . . કુદલે મે
પુષ્પોજિઝતેડપિ મધુપાર્થિતયા તથૈવ ।
આનીય શમ્ભુમિહ સ દ્રુતમાત્રકામો
ભૂયાદિતિ ભ્રમરમાહ શુચેવ કાચિત્ ॥ ૧૫ ॥

દીર્ઘં મયૈવ કલજલ્પિતશિક્ષણં તે
તદીક્ષતામવિરતસ્ય સ એષ કાલઃ ।
કાલાન્તકાય કથયા મમ કામપીડા-
મિત્યન્તરડ્ગમપરા શુકમાબભાષે ॥ ૧૬ ॥

કણ્ઠાવતંસકુસુમાશ્રયણાપદેશા-
ત્કસ્યૈવ કણ્ઠવિવરં પ્રતિપાદ્ય સઘઃ ।
વાર્તાહરો ભવ હરાય મમૈવ કાચિ-
દાત્માલકાન્તિકચરં ભ્રમરં બભાષે ॥ ૧૭ ॥

સ શ્લેષદુઃખશમનાય સરોરુહિણ્યાઃ
સન્ધ્યા પ્રયાન્તમનુગમ્ય કઠોરભાસમ્ ।
આયાસ(સિ)તેન ન વિનેતિ કથાપ્રસંગા-
ત્સખ્યુઃ પુરો વિરહિણી વચનં જગાદ ॥ ૧૮ ॥

આહૂય દૌત્યગમનાભિમુખીં વયસ્યાં
સન્દેશમીશવિષયે બહુ વક્તુકામા ।
તત્પાર્શ્વમેષ્યસિ યદીત્યસમામિતોક્તિ-
ર્ભાષ્યૈરવોચદપરા કથનીયશેષમ્ ॥ ૧૯ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે દૂતીપ્રેષણપદ્ધતિશ્ચતુત્રિંશત્ ।

પચ્ચત્રિંશી પદ્ધતિઃ । દૂતીવચનમ્

અસ્માદ્દશામસુલભસ્ય વિભોરશક્યે
દૌત્યે પદે યુવતિભિર્વિનિયોજિતાનામ્ ।
તં વ્યાપિનં ગગન એવ વિધાય લક્ષ્યં
દૌત્યોચિતાનિ વચનાન્યભવન્સખીનામ્ ॥ ૧ ॥

કાલાન્તકોડયમિતિ વિશ્વજનપ્રસિદ્ધં
સત્યાં વિધાતુમિતિ ચેદ્ધિરિજાભિલાષઃ ।
યો બાધતે ત્વયિ દૃઢપ્રણયાં સખીં મે
કાલં તમદ્ય ઝટિતિ ક્ષપય ક્ષપાપ્યમ્ ॥ ૨ ॥

સખ્યાં વસન્તસખબાણગણાર્દિતાયાં
તાં કિચ્ચિદત્ર કરુણાં તરુણેન્દુમૌલે ।
મા વા (?)ન નઃ ક્ષિતિરતો મરણં વરિષ્ઠં
જીવસ્થિતેસ્ત્વમનુરાગનિમિત્તમસ્યાઃ ॥ ૩ ॥

કિં વિસ્તરેણ શ્ૃણુ શકુર સઙ્ગહોક્તિં

वक्तव्यवस्तुनि मया सति पृथ्ज्यमाने ।

नैवाक्षरैः सपदि कण्ठगतैर्मृगाक्ष्याः

प्राणैरभाणि हरितव्यमशेषमेव ॥ ४ ॥

गौरीसम्पत्तय तव मा भवतु प्रसक्तिः(त्तिः)

कल्याणकाममितरासु मृगेक्षाणासु ।

कण्ठे चिरं रुचिमती गरनीलमूले

भूयात्सदैव करुणाधिकवल्लभाय ॥ ५ ॥

शम्भो तदा त्वदवलोकनपुण्यकाले

यान्त्यामभून्निपतितः प्रथमाश्रुपूरः ।

शोकाश्रुणः परिभवेऽपि किमायताक्ष्या-

स्तस्यास्तथोर्नयनयोरनुवृत्तमेव ॥ ६ ॥

सर्वज्ञाता निरुपयिच्छ(?)कृपापि सिद्धे-

रव्याडतत्वमिति नाथ गुणास्त्रयस्ते ।

तत्र त्रये नियतमन्यतरस्य लोप-

स्तस्या न येदिल विधास्यति ज्वरक्षाम् ॥ ७ ॥

पाण्डुत्वमावडति भस्मकृतिं विनाङ्गे

धूमं विना य नयनाश्रुनिपातलेतुः ।

शम्भो विना ज्वलति येन्यनमद्भुतं त-

त्तस्यास्त्वदीयविरडप्रथितो डुताशः ॥ ८ ॥

याये भवन्तमिदमद्य जटाकलापे

पूर्णा निघेडि शशिनं विकलं विडाय ।

दैन्यं य ते विकलयन्द्रपरिग्रहोत्थं

तस्याश्च मा भवतु दुर्विषडोऽद्य तापः ॥ ९ ॥

यत्तादृशं मयि तथा प्रणिपातदैन्यं

सभ्या गिरीशसङ्घितेऽत्र निनादमेतत् ।

सद्यस्त्वया य नरनैपुण्ड्रवैव

यन्निद्रया निशि विभो प्रणयव्यवायः ॥ १० ॥

त्वां यायते मम सप्ती निशि मन्त्रिकेत-

मागम्यतामिति पुरार्दन मन्मुपेन ।

नातः परं मृगदृशामभिमानभङ्गो

લભ્યેત ચેદભિમતં નનુ સોઽપિ મહ્યમ્ ॥ ૧૧ ॥

મઘ(ધ્ય)સ્થિતિં તવ મનોભવપીડિતાયાં
યાચે ન પક્ષપતનં ચિરજીવસખ્યામ્ ।
એતાવતૈવ હિ ભવિષ્યતિ કામ્યસિદ્ધિ-
ર્માધ્યસ્થ્યમાતુરજનેષ્વપિ પક્ષપાતઃ ॥ ૧૨ ॥

આશ્લેષણં તવ સુદુર્લભમસ્તુ શમ્ભો
સખ્યાઃ પ્રયચ્છ લલિતં તવ બાહુમૂલમ્ ।
તસ્યા ગલે વિનિહિતા(?)મસવઃ પ્રયાણે
પ્રારમ્ભિણી(?)પુનરિમં ન વિલડ્ઘયેયુઃ ॥ ૧૩ ॥

ગૌરીકુયાર્પણમહાવલયાહિધન્યે
કણ્ઠેન તેઽન્યવનિતાજનસડ્ગમોહઃ ।
તત્ર સ્વ(ત્વ)યાર્પિતમવેક્ષ(નવેન)ભુજડ્ગમેન
તસ્યા ભુજોઽપિ ઘટતામિતિ નાથ યાચે ॥ ૧૪ ॥

કુર્વન્તુ તાપમવરે વિરહાઃ પરેષાં
યાચ્યાવિભગ્જનમિદં તવ નૈવ યુક્તમ્ ।
શમ્ભો યતસ્ત્વમપિ વેત્સિ વિરોહભિક્ષું
નિત્યં સુદુર્વિષમયાચનભડ્ગપીડામ્ ॥ ૧૫ ॥

ત્વત્સંશ્રુતાપિ ભવતૈવમુપેક્ષિતા ચે-
ત્સા નઃ સશેઃ(?)વરદ હન્ત તવૈવ હાનિઃ ।
યત્રીલિમા તવ ગલે સહસૈવ જસ્યાત્(?)
કારુણ્યહેમનિકષોપલશૈલલક્ષ્મીઃ ॥ ૧૬ ॥

સા પદ્મચારુનયના વિષમેક્ષણસ્ત્વં
સા કુઞ્ચિતાલકભરા હર ધૂર્જટિસ્ત્વમ્ ।
સા સદ્ગુણૈકવસતિર્ગુણવર્જિતસ્ત્વં
તસ્યાસ્તથાપિ કિમિદં તવ દુર્લભોઽસિ ॥ ૧૭ ॥

યા વીક્ષ્ય નાથ ગરલં તવ કણ્ઠમૂલે
યા પત્રગેન્દુ(ન્દ્ર)મપિ તત્ર પુરા નિનિન્દ ।
જાતસ્મૃતૈવ ભગવન્ભવતીયમાત્રે(ર્તા)
પાપાદિયં ન સહતે વિરહં ત(ત્વ)દીયમ્ ॥ ૧૮ ॥

કામં વૃથા ભવતુ મે ત્વયિ કામદૈત્યં
પ્રષ્ટવ્યમેતદભિધેહિ પિનાકપાણે ।
તસ્યારતથા સ્મરશરૈર્વિહિતપ્રહારે
ચિત્તે વસન્નપિ કથં ત્વમકામવિદ્ધઃ ॥ ૧૯ ॥

ગડ્ગાપયઃ સકલમેવ કપર્દકોણે
સઘો વિલીનમિતિ નાથ કિયાન્મદસ્તે ।
સામર્થ્યમસ્તિ યદિ તે નયનામ્બુપૂરઃ
સખ્યાસ્ત્વદીયવિરહપ્રચિતો નિવાર્યઃ ॥ ૨૦ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે દૂતીવચનપદ્ધતિઃ પચ્ચત્રિંશત્ ।

ષટ્ત્રિંશી પદ્ધતિઃ । રજનીયાપનોક્તિઃ

વિશ્લેષિતૈર્યુવતયો વિરહે ત્રિયામં
નિન્યુઃ સુદુઃસહવિયોગનિતાન્તદીર્ઘામ્ ।
તેષાં વિચક્ષણવચસ્યુપવર્ણન
વાણીભિમાં વચમમી ચરિતાર્થયામઃ ॥ ૧ ॥

કસ્યાશ્ચિદિન્દુમલયાનિલચક્રવાક-
કેઠુારસન્તમસકૈરવસૌરભાઘૈઃ ।
વિશ્લેષવંશમથનૈર્નિચિતે નિશીથે
મૂર્છાપ્રસાદકૃત એવ હિ જીવલાભઃ ॥ ૨ ॥

પ્રત્યગ્રપુષ્પરચિતે શયને ન શિશ્યે
નાશ્લિષ્ટ(?)કુત્ર ચ ન ચૈવ સર્ખી બભાષે ।
નાપિ ક્વચિસ્થિતિમતી ન યયૌ ન વિદ્મઃ
કિં કિં વિધાય વિધુરા રજનીમનૈષીત્ ॥ ૩ ॥

ચન્દ્રક્ષયં ભવ મુહુર્ભુજગામિષસ્ય(?)
ભૂયાઃ કલક્રુનિલયો જલતાં ભજસ્વ ।
કસ્યાશ્ચિદિત્યપુનરુક્તમુદીરિતાભિઃ
શાપોક્તિભિઃ સહ નિશાવિરતિં પ્રપેદે ॥ ૪ ॥

તચ્ચિન્તનૈસ્તદનુબન્ધિકથાપ્રસડ્ગૈ-
સ્તત્સડ્ગમાનુગુણકર્મનિરૂપણાભિઃ ।

તન્નામભાષિશુકસંહનનૈશ્ચ કાચિ-
દ્વાત્રિં નિનાય રહિતા પરમેશ્વરેણ ॥ ૫ ॥

પર્યામશીકર મણ્ડલતાલવૃન્તા
નીરન્ધ્રસંસ્તવદૃઢપ્રણયા સખીવ ।
કસ્યાશ્ચિદીશવિરહવ્યસને પ્રવૃત્તે
પાર્શ્વ ન જાતુ વિજહૌ વિપુલા ત્રિયામા ॥ ૬ ॥

સન્તમમૂર્તિરતિશીતલરાજરમ્ભા
શમ્ભોસ્તતાર રજનીચરિતં વિયુક્તા ।
કિન્તુ ચ્યુતે દયિતપોતદૃઢૌપગૂઢે
યસ્માન્ ભાવિ પુનરુત્તરણં વધૂનામ્ ॥ ૭ ॥

વ્યાજોક્તિભિશ્ચ ગમનાય ગતિપ્રસક્તા-
માહૂય શકુરવશીકૃતિશાસ્ત્રિભિશ્ચ ।
દૂતી પ્રકૃત્ય પુનરેવ પુનઃ કૃતાભિ-
ર્યાતા નિશા મૃગદૃશો ન તુ સા પ્રયાતા ॥ ૮ ॥

પૌષ્પૈઃ શરૈઃ પ્રહરતો રતિનાયકસ્ય
પુષ્પાસ્ત્રવિદ્ધવપુષ્પશ્ચ મૃગેક્ષણાયાઃ ।
પ્રાયેણ નૈવ નિશિ સુમિરભૂતથાપિ
મૂર્છાસુ સા વિરહિતાપિ નિમીલિતાક્ષી ॥ ૯ ॥

કિં કાલરાત્રિરથવા કિમુ કાલદૂતી
કિં પાપસંહતિરનેકવિધપ્રવૃત્તા ।
કિં મર્મકૃન્તનકરી શિતહેતિરેષે-
ત્યેકા વ્યલઙ્ઘયદપોક્તિભિરેવ રાત્રિમ્ ॥ ૧૦ ॥

ચન્દ્રાભિધાનવડવાગ્નિમદૃષ્ટપારં
કન્દર્પકેતુમકરભ્રમણાતિભીમમ્ ।
અચ્છિન્નબન્ધહરચિન્તનસેતુનૈવ
કાચિદ્રભીરરજનીજલધિં તતાર ॥ ૧૧ ॥

શૈત્યાર્થિની કુસુમતલ્પમવાપ પૂર્વ
પશ્ચાત્પવાલશયનં તદપિ પ્રમુચ્ય ।
શ્રીકણ્ઠકણ્ઠસરસીમતિશઙ્કયહેતોઃ
કાચિદ્રતામભિનવૈશ્ચ નિશાં નિનાય ॥ ૧૨ ॥

વાપીમવાપ નવચન્દનપદ્મલિપ્તા

પ્રત્યગ્રપુષ્પશયનાત્પુનરેતદસ્યાઃ ।

ઇત્યં દ્રયોરપિ તથોરરતિં વહન્તી

કાચિદ્ગતાગતગતેન નિશાં નિનાય ॥ ૧૩ ॥

યસ્યાઃ ક્ષણાદપગતિં હરવિપ્રયુક્તા

યસ્યાશ્ચ કાચન સમાગમમાશંસ ।

ન પ્રસ્થિતા ચ રજની ન સમાગતા વા

નિદ્રાવિધાતરિ વિરોધિનિ નેષ્ટસિદ્ધિઃ ॥ ૧૪ ॥

એકક્ષણપ્રતિસ . . . દિવસાર્જવેન

યોગાન્નિશા ચ વિરહાદપનામદીર્ઘઃ ।

તાભ્યાં વિવર્જિતરહો દિવસક્ષપાભ્યાં

દેહું વિચિન્ત્ય વિરહિણ્યપરા ચચાર ॥ ૧૫ ॥

આલમ્બિતે પ્રિયસખીભિરથાત્મનાપિ

પર્યાયતઃ ક્ષણમશાન્તિવશેન મુક્તૈઃ ।

બાલા શિલામિવ વિશાલતમાં કથચ્ચિ-

ત્કાચિદ્ભુજૈઃ પુરજિતો રજનીં ચકાર ॥ ૧૬ ॥

શક્યેતરાય ગિરિશાય રુચૈર્વચોભિ-

દૌંત્યાય જીવિતસખીમપરા ન્યયુક્ત ।

પ્રાણવ્યયે વિરહિણી રજનીમશેષાં

તસ્યાશ્ચિરાયિતવશેન ચિરાયતે સ્મ ॥ ૧૭ ॥

ગૌરીપતેરથ ચ ચૌર્યમવેક્ષ્ય કાચિ-

દ્રાત્રિં નિનાય નિખિલામપિ જાગરેણ ।

લબ્ધેડપિ રક્તકુમુદિન્યવિતન્દ્રગડ્ગા

જાગર્તિ તસ્કરજનો નિશિ પુષ્કલોડપિ ॥ ૧૮ ॥

કાચિત્ક્ષપાં ક્ષપયિતું વિપુલાં સખીભિઃ

સમ્પ્રસ્તુતસ્ય વૃષવાહનકીર્તનસ્ય ।

આકર્ણનેન ચરમેતરયોઃ પ્રવૃત્તાં

સન્ધ્યાં દ્રયોરપિ તથોર્યુગપદ્દર્શ ॥ ૧૯ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે રજનીયાપનોક્તિપદ્ધતિઃ ષટ્ત્રિંશત્ ।

સમત્રિંશી પદ્યતિઃ । રજનીયાપનોક્તિઃ

દીર્ઘાં નિશાં શમયિતું વિરહે હરેણ
નિદ્રાપ્રસક્તિરહિતસ્ય વધૂજનસ્ય ।
નાનાવિધાનિ ચરિતાનિ સર્ખી પ્રકૃત્ય
જાતાનિ યાનિ કથયામ્યહમથ તાનિ ॥ ૧ ॥

આહૂત એવ ન સમીપમુપૈતિ ભિક્ષાં
ગૃહ્ણતિ નૈવ મુહુ મ્બયતે તથાપિ ।
યત્તે ચિરાદનુસૃતોડપિ ન ચાભિમુખ્યં
ભિક્ષુ મૃગાક્ષિ વદ કોડયમદૃષ્ટપૂર્વમ્ ॥ ૨ ॥

ભિક્ષાપ્રદાનસમયે ન મયા તદાની-
માલિઙ્ગિતોડભવદહં પુનરથ દૂયે ।
ચિન્તામણિં કરતલસ્થમુપેક્ષયોર્વ્યા-
સઘો નિપાત્ય મૃગયે તમિતસ્તતોડપિ ॥ ૩ ॥

ભિક્ષાતિસર્જનમિષાદહમિન્દુમૌલે
વક્ષઃસ્થલેન મમ યોજયિતું પ્રવૃત્તા ।
અત્રાન્તરે શ્વસિતમૂર્જિતમુત્સસર્જ
હારો હરસ્ય સખિ ભાગ્યવિપર્યયેણ ॥ ૪ ॥

ભિક્ષાં દદાત્યભવતી(?)મુદિતે શિવેન
તાં દાતુમોદનમર્યાં મયિ સોડઘ માયામ્ ।
યત્તસ્ય ગર્ભિત રરહઃપ્રવૃત્ત-
મન્દસ્મિતં સખિ ન તે હૃદયાદપૈતિ ॥ ૫ ॥

ગાત્રં વિકર્ષિતમભૂદ્ધિરિશાનવાત્યા
વાર્ધાસ્રમીક્ષણમદર્શનતઃ શિવસ્ય ।
લબ્ધ્વા શિવં સતતમાહિતસન્નિધાનં
સન્તપ્યતે સખિ કથં હૃદયં મદીયમ્ ॥ ૬ ॥

યદાગમિષ્યતિ મદીયગૃહોપકણ્ઠં
ભિક્ષાટનાય ગિરિશઃ સમનન્તરેડપિ ।
તસ્યોપગૃહનવિધિર્ભવિતવ્ય એવ

દાતું પ્રદાનસમયે સ્વવશો હિ ભિક્ષુઃ ॥ ૭ ॥

નાટયે કૃતશ્રમમિવાસ્ય પદં ગતેન

દેહીતિ દીનપદમખ્યનુષક્તરાગમ્ ।

પત્રાવલમ્બ્યહિકરઃ કરણપ્રવીણઃ

પ્રાયેણ કોડપિ નટ ઓષ ન ભિક્ષુરેષઃ ॥ ૮ ॥

ઇક્ષુર્ધનુર્મધુકરાવલિરેવ મૌર્વી

શસ્ત્રાણિ પગ્ન્ય નવપુષ્પમયાનિ કસ્ય ।

લોકત્રયં વિજયતે મદનસ્તથાપિ

. . . . મયાય નિજઘૈર્યમતન્નમેતત્ ॥ ૯ ॥

પુષ્પાયુધો ગિ(રિ)શનેત્રહુતાશનેન

પ્રાગભસ્મસાહૃત ઇતિ સ્મ કથા વૃથૈવ ।

આલિડ્ગિતાનનમમુષ્ય તયોપદિષ્ટો

મન્યે વિયોગિજનદાહવિધિપ્રકાશઃ ॥ ૧૦ ॥

બદ્ધા જટા નયનમખ્યસમં ચિતૈસ્ત-

ત્રીતં વપુશ્ચ ભસિતૈરતિધૂસરત્વમ્ ।

એવં ય નોહ ભૈક્ષ્યારે

કાન્તીવિગૂહિતમહો વિભભૂવ શમ્ભુઃ ॥ ૧૧ ॥

તાં પાર્વતીં મનસિ મે પરમેશ્વરેણ

યો યેન યોજયિતુમક્ષમતાં પ્રપેદે ।

તેનૈવ માં શમયિતું યતતે મુઘૈવ

કામોડપિ કામુકવદેવ વિવેકહીનઃ ॥ ૧૨ ॥

વીથ્યાં તથા પુરત એવ જનસ્ય શમ્ભું

કણ્ઠે ગ્રહીતુમભયં વિહિતોદ્યમેવ ।

લજ્જા રુરોધ સપ્તિ માં સહસા કિમન્ય-

ત્સ્ત્રીવાત્ર સાખ્યભવદેવ હિ મે સપત્ની ॥ ૧૩ ॥

સ્ત્રીજાતિમાત્રહૃદયાર્તિકકે વૃષાહ્ને

કન્દર્પદૈત્યમનુતિષ્ઠતિ કેવલસ્યા(?) ।

કીડાશુકઃ શરણામન્યતમો મમાયં

લોકે પુનઃ કલિતમાત્રવચાન(?)દૂતઃ ॥ ૧૪ ॥

સાક્ષાત્પુરસ્થિતમપોહ્ય વૃષાકુમધ
ચિત્રે નિવેશ્ય પરિરમ્ભણમાચરન્તી ।
ભિત્ત્વા વિહારસરસીં પરિવૃદ્ધપૂરાં
વાઙ્છામિ ગાહિતુમહં મૃગતૃષ્ણિકાયામ્ ॥ ૧૫ ॥
ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે રજનીયાપનોક્તિપદ્ધતિઃ સમત્રિંશત્ ।

અષ્ટત્રિંશી પદ્ધતિઃ । સ્વપ્નઃ

નીરન્દ્રમુક્તશરપીડિતમાનસાના-
મેણીદૃશામકરુણેન મનોભવેન ।
વિશ્લેષસુપ્તિવિષયાણિ નિશાવિરામે
જાતાનિ યાનિ ચરિતાનિ વદામિ તાનિ ॥ ૧ ॥
નિદ્રાવર્તીં ગિરિજયા કૃતદેહસન્ધિ-
રપ્યાજગામ વિધુરાં સ્વયમિન્દુમૌલિઃ ।
અપ્યન્યયોષિદુપધાનપદે નિરુદ્ધ-
પ્રીત્યા ધ્રુવં પ્રભુજનો ભવ(જ)તેડન્યનારીમ્ ॥ ૨ ॥
વામે વિધૌ ભવતિ બન્ધુજનોડપિ વૈરી
સુપ્તિ કથયિષ્યેપિ જીવસાખીં નિશાન્તે ।
મૂર્છાભયાદ્વિરહિણીં પ્રતિબોધયન્તી
વિચ્છન્તિ(?)માશુ વિદધે હરસઙ્ગમસ્ય ॥ ૩ ॥
લાભં પરાર્થમપરત્ર નયેદ્વિધાતા
સુખ્યાગતે વિધુરયા ગિરિશે કયાચિત્ ।
ગાઢોપગૂહનવિધેરસકૃત્કૃતસ્ય
પાશ્વોપધાતમભવત્સહસૈવ પાત્રમ્ ॥ ૪ ॥
રોમાઞ્ચિતૈરવયવૈઃ સ્ફુરિતાધરેણ
કિંચિદ્વિલગ્નનવતા ચ કુચદ્રયેન ।
જ્ઞાત્વા સાખી હરસમાગમનં ચરન્તી
નિદ્રાં સ્વકીયહરનિર્વહણાં નનન્દ ॥ ૫ ॥
કાચિત્કથયન્ન નિશાવિરતિપ્રસુપ્ત્યા
સમ્મીલિતાક્ષિયુગલાપિ શિવં દદર્શ ।

યા પુણ્ડરીકવદના ચ મૃગાયતાક્ષી
તસ્યા વિરુદ્ધચરિતાસ્પદતાપિ યુક્તા ॥ ૬ ॥

સાક્ષાત્કૃતે પશુપતૌ ન કદાપિ શોચ્યા
જાયેત મીલનદશા નિયતં નરાણામ્ ।
યદ્દૃષ્ટવદ્ગિરિશમહિ તદાયતાક્ષ્યા
યત્નં વિનૈવ નિશિ મીલિતમક્ષિયુગ્મમ્ ॥ ૭ ॥

જાતપ્રબોધજનલભ્યનિજાનુભૂતિં
સુખ્યૈ(મ્)વ કાપ્યનુબભૂવ શિવં વિયુક્તા ।
સ્નેહઃ શિવે યદિ ભવેદમિતો નરાણાં
માર્ગેણ વિધ્યતિ ન કર્ષવતાપિ શમ્ભુઃ ॥ ૮ ॥

યત્સુપ્તિભડ્ગકરણં સ્મૃતિભિર્નિષિદ્ધં
તેનૈવ સર્વવિષયં વિરહાર્તલક્ષ્યમ્ ।
સખ્યા પ્રભાતમિતિ કાપિ નિબોધયન્ત્યા
હા હન્ત ભજ્જિતશિવાનુભવા બભૂવ ॥ ૯ ॥

ઉદ્દિશ્ય કાપિ વિધુરા ગિરિશાનુભૂતિં
સુખ્યૈવ લોચનનિમીલનમાયકાક્ષે ।
તસ્યાસ્તદેતદ્દુચિતં ખલુ યેન સર્વે
પશ્યન્તિ તં શમમના(નો)વિનિમીલિતાક્ષઃ(ક્ષા) ॥ ૧૦ ॥

આલિડ્ગનં કિમથવાધરપાનમસ્ય
મન્દસ્મિતં કિમુત વા સ્થિતિરેવ તૃષ્ણીમ્ ।
અન્યક્રિયા કિમપિ કાપિ સખીમપૃચ્છ-
ત્સ્વપ્રાગતેન ગિરિશેન રતિં ચિકીર્ષુઃ ॥ ૧૧ ॥

સર્વોડપિ ચૌર્યમપરા(?)વનિતાસુ કુર્વ-
ન્કામી સમીપ્સતિ પરસ્ય જનસ્ય સુપ્તિમ્ ।
આશ્ચર્યમેતદયલેન્દ્રસુતાભયેન
યત્સુમયૈવ વિદધે રસચૌર્યમેવ ॥ ૧૨ ॥

યોગપ્રબુદ્ધહરિનાભિસરોજસુષૈ
સમ્ભાવ્યતે ન ખલુ . . . ગિરિજાપરેણ ।
સૃષ્ટ્યન્તરે કુરુ તદાગમનપ્રધાનં
સુખ્યેતિ કાપિ નયનામ્બુરુહં યથાયે ॥ ૧૩ ॥

વામભ્રુવાં હરસમાનયનાય નિદ્રા
 નાભ્યર્થિતા તદપિ સૈવ ન માનનીયઃ ।
 અભ્યર્થિતાપિ વિદધે ન સખીતિ દૃષ્ટં
 કિં કસ્ય કેન ફલમિત્યુપતર્જ્યમેવ ॥ ૧૪ ॥
 પાર્શ્વે તવેન્દુમુખિ શકુરમાનયેતિ
 વિશ્વસ્ય માં નયનમીલનમાચરેતિ ।
 સ્વપ્ને સમાગમમનેન વિબુદ્ય તન્વ્યા
 નિદ્રાવર્તી પ્રિયસખી વિદધે વિયુક્તામ્ ॥ ૧૫ ॥
 જાગ્રત્પગ્ન્યવિપરીતવિધાનદક્ષે
 દેવ્યદ્ય મે નયનયોઃ ક્ષણમાત્રમાસ્સ્વ ।
 કામ્યાર્થસિદ્ધિચિયતૈવ મમેતિ નિદ્રા-
 મન્તર્નિગદ્ય વિધુરા ન ચ તલ્પમાપ ॥ ૧૬ ॥
 ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે સ્વપ્નપદ્ધતિરષ્ટત્રિંશત્ ।

એકોનયત્વારિંશી પદ્ધતિઃ । સ્વપ્રોક્તિઃ

સડ્ગત્ય રાત્રિવિરતૌ કથમધ્યવાસ-
 નિદ્રાપ્રસાદસુલભેન મહેશ્વરેણ ।
 સ્વપ્રોપભોગમવદન્નમદાઃ પ્રમોદ-
 ત્સદ્યો હરસ્ય હિ મતાય સખીજનાય ॥ ૧ ॥
 સ્વપ્રો હરેણ રતિમદ્ય વિધાતુમીષ-
 ત્સક્તસ્ત્વયારતકૃપયા પ્રતિબોધિતાહમ્ ।
 સુપ્તિં વ્રજેયમધુનાસ્ય સમાગમાય
 ભૂયોડપિ નૈવ સખિ મે પ્રતિબોધિની ભૂઃ ॥ ૨ ॥
 આલિડ્ગિતાડ્ગમભયં શશિભૂષણેન
 સ્વપ્ને મયા તુ ન સ યન્ન ગલે ગૃહીતઃ ।
 બ્રીડાવશસ્તિમિતયા સખિ હન્ત પાપા-
 ત્રોડજ્ઞાસિષં કિમિતિ સુપ્તિવિજૃમ્ભિતં તત્ ॥ ૩ ॥
 સ્વપ્ને હરેણ વિહિતેડપિ તથૈવ ભાગે

नासीत्क्षतं वपुषि मे सपि डा उतास्मि ।

यन्नैव कृष्टमधरं न रतिक्षतस्य

क्षत्रं तदेवमुभयं कुलङ्गिनमेतत् ॥ ४ ॥

यः प्रस्थितो गतघृणः सपि यन्द्रमौलिः

स्वप्रागतः प्रथममेव मयोपगूढः ।

वीथीगतो यदि भवेत्त्रपयाभिभूता

तस्याग्रतो नडि यथैव पुरा भवेयम् ॥ ५ ॥

सुस्वप्नदर्शनकुलं भवति प्रबोधे

पश्चादिति स्म कथयन्ति तदन्यथापि ।

स्वप्ने शिवस्य निशि वीक्षाणामावि जातं

तस्योपगूढनविधिं तदसूत सद्यः ॥ ६ ॥

स्वप्ने छरेण परिभोगरसेप्सुना मे

वासो गृहीतमिदमेव तदा विबुधम् ।

सभ्यावयोरुपरि यानि विद्येष्टितानि

ज्ञाता परं विषमसायक एव तेषाम् ॥ ७ ॥

यन्मे छरेण सड सङ्गमसौम्यछेतौ

नेत्रोन्निमीलनदशां स्वयमाससाद ।

सोढा स्वयं विपदमर्त्यपडारकृत्यं

नेत्रोपमस्य यरिते किमुत स्वदृष्टेः ॥ ८ ॥

स्वप्नोपलम्भनदशा मम सैव नित्यं

भूयात्प्रजागरदशा सपि माददापि (?) ।

यस्यामवापदयलेन्द्रसुतैकशेषं (?)

वक्तुः प्रजागरसुदुर्लभमीश्वरस्य ॥ ९ ॥

स्वप्ने शिवः सुदति सम्प्रति देहि भिक्षा-

मित्यूचिवानडमदामविलम्ब्य तस्मै ।

नैवाददे न गत(वान्)स्मितमेव यडे

दत्ता मयास्य तु गले दृढमङ्गुपाली ॥ १० ॥

यो वीक्षितोऽड(नि)निशि . . . सुप्रलब्ध-

शर्याम(?) . . . मधिरिरंसुरिवाससाद ।

दृष्ट्वा तमाशु गलता वसनांशुकेन

જારાયિતં ચિરનિતમ્ભનિષેવિણા ॥ ૧૧ ॥

આલમ્બ્યમાનવસના સકલેશ્વરેણ

મુગ્ધેત્યવોચમપતસ્થિથિલોડસ્ય હસ્તઃ ।

સ્વપ્ને સપ્તિ ક્ષણત એવ હતો ભુજો મે

જગ્રાહ કણ્ઠમયમસ્તદયસ્ય તસ્ય ॥ ૧૨ ॥

સ્વપ્ને હરેણ સતિ નિર્દયમારયુદ્ધે

લુપ્તો ન ચન્દનરસઃ કુચયોરયં મે ।

નૈવાધરેડપિ દશનક્ષતમીક્ષ્યતે ય-

જજાગ્રગતાદપિ વરં સપ્તિ સુખભોગઃ ॥ ૧૩ ॥

આવિસ્મિતેન ગિરિશેન હૃતા સ્મ લજ્જા

નિદ્રાગમે સપ્તિ ગૃહીતકરાભ(હ)માસમ્ ।

આમૂલકણ્ઠકિતપદ્મજનાલકલ્પ-

મદ્યાપિ પશ્ય ચરિતાર્થમિદં પ્રકોષ્ટમ્ ॥ ૧૪ ॥

રત્યુત્સવાય મમ લમ્બિતમીશ્વરેણ

વાસોડનિશં રતિ સમાગતેન ।

બોધેન તદ્ભલિતમૈક્ષત હન્ત ગન્તું

સોડયં પુરા ન ખલુ તિષ્ઠતિ ચન્દ્રમૌલી(લિઃ) ॥ ૧૫ ॥

નિદ્રેવ જીવિતસર્પી મનસૈવ સખ્યો

યૂયં મૃષાપ્રણયસંવરમાચરન્ત્યઃ ।

યા દુર્લભં ગિરિસુતાવરમદ્ય દૂરા-

દાનીય મે શયનમધ્યગતં ચકાર ॥ ૧૬ ॥

નિમ્બીકૃતસ્તનયુગં વિહિતોપગૂહ-

સ્વપ્નાગતેન યદહં પરમેશ્વરેણ ।

તેનૈવ હારગલિતાઃ સપ્તિ પશ્ય મુક્તાઃ

સત્યં ભવત્યનૂતમેવ કૃતં શિવેન ॥ ૧૭ ॥

ઇત્યુત્ત્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે સ્વપ્નોક્તિપદ્ધતિરેકોનચત્વારિંશત્ ।

ચત્વારિંશી પદ્ધતિઃ । ગૌરીપ્રશંસા

સ્વપ્ને મુહૂર્તમનુભૂય પિનાકપાણિં

નિઃશેષલુપ્તસરહ(?)વ્યસના યુવત્યઃ ।

તેનૈવ નિત્યમપિ સેવિતયૌવનાયા

ગૌર્યાઃ પ્રશસ્તિગિરમાત્મગતાં શશંસુઃ ॥ ૧ ॥

સા શૈલરાજતનયા વનિતાસુ વર્યા-

માલભ્ય રુઢિસુલભે વિરહે હરેણ ।

પાદોદકાયિતજલા મુહુરેવ યસ્યા-

સ્તન્મૌલિદિવ્યતટિનીપત(તટ)યોર્નિપત્ય ॥ ૨ ॥

સા પાર્વતી સ્તનવતી ભુવને પૂ(વૃ)થાન્યાઃ

કલેશાવહા યુવતયઃ સ્તનમુદ્ગહન્તિ ।

યસ્યાઃ પયોધરયુગેન મનોજશત્રો-

ર્વક્ષઃસ્થલેડપિ વિહિતા રતિમર્દમુદ્રા ॥ ૩ ॥

સા રાજતે જગતિ શૈલસુતા વધૂનાં

યા જાયતે હરગલગ્રહણોત્સવેષુ ।

આનન્દનિર્ભરતયા મુકુલીકૃતાક્ષી

મોહં ગતેસ્વગરસ્ય મહોષ્માણૈવ ॥ ૪ ॥

સૈવોત્તમા જગતિ પર્વતરાજપુત્રી

પીત્વા યદીયમધરામૃતમિન્દુમૌલિઃ ।

આત્મીયમપ્રતિમૃદુઃ સહ કાલકૂટ-

ક્ષ્વેડોપતાપમખિલં શમયાઞ્ચકાર ॥ ૫ ॥

સા પાર્વતી વિજયતાં ભુવનસ્ય માતા

સ્થેમાનમાજગતમ્ડગલભૂષણસ્ય ।

નિશ્ચિત્ય યા ગતભયા વિદધેડભ્યનુજાં

ભર્ત્રા કૃતસ્ય ગરલાશનસાહસસ્ય ॥ ૬ ॥

સૌભાગ્યજન્મવસતિઃ કિલ શૈલકન્યા-

કામાભિભૂત્યુચિતમસ્ય . . . સંવિધાતુમ્ ।

કણ્ઠે મુહુર્મદનશત્રુમપેતશઙ્કા

બદ્ધાતિ યાનિ ભુજગદ્રયશ્ઠ્વખલેન ॥ ૭ ॥

સા રાજતે જગતિ પર્વતરાજપુત્રી

સમ્ભોગકેલિકલહે બહુશઃ પ્રવૃત્તે ।

ઈશસ્ય મૌલિપરિતઃ પરિપૂર્ણચન્દ્રો

યૂનાં પુરાશ્રિકષણા કૃશમેવમાસીત્ ॥ ૮ ॥

સા પાર્વતી વિજયતાં જગદેકમાતા
યસ્યા વિહારકલહે સુલભે હરેણ ।
પાદામ્બુજાશ્રયણકાક્ષિતયૈવ તસ્ય
પ્રાગેવ મૌલિકુસુમાન્મધુપાઃ શ્રયન્તે ॥ ૯ ॥

તમં તયૈવ હિ તપો ગિરિરાજપુત્ર્યા
યસ્યા પિપાસ . . . મમે પરમેશ્વરેણ ।
હસ્તા . . . હો ન મનસૈવ કૃતઃ કૃતોઽભૂ-
દગ્ન્યાધિ(?)રોહણમિષાચ્ચરણાવલમ્બમ્ ॥ ૧૦ ॥

સા પાર્વતી જગતિ ભાગ્યવતી વધૂનાં
યા રુષ્ટપાર્થદૃઢમુષ્ટિનિપાતપીડામ્ ।
સદ્યો જહાર ગિરિશોરસિ ઘટ્ટિતેન
કામોષ્મણેન(વ)કુચપુટ્ટલિકદ્વયેન ॥ ૧૧ ॥

ધન્યા ગિરીન્દ્રતનયા ખલુ યદ્ભવેન
સન્ધ્યાપ્રણામસમયે સ પિનાકપાણિઃ ।
એવં નિમીલતિ સરોરુહમદ્ય પશ્ય
ગૌરીત્યુદીર્ય કરમીલનમાતનોતિ ॥ ૧૨ ॥

સા નાયિકા વિજયતાં પ્રણયેન રુષ્ટા
યા સાક્કનાય(?)વિનતસ્ય પુરાર્દનસ્ય ।
પ્રદ્યોતિતામ્ભસિ કપર્દસુરસ્રવન્ત્યાં
બાષ્પૈરપૂર્વસરિતં પુનરાતનોતિ ॥ ૧૩ ॥

તાં પાર્વતીમનિશમેવ સદા સ્વમેવ
સન્ધ્યાપ્રણામસમયે પરમેશ્વરસ્ય ।
કોપેન ચારુણાતનુચ્છવિરાજભૂત્વં
નિર્યાત્પુનઃ પરિણતા સ્વયમેવ સન્ધ્યા ॥ ૧૪ ॥

સૌભાગ્યજન્મવસતેર્ગિરિરાજપુત્ર્યાઃ
કુર્મસ્તયોશ્ચરણયોરસકૃન્નમસ્યામ્ ।
નિત્યં યથોઃ સ્વયમલક્ષ્મકસન્નિધિત્સ્વો-
શ્ચેટીજનેન સુલભઃ કલહઃ શિવસ્ય ॥ ૧૫ ॥

દાક્ષીયણીચિરસમીપ્સિતલાભહેતો-
વિદ્યાસમસ્તયુવતીસ્પૃહણીયવૃત્તા ।
ઉન્મત્તવૃત્તિરપિ યત્સહચારસક્ત્યા
શમ્ભુર્જગત્રયગરિષ્ઠકુસુમ્બધુર્યઃ ॥ ૧૬ ॥

નિત્યા હિ સા ભગવતી ગિરિરાજકન્યા
નમ્રસ્ય કેલિકલહેપુ નવેન્દુમૌલેઃ ।
મન્દાકિનીશિરસિ યા પદયાવકેન
સન્ધ્યાયમાનસલિલામસકૃત્કરોતિ ॥ ૧૭ ॥

સા પાર્વતી જગતિ વિભ્રમજન્મભૂમિ-
ર્યાં યાયતે સ્મ ગિરિશં(?)સુરસન્ધ્યધ્યે ।
યન્મે વ્યલીકમભવન્મદનાડ્ગદાહા-
ત્તક્ષમ્યતામિતિ કરગ્રહણચ્છલેન ॥ ૧૮ ॥

ઇત્યુત્પ્રેક્ષાવલ્લભકૃતૌ ભિક્ષાટનકાવ્યે ગૌરીપ્રશંસાપદ્ધતિશ્ચત્વારિંશત્ ।

॥ સમ્પૂર્ણમિદં કાવ્યમ્ ॥

Proofread by Ruma Dewan

Bhikshatanakavyam by Utprekshavallabhakavi

pdf was typeset on April 17, 2025

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

